

H. UUSKÜLA

PROPAGANDIST

JA

POLIITHARIDUS- MAJA

A-27835

H. UUSKÜLA

PROPAGANDIST JA POLIITHARIDUS- MAJA

2
Taru Kirjanduskeskus
Helsingi
1966

„Selleks et olla tugev kommunist, on eelkõige vaja kindlat kommunistlikku maailmavaadet. Kommunistlik maailmavaade võimaldab meil oskuslikult suhtuda igasse küsimusse, õigesti läheneda igale nähtusele. Kommunistlik maailmavaade on proletaarse revolutsiooni võitlejale selleksamaks, milleks on näiteks astronoomile tohutu teleskoop, laboratoorsele uurijale mikroskoop.

Poliitika jaoks, ühiskondlikule töötajale annab kommunistlik maailmavaade võimaluse õigesti ja igakülgset mõista olukorda, milles ta töötab, organiseerib rahvahulki ja viib neid lahingusse, annab võimaluse õigesti näha, mõista ja ära märkida edasisi perspektiive.

See kõik kokku tugevdab inimest...”

M. I. Kalinin

2

SISSEJUHATUS

Süttivad õhtused tuled...

Tuhanded inimesed võtavad vihikud, raamatud ja konspektid ning kiirustavad loengusaalidesse ja auditooriumidesse. Paljud neist töötajaist õpivad parteilise hariduse võrgus, et täiendada oma poliitilisi teadmisi. Erinevate elukutsete ja haridustasemega inimesed süvenevad poliitkoolides, ringides, teoreetilistel seminaridel ja marksismi-leninismi õhtuülikoolides kommunismi ehitamise teoreetilistesse ja praktilistesse küsimustesse. Marksismi-leninismi teooria tundmine aitab neil õigesti mõista ja lahti mõtestada neid protsesse ja nähtusi, mis leiavad kaasajal aset rahvusvahelises kommunistlikus ja tööliikumises, rahvuslikus vabadusliikumises ning sotsialistliku ja kapitalistliku maailmasüsteemi vahelises võitluses.

Teoreetiliste küsimuste, esmajoones ajaloolise arenemise dialektika tundmaõppimine on saanud hädavajalikuks eriti aga just kommunistidele — inimestele, kes seisavad kommunismi eest peetava võitluse eesliinil. Ükskõikne suhtumine marksistlik-leninliku teooria tundmaõppimisse viib kommunistliku ideelisuse ja arengu perspektiivide kaotamisele ning on vastuolus meie partei olemusega, partei põhikirja nõudmistega.

Osates meisterlikult käsitada teooria relva, suudavad kommunistid meie vaenlaste igasugused ideoloogilised rünnakud tagasi lüüa ja ka ise edukalt kodanlikule ideoloogiale peale tungida. Võidelda kodanliku ideoloogiaga marksistlik-leninliku maailmavaate levitamise ja süvendamise eest on Kommunistliku Partei kestev ülesanne.

Teoreetiliste küsimuste loovaks tundmaõppimiseks on loodud viimasel ajal kõik tingimused ja eeldused.

NLKP Keskkomitee 1964. a. oktoobripleenum ja sellele järgnenud pleenumid mõistsid resoluutselt hukka subjektivismi, voluntarismi ja ühiskonna objektiivsete arenguseaduste ignoreerimise.

See kõik äratas nii parteiliikmete kui ka parteitu aktiivi hulgas elavat huvi marksismi-leninismi teooria veelgi põhjalikuma tundmaõppimise vastu.

EKP Keskkomitee Vabariiklik Poliitharidusmaja.

NLKP XXIII kongressi otsuses, mis võeti vastu NLKP Keskkomitee aruande põhjal, on marksistlik-leninliku hariduse omandamise küsimuses rõhutatud järgmist: „Kongress peab parteiorganisatsioonide pakiliseks ülesandeks **tõsiselt parandada** partei liikmetele marksistlik-leninliku hariduse andmist ja tugevdada nende, **eriti noorte kommunistide** ideelist kasvatust. **Kogu partei haridussüsteem tuleb viia kommunistliku ülesehitustöö praeguse etapi ülesannete kõrgusele.**“

See on suur, keeruline ja vastutusrikas ülesanne, mille täitmiseks tuleb kõik need rikkalikud kogemused, mis parteiorganisatsioonid on omandanud kommunistide teoreetilise õppetöö organiseerimisel, hoolikalt säilitada ja ära kasutada ning sealjuures pidevalt täiustada parteiharidustööd.

Tarvis on sügavamalt tundma õppida parteiharidustöö kogemusi ja parteipropaganda leninlikele põhimõtetele, pedagogika ning psühholoogia andmeile tuginedes läbi töötada parteiharidustöö metoodika aktuaalsed küsimused.

Kõik see seab palju suuremad ja vastutusrikkamad ülesanded ka Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee Vaba-

riikliku Poliitharidusmaja kui poliitilist haridustööd koordineeriva metoodilise keskuse ette. Ei saa ju ükski propagandistide seminari juhataja, propagandist või teoreetilise seminari juhataja oma töös läbi Poliitharidusmaja abistava käeta.

Tänapäeval on Poliitharidusmaja saanud kohaks, mida massiliselt külastatakse. Siia tulevad propagandistid, teoreetiliste seminaride juhatajad, lektorid, agitaatorid, marksismi-leninismi teooriat iseseisvalt õppijad, poliitringide ja seminaride kuulajad ning parteitöötajad.

Poliitharidusmaja on kohaks, kust saadakse konsultatsioone, metoodilist abi ja näpunäiteid, materjale loengute ja vestluste koostamiseks ning juhendeid ühe või teise probleemi õppimiseks ja õpetamiseks.

EKP Keskkomitee Vabariiklikku Poliitharidusmaja võib õigusega nimetada vabariigi parteiorganisatsiooni propagandistide kaadri sepikojaks.

Siin regulaarselt toimuvatel seminaridel, teoreetilistel ja metoodikakonverentsidel, loengutsüklitel ja muudel üritustel on teoreetilise ja metoodilise ettevalmistuse saanud sajad meie vabariigi linnade ja rajoonide propagandistid, lektorid ja agitaatorid.

I. PROPAGANDISTIDE JUHENDAMINE

„Parteil on olemas suurepärane propagandistide, agitaatorite, ajakirjanike, televisiooni-, kino-, raadio- ja teatri-töötajate kaader. See on tõepoolest partei kullafond, keda tuleb hoida, hoolikalt kasvatada ja õigesti kasutada.“

(L. I. Brežnev)

Propagandistide, agitaatorite ja lektorite õpetamisel ja meetodilisel juhendamisel on suured ülesanded täita Eesti-maa Kommunistliku Partei Keskkomitee Vabariiklikul Poliitharidusmajal. Neid ülesandeid on Poliitharidusmaja täitnud juba rohkem kui kahe aastakümne jooksul, nimelt 1945. aastast alates.

Oma loomise algpäevil kandis Poliitharidusmaja EKP Tallinna Linnakomitee Poliitharidusmaja nime. NLKP Keskkomitee otsuse „Partei-propaganda ülesandeist tänapäeva tingimustes“ alusel reorganiseeriti tolelaegne Poliitharidusmaja 1960. aastal EKP Keskkomitee Vabariiklikuks Poliitharidusmajaks.

Käesolevaks ajaks on Poliitharidusmaja kujunenud hindamatuks abiliseks rajoonide ja linnade parteiorganisatsioonidele propagandatöö tegemisel.

Milles siis seisnevad Poliitharidusmaja põhilised ülesanded?

Koos EKP Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna ja selle lektorite grupiga organiseeritakse propagandistide, lektorite ja agitaatorite juhendamist ja ettevalmistamist.

Sel eesmärgil korraldatakse teoreetilisi ja meetodika-konverentse, kursusi, seminare ning nõupidamisi, abistatakse ning suunatakse parteikomiteede koosseisuliste ja mittekoosseisuliste poliithariduskabinetide ja meetodikanõukogude tööd.

Poliitharidusmaja töötab süstemaatiliselt kommunistide ja parteitu aktiivi poliitilise õppuse meetodite ja vormide täiustamise alal ning kontrollib ja analüüsib, kuidas partei-

EKP KESKKOMITEE PROPAGANDA- JA AGITATSIOONIOSAKOND

PROPAGANDASEKTOR

EKP KESKKOMITEE VABARIIKLIK POLIITHARIDUSMAJA

Poliitharidusmaja nõukogu

Poliitharidusmaja
koosseisulised konsultandid

Poliitharidusmaja
mittekoosseisulised konsultandid

Poliitharidusmaja
metoodikanõukogud

Poliitharidusmaja raamatukogu

Vabariikliku propagandistide seminarid

EKP linna- ja rajoonikomiteede propaganda- ja
agitatsiooniosakonnad

EKP linna- ja rajoonikomiteede poliithariduskabinetid

Metoodika-
nõukogud

Raamatu-
kogud

Propagandisti-
de alised
seminarid

Marksismi-
leninismi
õhtu-
ülikoolid

Ettevõtete, kolhooside, spvhooside, asutuste
partelorganisatsioonid

Propagandistid

Parteiõppesüsteemi koolid, õpperin-
gid, teoreetilised seminarid

Ühiskondlikel
alustel
tegutsevad
poliit-
haridus-
kabinetid

komiteed organiseerivad marksismi-leninismi teooria õppimist. Samuti kogutakse ja üldistatakse teoreetiliste seminaride, õpperingide, koolide, marksismi-leninismi õhtuülikoolide, teoreetiliste konverentside, individuaalplaanide alusel õppijate, paremate propagandistide, lektorite ja agitaatorite töökogemusi. Ja levitatakse seejärel metoodikakonverentside, bulletäänide, ajakirjanduse, raadio, televisiooni jne. kaudu.

Poliitharidusmaja üheks ülesandeks on ka paremate loengute, ettekannete ja vestluste stenogrammide ning propagandamaterjalide paljundamine ja levitamine, samuti loengute ning õppuste helilindistamine, stenografeerimine, fotografeerimine ja lühifilmide valmistamine. Üsna sageli korraldatakse õppe- ja tehniliste propaganda vahendite näitusi. Poliitharidusmaja töötab välja ja soovib parteikomiteedele, propagandistidele, lektoritele ja agitaatoritele temaatilisi ning metoodilisi plaane ja skeeme, teese loengute, ettekannete, vestluste ning poliitõppuste läbiviimiseks jne.

Poliitharidusmajas on ainekabinetid, kuhu koondatakse vastava teadusharu õppimise metoodikat ja praktikat käsitlevad materjalid. Kabineti tööd juhatab Poliitharidusmaja konsultant, keda abistavad ühiskondlik metoodikanõukogu ning mittekoosseisulised konsultandid. Poliitharidusmaja tegeleb ka poliitilise kirjanduse propagandaga. Poliitharidusmaja raamatukogu aga abistab ja kontrollib poliithariduskabinettide raamatukogude tööd.

Küsimuste ja probleemide ring, millega Poliitharidusmaja tegeleb, laieneb aasta-aastalt. Kuid peamiseks lüliks **Poliitharidusmaja tegevuses on olnud ja jääb propagandistide, teoreetiliste seminaride juhatajate, propagandistide alaliste seminaride juhatajate ning konsultantide teoreetiline ja metoodiline ettevalmistus.**

Seoses parteilise hariduse süsteemi tunduva laienemisega viimastel aastatel suurenes järsult ka propagandistide arv. Ainuüksi 1962/63. ja 1963/64. õppeaastal asus vabariigis tööle üle 2200 uue propagandisti. Propagandistide, teoreetiliste seminaride juhatajate ja konsultantidena tegutses näiteks 1964/65. õppeaastal juba üle 7000 inimese. Rõhuvas enamuses on need hea teoreetilise ettevalmistusega, sügavalt ideelised inimesed, kes propagandatööd teevad südamega ja oma isikliku eeskujuga innustavad tuhandeid teisi uue elu ehitamisele.

Häid propagandiste on meil vabariigis palju. Siinkohal peatuksin lühidalt paari propagandisti tegevusel.

Häid tulemusi saavutas 1964/65. õppeaastal Kingissepa linna Viktor Kingissepa nimelise Keskkooli õpetajate teoreetiline seminar, mida juhatas suurte kogemustega propagandist, Tallinna Polütehnilise Instituudi poliitilise ökonomia kateedri kaugõppeaspirant A. Sõrm.

Selle teoreetilise seminari tööst võttis osa 22 õpetajat. Kõigil neil on kõrgem või lõpetamata kõrgem haridus. Seda arvestades esitas seminari juhataja propagandist A. Sõrm kohe õppeaasta algul nõude: kõigil seminarist osavõtjail tuleb töötada läbi ja konspekterida programmis ettenähtud kirjandus.

Seminariõppustel, mis toimusid 1—2 korda kuus, tehti õpitust ühise teoreetilise vestluse käigus kokkuvõtte.

Eelmiste õppeaastatega võrreldes oli seminarist osavõtjate koormus märksa suurem. Esialgu põhjustas see isegi mõningaid raskusi. Nii tuli teema „Marksistlik-leninlik õpetus parteist“ õppimisel iseseisvalt läbi töötada 13 allikat, sealhulgas üksteist V. I. Lenini tööd.

Kuid just see õppus kulges väga elavalt ja meeldejäädavalt, andis kuulajatele põhjaliku ülevaate partei ülesehitamise leninlikust plaanist ja selle edasiarendamisest meie päevil. Nii rääkis õpetaja Jõelaid töölisklassi ja tema partei tekkeloost „Kommunistliku partei manifesti“ ja F. Engelsi teose „Kommunistide Liidu ajaloost“ alusel. Kooli õppealajuhataja Helgi Kärm jutustas kahe ideoloogia lepitamatusest V. I. Lenini teose „Mis teha?“ põhjal.

Õpetaja Leontiine Luig on juba pensioniaastates. Kuid tema vestlus partei organisatsioonilisest struktuurist V. I. Lenini teose „Kiri seltsimehele meie organisatsioonilistest ülesannetest“ alusel oli niivõrd põhjalik, hästi argumenteeritud ja praktilise elu näidetega kinnitatud, et teeks au ka igale noorele õpetajale, kelle teoreetilised teadmised on hoopis värskemad.

Õpetaja Luigi esitatud mõtteid arendas edasi õpetaja Niina Suudla, kes rääkis V. I. Lenini teose „Üks samm edasi, kaks sammu tagasi“ alusel partei organisatsioonilistest alustest.

Partei osast proletariaadi diktatuuris, tema suhetest nõukogude, ametiühingu- ja teiste töörahva massiorganisatsioonidega rääkis õpetaja Virve Alas, toetudes seejuures

V. I. Lenini teosele „Pahempoolsuse“ lastehaigus kommunismis“.

Ükski neist sõnavõtudest ei olnud spetsiaalselt ettevalmistatud referaat. Kuna materjali olid iseseisvalt läbi töötanud kõik seminarist osavõtjad, siis oleksid samades küsimustes võinud sama edukalt sõna võtta ka teised kuulajad. Põhiküsimuste arutamisel oli sõnasoovijaid mitu ning elav vestlus haaras kogu õppijate pere.

Samadel alustel viidi seminariõppused läbi ka kõigi teiste teemade kohta. Kolmel teemal toimusid täiendavalt kvalifitseeritud lektorite loengud, kahel õppusel demonstreeriti kitsasfilme „Alati parteiga“, „Elavatest elavam“, „Oktoobrilipu all“ jt.

Kokkuvõtlikul õppusel näitasid seminaris õppijad häid teadmisi. Õpetajate poliitiline enesetäiendamine avaldas koolikollektiivi elule märgatavat mõju. Kahe aasta jooksul astus viis pedagoogi NLKP ridadesse.

Mis oli saavutatud edu aluseks?

Lühidalt öeldes see, et kooli partei-algorganisatsioon oli õpetajate poliitilise õppuse korraldamisel sihikindel, likvideeris varasematel aastatel esinenud formalismi ja pealiskaudsuse ning viis alustatud töö lõpule. Algallikate ulatuslik kasutamine esitas ka seminari juhatajale suuremaid nõudmisi. Nüüd ei saanud ta enam piirduda sellega, et andis kuulajaile teema põhiküsimused koos kirjanduse loeteluga, vaid tal tuli iseloomustada ajaloolist olukorda, millal üks või teine teos kirjutati, teose kirjutamise põhjusi ning teose tähtsust tänapäeval. Ulatuslikumate algallikate juures kasutas seminari juhataja järgmist moodust: ta andis seminarist osavõtjaile ülesande leida antud teosest vastused tema poolt loetletud küsimustele. Vahelduseks kasutati ka sellist ülesannet: millised küsimused leiavad käsitlemist ühes või teises teoses? Küsimustiku esitamisel algallikate kohta lähtuti kahest asjaolust: esiteks, paljud õpetajad töötasid teoseid iseseisvalt läbi alles esimest aastat ja neil oli raske eraldada põhilist vähemolulisest; teiseks, pikemates teostes käsitletakse paljusid küsimusi, sealhulgas ka neid, mis antud teemat otseselt ei puuduta.

Õppinud hindama V. I. Lenini teoste määratu suurt tähtsust oma poliitiliste teadmiste täiendamisel, muretses suurem osa seminari kuulajaist endale V. I. Lenini Teoste täieliku kogu.

Rajooni parteikomitee metoodikanõukogu liikmena on sm. Sõrm korduvalt esinenud rajooni propagandistide ees ja andnud oma kogemusi edasi rajoonilehe veergudel.

Paide rajooni Kingissepa-nimelises kolhoosis tegutses 1964/65. õppeaastal kolmandat aastat propagandistina Käravete neljaklassilise kooli juhataja H. Plank. Tema töös poliitringi juhina väärrib märkimist teoreetiliste küsimuste oskuslik seostamine kommunismi ehitamise ülesannetega, mida kuulajad oma igapäevases elus lahendavad.

Teema „NSV Liidus arendatava kommunistliku ülesehitustöö rahvusvaheline tähtsus ja selle mõju ülemaailmsele revolutsiooniprotsessile“ käsitlemisel selgitas propagandist näiteks, et majanduslikus võistluses kapitalismiga on otsustav tähtsus tööviljakusel. Seejuures tõi ta näiteid tööviljakuse ja mehhaniseerimise olukorrast Kingissepa-nimelises kolhoosis. Kuulajad vahetasid mõtteid selle üle, missuguseid tööprotsesse peaks majandis esmajärjekorras mehhaniseerima. Õppustel kasutati sageli võrdlusmeetodit. See aktiveeris kuulajaid ja aitas neid paremini mõista, millised küsimused ootavad lahendamist.

Peale selle kuulati iga õppuse eel poliitinformatsiooni tähtsamate sise- ja välispoliitiliste küsimuste kohta, mis oli kuulajate endi poolt koostatud.

Õppustest võtsid elavalt osa ning esinesid sisukate ettekannetega kolhoosi agronoom T. Tanner, partei-algorganisatsiooni sekretär K. Pedasson ja kuulajad J. Ainomäe ning H. Sibola.

Kuulajate teadmiste süvendamise eesmärgil andis propagandist M. Plank neile marksismi-leninismi klassikute tööde tundmaõppimiseks koduseid ülesandeid. Mõnede teoste kohta, nagu „Kommunistliku partei manifest“ jt., esinesid kuulajad õppustel lühikeste referaatidega.

Propagandist kasutas õppustel oskuslikult mitmesuguseid näitlikke vahendeid. Rahvatulu, tootmise kasvu, sotsialistliku süsteemi edusammude ja teiste küsimuste paremaks mõistmiseks olid õppustel välja pandud plakatid, skeemid ja diagrammid.

Sm. Plank valmistas hoolikalt ette ka ringi kokkuvõtliku õppuse. Lõppvestluseks töötati välja 23 põhiküsimust. Kuulajad, kellel oli raskusi materjali omandamisega, käisid enne lõppvestlust propagandisti juures individuaalkonsultatsioonil.

Taolisi tublisid propagandiste on meil igas linnas ja rajoonis. Need inimesed omavad head teoreetilist ettevalmistust, tunnevad poliitilise õppuse metoodikat, ja mis peamine, täidavad oma propagandistiülesandeid suure kohusetunde ning armastusega. Seetõttu on nad võitnud kuulajate lugupidamise, muutunud neile nõuandjaks ja sõbraks, kelle poole kuulajad pöörduvad nii oma rõõmude kui muredega.

Suurtest kvalitatiivsetest muutustest propagandistide kaadri koosseisus jutustavad meile alljärgnevad andmed.

Kui 1957/58. õppeaastal töötas meie vabariigi parteilise hariduse süsteemis 1500 kõrgema ja lõpetamata kõrgema haridusega propagandisti, siis 1965/66. õppeaastal omab vabariigis tegutsevast 6267 propagandistist 3765 inimest ehk peaaegu 60% kõrgemat või lõpetamata kõrgemat haridust, ülejäänud 40% on kesk- või kesk-eriharidusega, kusjuures suurem osa neist jätkab oma hariduse täiendamist.

1964/65. õppeaastal töötas propagandistidena enam kui tuhat õpetajat, 1270 insener-tehnilist töötajat, 666 põllumajanduse spetsialisti, ligi 200 arsti, peaaegu 300 teaduslikku töötajat ja 272 kõrgemate koolide õppejõudu.

Propagandistidele on Kommunistlik Partei usaldanud vastutusrikka ülesande — kasvatada kõrge teadlikkusega kommunismiajastu inimesi.

Selleks et propagandistid suudaksid seda ülesannet edukalt täita, tuleb neil pidevalt õppida, täiendada oma poliitilisi teadmisi ja laiendada silmaringi. Marksismi-leninismi klassikute teoste, partei kongresside ja pleenumite materjalide ning sise- ja välispoliitiliste päevaprobleemide järjekindel tundmaõppimine aitavad hoida propagandisti ideelise võitlusrelva vahedana.

Selle relva teravuse eest peab kõigepealt hoolt kandma muidugi propagandist ise ja palju ning loominguliselt töötama. Kuid oleks tõsine viga, kui me propagandiste seejuures ei abistaks, eriti olukorras, kus paljud propagandistid on küll tublid ja hästi ettevalmistatud oma erialal, kuid tunduvalt vähem kompetentsed ühiskonnateaduste valdkonnas. Paljud insenerid, agronoomid, arstid, majandustöötajad vajavad pidevat abi õppuste ettevalmistamisel.

Seepärast kohustabki NLKP Keskkomitee kõiki parteikomiteesid ja algorganisatsioone osutama propagandistidele kvalifitseeritud abi.

Parteilise hariduse võrgu propagandistide kvalifikatsiooni tõstmine on viimastel aastatel toimunud põhiliselt järgmise skeemi kohaselt:

a) propagandistide alaliste seminaride juhatajate, teoreetiliste seminaride juhatajate, propagandistide ja konsultantide **vabariiklikud seminarid ja kursused**, mis korraldatakse EKP Keskkomitee Vabariiklikus Poliitharidusmajas;

b) EKP rajooni- ja linnakomiteede poolt organiseeritavad **propagandistide alalised seminarid**;

c) suuremate ettevõtete ja asutuste parteiorganisatsioonide poolt korraldatavad **seminarid propagandistidele**;

d) marksismi-leninismi õhtuülikoolid kui propagandistide kaadri perspektiivse ettevalmistamise üksused.

SEMINARID

Kõigi propagandistidega ei suuda Poliitharidusmaja nende arvukuse tõttu töötada. Kuid õppeaasta kestel võtab Poliitharidusmajas korraldatavatest seminaridest ja muudest üritustest siiski osa enamik propagandiste. Propagandistide seminarid viiakse läbi diferentseeritult, arvestades õppevormi ja ainete spetsiifikat. Nii toimusid näiteks 1963/64. õppeaastal seminarid NLKP ajaloo, poliitilise ökonoomia, filosoofia, jooksva poliitika, tööstuse, kaubanduse, põllumajanduse ja transpordi ökonoomika, marksismi-leninismi aluste, ateismi, esteetika, kommunistliku töö koolide ja komsomoli poliitharidussüsteemi propagandistidele.

Igal õppeaastal korraldab Poliitharidusmaja propagandistide alaliste seminaride juhatajatele, propagandistidele, teoreetiliste seminaride juhatajatele ja konsultantidele kaks 4—6-päevast seminari.

Nii näiteks kogunesid NLKP ajaloo propagandistid, alaliste seminaride juhatajad ja konsultandid vabariiklikule seminarile 1963. aasta septembris ja 1964. aasta jaanuaris. Seminari töö toimus vastavalt õppeprogrammile kuues rühmas, eesti ja vene keeles.

Sügisel seminaril kuulusid kõik rühmad ettekannet NLKP Keskkomitee 1963. a. juunipleenumist, loenguid teemal: „NLKP on kogu nõukogude rahva partei“, „Rahvusvahelisest olukorrast“ jne.

Tutvuti Eesti NSV Riikliku Ajaloomuuseumi väljapanekutega, mida oli täiendatud, arvestades NLKP ajaloo propagandistide huve, ja sooritati ekskursioon revolutsiooniliste sündmustega seotud paikadesse Tallinnas. Seletusi andsid Ajaloomuuseumi teaduslikud töötajad Amanda Karisto ja P. Sillaots. Osavõtjad jäid ekskursiooniga väga rahule. Paljud Tallinna ja vabariigi rajoonide propagandistid külastasid hiljem Ajaloomuuseumi koos oma õppe-ringide ja seminaride kuulajatega.

Samal seminaril andsid Poliitharidusmaja raamatukogu töötajad propagandistidele näpunäiteid, kuidas leida õppetöök vajalikku kirjandust. Tutvustati soovitusnimestikke ja katalooge. Propagandistidele anti ülevaade NLKP ajaloo alasest uudiskirjandusest ja näitlikest õppevahenditest.

Suure huviga kuulasid seminarist osavõtjad EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudi vanema teadusliku töötaja, ajalooteaduste kandidaadi A. Liebmani nõuandeid EKP ajaloo materjalide kasutamisest NLKP ajaloo õppimisel.

Seminarist osavõtjatele demonstreeriti ka ajaloolisi dokumentaalfilme. Hiljem vahetati üheskoos mõtteid, kuidas kasutada filme NLKP ajaloo õpperingides konkreetsete teemade käsitlemisel.

Kuulati teoreetilisi loenguid õppeprogrammis ettenähtud teemade kohta. Kogenud metoodikute juhtimisel toimus igas rühmas mõttevahetus, kuidas läbi viia õppusi ühel või teisel teemal.

Samadel põhimõtetel korraldati töö ka jaanuaris toimunud vabariiklikul seminaril, kus propagandistid täiendasid oma teadmisi ja said praktilisi näpunäiteid õppuste läbiviimiseks õppeaasta teisel poolel.

Seminarist osavõtjatele esinesid ettekannetega EKP Keskkomitee sekretär L. Lentsman teemal „NLKP võitluses rahvusvahelise kommunistliku liikumise ühtsuse eest“, lektor E. Russanov (Moskvast), kes käsitles nõukogude inimeste elatusaseme edasise tõusu probleeme, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keemia Instituudi direktor O. Kirret teemal „Keemiatööstuse arenguperspektiividest ENSV-s“ ja teised. Eesti NSV Teaduste Akadeemia liige J. Saat kõneles propagandistidele 1940. a. juunipöördest Eestis kui sotsialistliku revolutsiooni rahuliku arenemise ühest näitest.

Propagandistid vabariiklikul seminaril.

Eestimaa Kommunistliku Partei ajaloo probleemidega tutvustas seminarist osavõtjaid EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudi direktor A. Panksejev. Seminari kavatsus oli ka osavõtt teoreetilisest konverentsist töötajate internatsionaalse kasvatamise küsimuses, mille korraldas EKP Tallinna Linnakomitee. Konverentsil esinesid EKP Tallinna Linnakomitee esimene sekretär V. Väljas, Eesti Teaduste Akadeemia töötajad V. Maamägi ja Laine Tulp ning NSV Liidu Teaduste Akadeemia kirjavahetajaliige professor M. Kammari.

Propagandistid kohtusid veel Kodusõjast ja Suurest Isamaasõjast osavõtjatega ning tutvusid kommunistliku töö liikumisega Tallinna Klaverivabrikus ning tehases „Eesti Kaabel“.

Elavat vastukaja leidis seminarist osavõtjate hulgas NLKP ajaloo metoodikanõukogu liikme V. Gubini esinemine, kes demonstreeris tehniliste vahendite (peamiselt optiliste) kasutamist selle aine õpetamisel.

Kogemuste vahetamise korras jutustasid seminarist osavõtjad, kuidas nad valmistuvad õppusteks, milliseid

meetodeid kasutavad kuulajate aktiviseerimiseks, missuguseid praktilisi ülesandeid annavad.

Seminari lõpul kohtuti vabariiklike ajalehtede, ajakirjade, raadio- ja televisioonitöötajatega ning kirjanike, kunstnike ja heliloojatega.

1964/65. õppeaastal korraldati propagandistidele samuti kaks seminari (õppeaasta esimesel ja teisel poolel). Seminarid toimusid eraldi teoreetiliste seminaride juhatajatele ja õpperingide propagandistidele ning kommunistliku töö koolide juhatajatele. Seminarist osavõtjad kuulasid loenguid ja ettekandeid kommunismi ehitamise probleemidest meie maal, sotsialistliku maailmasüsteemi arengust, kommunistlike ja töölisparteide strateegiast ning taktikast käesoleval etapil.

Uus parteilise hariduse süsteem, millele mindi üle 1965/66. õppeaastal, seab propagandistidele märksa keerulisemad ülesanded kui varasematel aastatel.

1965/66. õppeaasta künnisel korraldas Poliitharidusmaja propagandistide alaliste seminaride ja teoreetiliste seminaride juhatajate ning konsultantide vabariiklikud lühiajalised kursused, kus pearõhk asetati propagandistide teoreetilisele abistamisele, eriti marksismi-leninismi klassikute teoreetilise pärandi tundmaõppimise osas. Lektoritena esinesid vabariigi juhtivad partei- ja nõukogude töötajad, Eesti NSV Teaduste Akadeemia teaduslikud töötajad, kõrgemate õppeasutuste õppejõud. Propagandistid said rohkesti vajalikku materjali selliste teemade kohta, nagu „Parteipropaganda ülesanded 1965/66. õppeaastal“, „Eesti NSV tööstuse ja põllumajanduse arengusuunad käesoleval etapil“, „Sotsialistlik maailmasüsteem“, „NLKP võitlus maailma kommunistliku liikumise ühtsuse eest“, „Imperialistlike riikide vastuolud käesoleval etapil“ ja teised.

Palju väärtuslikke meetodilisi näpunäiteid said kuulajad niisugustest loengutest, nagu „Parteilise õppuse meetodika põhiprintsiipidest“, „Töömeetodid poliitilise kirjandusega“ jt.

Talvistel kursustel pöörati aga rohkem tähelepanu teoreetiliste küsimuste arutamisele ja parteilise õppuse parimate kogemuste tundmaõppimisele ning üldistamisele.

PROPAGANDISTIDE PÄEVAD

Tallinna linna propagandistidele korraldab Poliitharidusmaja regulaarselt propagandistide päevi. Tahaksin siinkohal veidi pikemalt peatuda nende päevade läbiviimise praktilal.

Selleks et teooria õppimine oleks tihedalt seotud igapäevase eluga ja propagandistid pidevalt kursis ülesannetega, mida lahendavad vabariigi ja Tallinna linna parteiorganisatsioon, korraldatakse propagandistide päevadel kohtumisi juhtivate partei- ja nõukogude töötajate ja teadlastega. On muutunud traditsiooniks, et neil päevadel esinevad propagandistidele EKP Keskkomitee sekretärid J. Käbin, A. Vader, K. Vaino, L. Lentsman, F. Ušanjov, Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees V. Klausson, Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja A. Veimer, EKP Tallinna Linnakomitee sekretärid V. Väljas ja N. Johanson, Tallinna Linna TSN Täitevkomitee esimees J. Undusk, aseesimehed P. Makuhha, R. Ristlaan jt. Sageli kohtuvad pro-

EKP Keskkomitee esimene sekretär sm. J. Käbin ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sm. A. Müürisepp tutvumas näitusega Poliitharidusmajas.

pagandistidega väljapaistvad teadlased, nagu Eesti NSV Teaduste Akadeemia president J. Eichfeld, asepresidendid A. Humal ja J. Heil, tehniliste teaduste doktor I. Ivanov, keemiateaduste doktor Aleksandra Fomina, Eksperimentaalbioloogia Instituudi direktor O. Priilinn ja teised.

Propagandistidele tulevad külla ka kirjanikud, kunstnikud ja heliloojad. Väga kasulikeks kujunesid kohtumised kunstnike J. Jenseni, I. Torni, N. Kormašovi ja E. Põldroosiga, vabariiklike ajalehtede ja ajakirjade toimetajate A. Saaremäe, J. Jürna, G. Viilase ja H. Haugiga ning raadio- ja televisioonikomitee juhtivate töötajate E. Jaanimäe ja L. Piibuga.

Need kohtumised möödusid elavalt ja asjalikult ning rikastasid propagandiste uute teadmistega. Samal ajal tegid propagandistid kasulikke ettepanekuid ühe või teise eluliselt tähtsa küsimuse lahendamiseks.

Propagandistide päevade keskmeks ürituseks on seminarid. 1963/64. õppeaastal moodustati seminarigrupid NLKP ajaloo, filosoofia, poliitilise ökonomia, teadusliku ateismi, jooksva poliitika ja rahvusvaheliste suhete alal — kokku 14 õppegruppi.

Läti KP Keskkomitee Vabariiklik Poliitharidusmaja Riias.

Nõukogude Eesti propagandistide kohtumine Riia Poliitharidusmaja töötajatega.

Seminaride tööd juhivad hea ettevalmistusega ning propagandameetodeid tundvad seltsimehed. Nendeks on Tallinna Polütehnilise Instituudi õppejõud E. Schmidt, Jekaterina Leede, H. Kroon ja K. Vimmsaare, Linda Lebbin Tallinna Pedagoogilisest Instituudist, A. Tšernov ning B. Bernštein Kunstiinstituudist ja paljud teised.

Loengute ja ettekannete kõrval praktiseeritakse seminaridel ka propagandistide referaatide kuulamist, millele järgneb tavaliselt elav arutelu. Selline meetod võimaldab seminari juhatajal saada parema ülevaate propagandistide teadmistest ning kontrollida, kuidas nad õppusteks valmistuvad.

Neil seminaridel analüüsib seminari juhataja tavaliselt ka mõne õpperingi või teoreetilise seminari õppust, millest ta ise osa võttis.

Selleks et kergendada propagandistide tööd õppuste ettevalmistamisel ja läbiviimisel, varustab Poliitharidusmaja neid näidisõppeplaanide, meetoodiliste juhendite, näitlike õppevahendite ning lisamaterjaliga „Arve ja fakte“.

Propagandistide päevadel korraldatakse sageli ekskursionsioone eesrindlikesse ettevõtetesse, näitustele, muuseumi-

desse jne. Igal sellisel ekskursioonil on oma kindel eesmärk. Nii õpiti näiteks ekskursioonil „Kommunaari“ tundma kommunistliku töö liikumise organiseerimise probleeme, „Eesti Kaablis“ tutvuti aga üksikasjaliselt ettevõtte rütmilise töö ja tootmisesteeatika küsimustega.

Ekskursioone on korraldatud ka väljapoole meie vabariigi piire. Nii näiteks on Tallinna propagandistid käinud õppekursioonidel Leningradis, Riias ja Vilniuses.

Neil ekskursioonidel tutvusid propagandistid parteilise propaganda- ja haridustöö korraldamisega mitmetes Leningradi, Riia ja Vilniuse ettevõtetes ning talletasid uusi mõtteid edaspidiseks tööks.

Taalised ekskursioonid on olnud vastastikused. 1965. a. sügisel viibis kolmepäevasel ekskursioonil Tallinnas suur grupp kangelaslinna Leningradi propagandiste. Nad kohustusid Balti Manufaktuuri propagandistidega, külastasid Poliitharidusmaja ning tutvusid paljude Tallinna revolutsioonilis-ajalooliste paikadega.

Poliitharidusmaja soovitusel viiakse propagandistide päevi süstemaatiliselt läbi ka teistes vabariigi linnades ja rajoonides. Märkimisväärseid kogemusi on sel alal näiteks EKP Tartu Linnakomiteel. Tartus toimusid sellised päevad 1964/65. õppeaastal üks kord kuus igal esimesel teisipäeval. Selline kindel süsteem meeldis osavõtjatele. Linnakomitee saalid olid alati propagandistidest tulvil.

Propagandistid kuulasid teoreetilisi-metoodilisi ettekandeid, said andmeid Tartu majandus- ja kultuurielu kohta (rotaatoril paljundatult), neile jagati välja Poliitharidusmaja poolt saadetud metoodilisi abimaterjale.

TEOREETILISED JA METOODIKAKONVERENTSID

Viimastel aastatel on kujunenud heaks traditsiooniks teoreetiliste ja metoodikakonverentside organiseerimine. Õppeaasta jooksul toimub vähemalt 2—3 sellist konverentsi.

Kuidas Poliitharidusmaja valmistab ette teoreetilisi ja metoodikakonverentse? Peab kõigepealt märkima, et kindlat retsepti siin ei ole. Iga konverentsi ettevalmistusel on oma erinevused, mida tingib konkreetne olukord. Vaatamata sellele võib siiski rääkida mõnedest üldprintsiipidest, mis on kehtivad kõigi konverentside ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Väga oluline on konverentsi organiseerimisel **õige teema** valik. Sellest sõltub otseselt konverentsi edu. Kuid õige teema leidmine pole sugugi kerge ülesanne.

Millest me siis lähtume teema valikul? Kõigepealt muidugi sellest, et **teema oleks aktuaalne ja huvitaks konverentsist osavõtjaid**. Harilikult leitakse niisugune teema kollektiivse mõttetöö viljana. Pärast teema kindlaksmääramist moodustame komisjoni, kelle ülesandeks jääb konverentsi ettevalmistamine. Sageli langevad konverentsi organiseerimiskomisjoni ülesanded vastava aine metoodikanõukogule.

Organiseerimiskomisjoni üheks tähtsamaks ülesandeks on konverentsi plaani väljatöötamine, kus on näidatud konverentsi põhiettekannde (või ettekannete), kaasettekannde ja sõnavõttude teemad.

Seejärel algab konverentsi ettevalmistamise kõige vastutusrikkam osa — ettekannete koostamine. Konverentsi põhiettekanne peab olema sisult sügav, asjalik ja probleemiderikas, vormilt aga huvitav ja haarav, selline, et see kutsuks esile elava mõttevahetuse. Loomulikult olenevad ettekande sisu ja vorm suurel määral ettekandjast ja tema tööst selle koostamisel. Seepärast on väga tähtis valida ettekandjateks sellised seltsimehed, kellele see vastutusriikas ülesanne on jõukohane.

Teisest küljest omab suurt tähtsust ettekannete esitajate abistamine täiendavate materjalide hankimisel, ettekande teeside läbivaatamine jne.

Samaaegselt toimuvad ka teised konverentsiga seotud ettevalmistustööd: vastavate näituste organiseerimine konverentsist osavõtjaile, ruumide ettevalmistamine, konverentsi aja ja koha teatavaks tegemine jne.

Konverentsi õnnestumise huvides ei ole selle ettevalmistustöös pisasju.

Milliseid teoreetilisi ja metoodikakonverentse on Poliit-haridusmajas korraldatud?

1963. aastal toimus teoreetiliste seminaride juhatajate vabariiklik metoodikakonverents, mis oli pühendatud teoreetiliste seminaride metoodikale ja millest võttis osa üle 300 teoreetiliste seminaride juhataja. Konverentsile eelnes põhjalik ja üksikasjaline ettevalmistus.

Konverentsi avas EKP KK propaganda- ja agitatsiooni-osakonna juhataja V. Ranne. Ettekandega esinesid EKP

Keskkomitee sekretär J. Käbin ja kunstiteaduste kandidaat A. Kunitsõn Leningradist.

Pärast ettekandeid jätkus konverentsi töö erialasektsioonides, mida juhatasid Poliitharidusmaja konsultandid ja suurte kogemustega metoodikud D. Rudnev, K. Väärsi ja teised. Konverentsil võttis sõna 59 teoreetiliste seminaride juhatajat ja propagandisti.

Konverentsil arutati põhjalikult, kuidas teoreetiliste seminaride töös saavutada veelgi paremaid tulemusi, äratada kuulajais suuremat huvi õpitavate probleemide vastu, tõmmata neid kaasa aktiivsele vaidlusele.

Konverentsil pöörati suurt tähelepanu ka küsimusele, kuidas tõsta propagandisti kui organisaatori osatähtsust igapäevases tööprotsessis. Konverentsil jäi kajama V. I. Lenini mõte, et meie, kommunistid, peame kõrvuti veenmisoskusega valdama ka organiseerimisoskust.

Seminaride juhatajad ja propagandistid rääkisid sektsioonides sellest, kuidas nad aitavad kaasa kommunistliku töö liikumise hoogustamisele, eesrindlike kogemuste levitamisele ja tootmisprotsesside automatiseerimise küsimuste lahendamisele.

Huvitav ja kasulik oli ka konverents, mis oli pühendatud näitliku agitatsiooni kunstilise kujundamise ja ettevõtete tootmiskultuuri probleemidele. Konverentsi korraldamisest võtsid väga aktiivselt osa esteetika metoodikanõukogu liikmed eesotsas nõukogu esimehe D. Brunsiga. Konverentsiks valmistati fotonäitus, mis andis ülevaate näitliku agitatsiooni ja tootmiskultuuri olukorrast mõnedes ettevõtetes.

Konverentsist osavõtjad kuulasid huviga kunstnik H. Sireli, kes sel ajal oli Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu peakunstnik, sisukat ettekannet näitliku agitatsiooni kunstilise kujundamise küsimustest. Tootmiskultuuri tõstmise probleemidest kõneles Eesti NSV Teaduste Akadeemia aspirant A. Kerge.

Konverentsil räägiti tõsist juttu meie ettevõtete ja maasulade välisilmest ja leiti, et selles osas on vaja veel väga palju ära teha.

Konverentsi lõpul vaadati ühiselt konverentsi sisule vastavaid filme ning külastati Tallinna Ekskavaatoritehast.

Kokkuvõttes võib märkida, et konverents näitliku agitatsiooni ja tootmiskultuuri küsimustes pakkus suurt huvi

ning äratas uusi mõtteid, mida konverentsist osavõtjad lubasid kohtadel ellu viia.

1964. aasta märtsis peeti Poliitharidusmajas teoreetiline konverents teemal „Suund keemia kiirendatud arendamisele“. Sellelt konverentsilt viisid propagandistid kaasa palju uusi teadmisi kaasaegsest keemiast ja selle edusamudest tootmises, samuti Eesti NSV keemiatööstuse arengust seitseaastakul.

Praktika on tõestanud, et kõrvuti seminaridega on teoreetilised ja metoodikakonverentsid propagandistide teadmiste ja oskuste tõstmise mõjusaks vormiks. Soovitav on, et teoreetilised ja metoodikakonverentsid toimuksid regulaarselt kõigis linnades, rajoonides ja ka suuremates tööstusettevõtetes.

TEISI TÖÖVORME

Seminaride, propagandistide päevade, teoreetiliste ja metoodikakonverentside kõrval kasutab Poliitharidusmaja ka mitmesuguseid teisi vorme, nagu temaatilised loengutsükliid, temaatilised õhtud, kohtumised endiste revolutsionääride, Suure Isamaasõja veteranide ja sõjaväelastega, küsimuste ja vastuste õhtud.

Temaatilisi loengutsükleid organiseerime igal õppeaastal. Nende temaatika on mitmekesine ning sellise arvestusega koostatud, et see vastaks kuulajate soovidele ning annaks propagandistidele ja iseseisvalt õppijaile täiendavat materjali.

1963/64. õppeaastal peeti järgmised loengutsükliid: „Partei ideoloogilise töö küsimusi kommunismi ehitamise käesoleval etapil“, „Majanduse, teaduse ja tehnika probleeme kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodil“, „Sotsialismi ehitamine rahvademokraatia maades, ülemaailmne kommunistlik töölis- ja rahvuslik vabadusliikumine“, „Propagandisti ja agitaatori kõnekultuurist ja meisterlikkusest“.

1964/65. õppeaastal organiseeriti aga järgmised loengutsükliid: „Eesti NSV 25. aastapäeva eel“, „Kaasaegsed rahvusvahelised suhted ja NSV Liidu välispoliitika“, „Imperialistliku propaganda meetodid ja võtted“ ning poliitiliste ja teadusalaste teadmiste ülikooli ja kaubanduse ökonoomika ülikooli raames loengutsükliid marksismi-leninismi aktuaalseist probleemidest.

Kõik Poliitharidusmaja üritused toimuvad kindla plaani alusel, mis harilikult koostatakse kogu õppeaasta ulatuses. Seega teavad propagandistid juba mitu kuud varem, mis-sugused üritused on tulemas. Peale selle teatab Poliitharidusmaja kõigist loenguist, seminaridest ja konverentsidest vabariiklike ajalehtede, raadio ja televisiooni kaudu 2—3 päeva ette. Sisse on seatud ka abonementide ja õppekaartide süsteem, mis aitab teatud määral kontrollida, kuidas õppustest osa võetakse.

Kui Tallinna linna ja ka Harju rajooni propagandistid, lektorid ja agitaatorid võivad igal sobival ajal tulla Poliitharidusmajja ja saada siin konsultatsiooni neid huvitavate teoreetiliste ja meetodiliste küsimuste kohta, siis kaugemate rajoonide propagandistid on selles osas muidugi palju raskemas olukorras.

Paljud neist viibivad Poliitharidusmaja seminaridel ja muudel üritustel vaid üks-kaks korda aastas, osa maapropagandiste aga jäävad Poliitharidusmajas korraldatavaist üritustest hoopiski kõrvale. Seepärast pöörab Poliitharidusmaja eriti suurt tähelepanu just tööle kaugemate maarajoonide ja linnade propagandistidega. Maarajoonide propagandistide ja poliithariduskabinettide juhatajate abistamiseks saadame neile meetodilisi materjale, näidisprogramme, loengute tekste (ka koos ühinguga „Teadus“), näitlikke õppevahendeid ja diafilme.

Ainuüksi 1964/65. õppeaastal said maarajoonid ligi sada mitmesugust materjali, sealhulgas kõigi 12 teema kohta, mida parteilise hariduse süsteemis õpiti.

Kõiki linnu ja rajoone külastavad Poliitharidusmaja koosseisulised ja mittekoosseisulised konsultandid ning Poliitharidusmaja nõukogu liikmed ja lektorid, kes aitavad poliithariduskabinettidel korraldada propagandistide seminare ja annavad konsultatsioone.

Nagu juba märgitud, on Poliitharidusmaja põhitööks teoreetilise ja meetodilise abi osutamine propagandistidele. Seoses parteilise õppetöö korraldamisega uutel alustel tuleb meil seda tööd veelgi tõhustada ja täiustada. Juba möödunud 1965/66. õppeaastal võtsime selleks kasutusele mitmeid uusi vorme.

1965. aasta oktoobris alustas Poliitharidusmajas tööd parteipropaganda meetodika ja praktika vabariiklik kool, kus propagandistid õppisid tundma propaganda meetodika teaduslikke aluseid. Kavas olid loengud: „Parteipropa-

Parteipropaganda metoodika ja praktika vabariikliku kooli õppusel.

ganda metoodika aine", „Marksistlik-leninliku propaganda peamised põhimõtted, tema ideeline sisu ning ülesanded kaasaja tingimustes", „Marksistlik-leninlik tunnetusteooria — parteipropaganda metoodika filosoofiline alus", „V. I. Lenin kui propagandist" ja „Pedagoogika, loogika ja psühholoogia propagandatöös".

Koolis õpiti tundma parteipropaganda vorme ja meetodeid, nõudmisi, mida esitatakse propagandistile tema metoodilise ettevalmistuse osas, kõnekultuuri komponente jne. Suurt tähelepanu pöörati õppuste läbiviimise metoodikale algastme poliitkoolis ja marksismi-leninismi aluste koolis.

Edukas prapagandatöö pole tänapäeval mõeldav ilma näitlikustamise ja tehniliste vahendite kasutamiseta, seepärast sisaldas kooli programm ka propaganda tehniliste vahendite kasutamise ja metoodika probleeme.

Parteipropaganda metoodika kool andis algteadmisi ka bibliograafilisest tööst ja sellest, kuidas töötada marksismi-leninismi algallikatega ning koostada konspekte, referaate, loenguid ja ettekandeid.

Veelgi laialdasemalt hakkasime kasutama selliseid praktikas läbiproovitud ja end õigustanud vorme, nagu teoreetilised ja meetodikakonverentsid ning diskussioonid. 1966. aasta mais toimus vabariiklik meetodikakonverents teemal „Parteiharidussüsteemi algastme poliitkoolide ja marksismi-leninismi aluste koolide meetodikast ja efektiivsusest (1965/66. õppeaasta uurimismaterjalide alusel)“.

Marksistlik-leninliku filosoofia ja teadusliku kommunismi aluste teoreetiliste ja metodoloogiliste seminaride juhatajaile toimus teoreetiline konverents teemal „Sotsialistliku ühiskonna arenemise dialektika“.

1965/66. õppeaastal süstematiseeriti ka konsultatsioonide läbiviimine Poliitharidusmajas. Alates oktoobrikuust toimusid kindla plaani alusel kord kuus individuaalsed ja grupikonsultatsioonid propagandistidele ja parteilise hariduse võrgus õppijaile.

ABIKS AGITAATORILE

Poliitharidusmaja üheks tööloiguks on teoreetilise ja meetodilise abi osutamine agitkollektiivide ning agitpunktide juhatajatele, lektoritele ja agitaatoritele. Põhiliseks töövormiks on siin lühiajalised seminarid, instrueerimise- nõupidamised ja ettekanded, kohtumised juhtivate seltsimeeste ning tööeesrindlastega.

Agitaatorid, lektorid ja kõnelejad saavad meetodilisi nõuandeid ning teisi nende tööks vajalikke materjale nagu „Arve ja fakte“, näidisõppeplaanid agitaatorite koolidele jne.

Agitaatorite kooli näidisõppeplaan sisaldab teemasid üldpoliitilisteks ettekanneteks. Siin käsitletakse nii Nõukogude riigi siseelu küsimusi kui ka NSV Liidu välispoliitika ja rahvusvahelise olukorra probleeme. Kommunism ja isiksus, patriotismi ja proletaarse internatsionalismi kasvatamine, perekonna osa laste kommunistlikul kasvatamisel, ateistlik töö, kommunistlik suhtumine töösse — kõik need on aktuaalsed probleemid, millega agitaator oma tegevuses kokku puutub. Seepärast on agitaatorite kooli õppeprogrammis tähtsal kohal kommunistliku kasvatuse küsimused.

Agitaator peab olema hästi kursis oma ettevõtte, kol-

hoosi või sovhoosi majandusliku tegevusega. Seepärast on võetud agitaatorite kooli programmi ka konkreetse ökonoomika ja majandusliku tegevuse analüüsimise küsimused.

Suurt tähelepanu pöörame agitaatorite koolide tegevuses agitatsioonitöö metoodikale ja praktikale. Seepärast on võetud kooli programmi teemad: „Organisatsioonilise ja ideoloogilise töö ühtsusest“, „Agitaator kui massilise poliitilise töö organiseerija“, „Kuidas ette valmistada ja läbi viia vestlust“, „Kuidas kasutada tehnilisi vahendeid massilises poliitilises töös“ jne.

Kooli kuulajaile on soovitatav korraldada õppetöö jooksul kohtumisi juhtivate töötajate, eesrindlaste, teadlaste ja kunstitegelastega, ekskursioone ajaloolistesse paikadesse ja eesrindlikesse ettevõtteisse, vahetada agitatsioonitöö kogemusi jne.

Agitaatorite ja agitkollektiivide juhatajatele määratud seminaride peamiseks eesmärgiks on anda neile värsket materjali sise- ja välispoliitika, vabariigi tööstuse ja põllumajanduse saavutuste ja ülesannete kohta. Seepärast on agitaatorite seminaride päevakorras alati loengud, mis käsitlevad aktuaalseid päevaprobleeme.

Samuti on nende seminaride eesmärgiks anda massilise agitatsioonitöö tegijaile metoodilisi teadmisi, õpetada neile, kuidas selgitada arusaadavalt ja huvitavalt sise- ja välispoliitilisi sündmusi ning kohalikke elunähtusi. Seepärast on seminariõppuste kävas loengud või vestlused agitatsioonitöö metoodikast, samuti kogemuste vahetamine.

Agitkollektiivide juhatajaid ja agitaatoreid abistab nende töös ka Poliitharidusmaja massilise agitatsioonitöö kabinet. Siin korraldatakse järjekindlalt temaatilisi näitusi.

Eesti NSV 25. aastapäevaks sai massilise agitatsioonitöö kabinet uue sisekujunduse. Suurem osa väljapanekuist on pühendatud vabariigi juubeliaastapäevale. Maitsekad stendid jutustavad ilmekalt Nõukogude Eesti töötajate saavutustest nõukogude võimu kahekümne viie aasta jooksul. Agitaatorid, propagandistid ja lektorid saavad siit materjali Eesti NSV tööstuse, põllumajanduse, rahva heaolu, teaduse ja kultuuri arengu kohta.

Massilise agitatsioonitöö kabinetis on välja pandud ka stendid, mis jutustavad kommunistliku töö ettevõtete tege-

„See raamat tuleb kindlasti osta!“ on mõlema propagandisti ühine arvamine.

vusest ja elust. Terve seinä võtab enda alla stand, mis on pühendatud esimesele kommunistliku töö ettevõttele meie vabariigis — Tallinna Klaverivabrikule.

1965. aasta veebruaris toimunud EKP Keskkomitee pleenumil märgiti, et on vaja tõsta agitaatorite teoreetilist ettevalmistust ning varustada neid operatiivsemalt värskete päevakohaste materjalidega. Seda tuleb arvestada ka

Vabariiklikul Poliitharidusmajal. Plaani kohaselt tuleb meil 1966. aastal õppida tundma ja üldistada rea agitaatorite koolide, agitkollektiivide ja agitpunktide töökogemusi. Tööd alustab ka agitatsioonitöö metoodika alaliselt tegutsev seminar. Kindla plaani alusel hakkavad toimuma agitkollektiivide juhatajate ja agitaatorite seminarid, instruktaazid ja teised üritused.

II. POLIITHARIDUSMAJA NÕUKOGU, METOODIKANÕUKOGUD JA AINEKABINETID

Ühiskondlike aluste arendamine on andnud positiivseid tulemusi ka propagandatöös. See võimaldab paremini ette valmistada propagandiste, soodustab parteilise hariduse laiendamist ja süvendamist. Viimase kahe-kolme aasta jooksul on meie vabariigis loodud ühiskondlikel alustel töötavate metoodikakabinetide, metoodikanõukogude ja -gruppide tihe võrk. Neis tegutseb aktivistide, konsultantide ja lektoritena arvukalt propagandatöö entusiaste. 1964/65. õppeaastal oli vabariigis üle 50 ühiskondlikel alustel tegutseva poliithariduskabineti, rohkem kui 60 metoodikanõukogu, üle 1200 mittekoosseisulise lektori jne. Ühiskondlikus korras töötavate nõukogude ja komisjonide tegevusest võttis osa ligikaudu 2500 inimest.

Üha enam laienevad ühiskondlikud alused ka Poliitharidusmaja töös. Nii loodi kolm aastat tagasi Poliitharidusmaja nõukogu ja 11 metoodikanõukogu ning -gruppi.

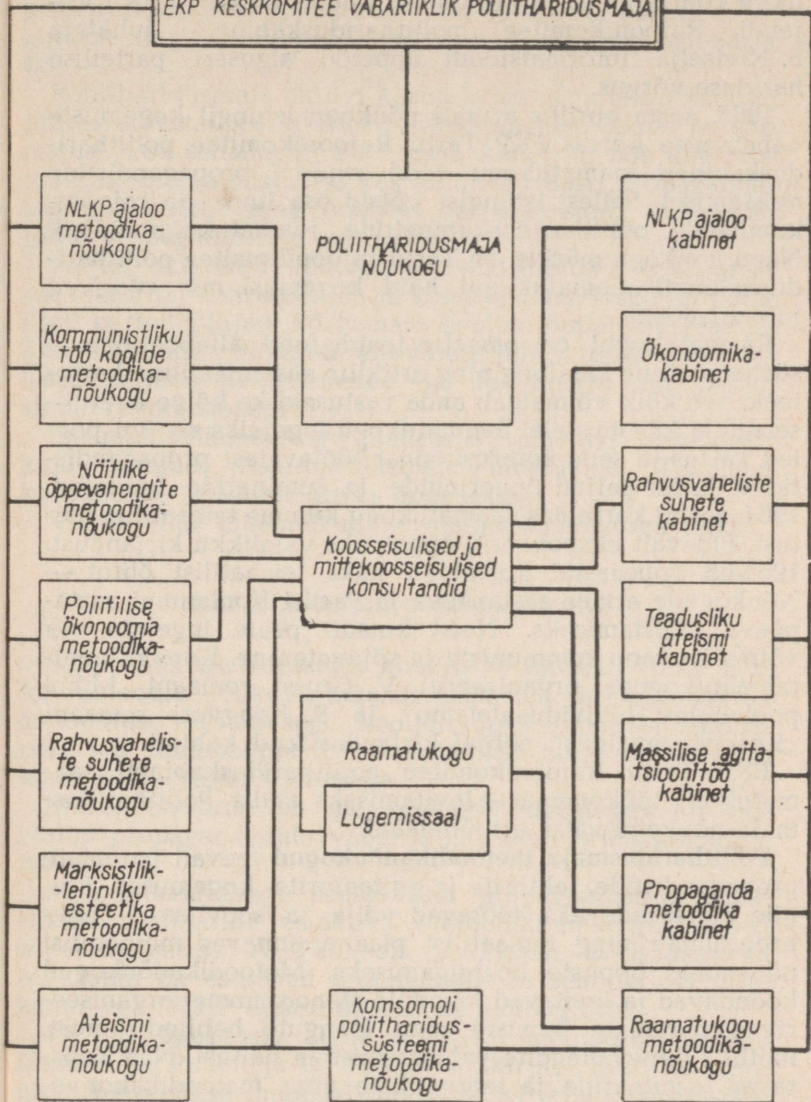
Millised on siis Poliitharidusmaja nõukogu ja metoodikanõukogude põhiülesanded?

EKP Keskkomitee Vabariikliku Poliitharidusmaja nõukogu suunab Poliitharidusmaja metoodikanõukogude, samuti ka linnade ja rajoonide parteikomiteede (ka ettevõtete, kolhooside ja sovhooside) poliithariduskabinetide, nende raamatukogude ja metoodikanõukogude tööd. Ta kontrollib marksismi-leninismi õhtuülikoolide õppeprotsessi ideelist ja metoodilist taset. Peale selle koordineerib, üldistab ja levitab nõukogu trükisõna, raadio ja televiisiooni kaudu propagandatöö juhtimise paremaid kogemusi.

Poliitharidusmaja nõukogusse kuuluvad mitmesuguste asutuste ja ettevõtete esindajad, paremad propagandistid ning lektorid, kokku 15 inimest. Nõukogu tööd juhatab EKP Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja asetäitja Margarita Krasnoselskaja.

Poliitharidusmaja nõukogu on oma istungeil arutanud mitmesuguseid parteilise hariduse meetodite ja vormidega

EKP KESKKOMITEE VABARIIKLIK POLIITHARIDUSMAJA

seotud küsimusi. 1964/65. õppeaasta algul, pärast põhjalikku kontrollimist ja abistamist, kuulas nõukogu EKP Viljandi Rajoonikomitee poliithariduskabineti juhataja E. Kiviselja informatsiooni õppetöö algusest parteilise hariduse võrgus.

1965. aasta aprillis arutati nõukogu istungil kogemuste vahetamise korras EKP Tartu Rajoonikomitee poliithariduskabineti raamatukogu tööd rajooni propagandistide abistamisel. Sellest istungist võtsid osa linna- ja rajoonikomiteede poliithariduskabinettide raamatukoguhoidjad. Nagu nõukogu märkis, on Tartu rajoonikomitee poliithariduskabineti raamatukogul häid kogemusi, mis väärivad jälgendamist.

Raamatukogul on omaette teatmefond, alfabeetiline ja süstemaatiline kataloog ning artiklite süstemaatiline kartooteek. See kõik võimaldab anda vastuseid ka kõige keerulisematele küsimustele. Raamatukogu lugejaiks on ligi pooled Tartus ja selle ümbruskonnas töötavatest propagandistidest ja ka paljud õpperingide ja seminaride kuulajad. 1964. aastal korraldas raamatukogu kümme temaatilist näitust. Pidevalt eksponeeriti õppetöökõks vajalikku kirjandust. 1964/65. õppeaastal korraldati kaks temaatilist õhtut — Nõukogude armee aastapäeva ja Pariisi Kommuuni aastapäeva tähistamiseks. Neist kutsuti peale lugejate osa võtma ka vanu kommuniste ja sõjaveterane. Koos rajooniraamatukoguga organiseeriti V. Grossi romaani „Müüa pooleliolev individuaalelamu“ ja R. Kaugveri romaani „Keskpäevavalgus“ põhjal kirjanduslikud kohtud.

EKP Tartu Rajoonikomitee poliithariduskabineti raamatukogu töökogemuste levitamiseks andis Poliitharidusmaja nõukogu välja eribülletääni.

Poliitharidusmaja metoodikanõukogud teevad paremate propagandistide, lektorite ja agitaatorite kogemused kõigile kättesaadavaks, töötavad välja ja soovivad õppeprogramme ning temaatilisi plaane, annavad metoodilisi nõuandeid õppuste korraldamiseks. Metoodikanõukogud koondavad ja levitavad loengute stenogramme, organiseerivad paremate õppuste ning loengute helilindistamist, näitlike õppevahendite valmistamist ja näitusi. Nad koostavad seminaride ja teoreetiliste ning metoodikakonverentside plaane, abistavad ja suunavad poliithariduskabinettide metoodikanõukogude tööd.

Poliitharidusmaja metoodikanõukogudes töötab ühis-

kondlikel alustel ligi 150 inimest. Need on kvalifitseeritud propagandistid, kõrgemate koolide õppejõud, partei-, nõukogude ning majandustöötajad, ajakirjanikud, pensionärid jne.

Poliitharidusmaja aktiivi kasutatakse väga mitmeti, kusjuures arvestatakse aktivisti ettevalmistust, soove ja võimalusi. Osa seltsimehi, eriti need, kellel on põhjalik teoreetiline ettevalmistus ja kes valdavad hästi propaganda-töö metoodikat ning omavad sel alal suuri kogemusi, juhib propagandistide seminare.

Paljud aktivistid võtavad Poliitharidusmaja tegevusest osa lektorite, konsultantide ja kõnelejatena. Need on põhiliselt parteitöötajad, kõrgemate koolide õppejõud, teaduslike instituutide töötajad, ettevõtete juhid, tootmiseesrindlased, kolhooside esimehed ja sovhooside direktorid, vanad revolutsionäärid jne.

Iga metoodikanõukogu planeerib oma töö iseseisvalt, kuid lähtudes Poliitharidusmaja üldplaanist. Tööplaan koostatakse tavaliselt üheks õppeaastaks.

Vaatleksime lähemalt mõne metoodikanõukogu tööd.

NLKP AJALOO METOODIKANÕUKOGU

Selle nõukogu koosseisu kuulub 12 inimest. NLKP ajaloo metoodikanõukogu tegeleb peamiselt propagandistide metoodilise abistamisega, koolide, õpperingide ja seminaride töö tundmaõppimise, üldistamise ning metoodiliste materjalide väljatöötamisega.

Märkimisväärne on metoodikanõukogu tegevus NLKP ajaloo propagandistide vabariiklike seminaride korraldamisel.

Metoodikanõukogu arutas läbi propagandistide vabariiklike seminaride temaatika. Metoodikanõukogu liikmed V. Arhangelski, A. Peterson, V. Pirson, D. Rudnev ja M. Gubin on esinenud propagandistide seminaridel ettekannetega NLKP ajaloo õpetamise metoodikast.

1963/64. õppeaasta algul avaldasid metoodikanõukogu liikmed V. Pirson ja D. Rudnev ajakirjas „Eesti Kommunist“ metoodilise materjali abiks NLKP ajaloo propagandistidele.

NLKP ajaloo metoodikanõukogu esimees V. Pirson ja nõukogu liige V. Arhangelski tutvusid 1964. a. märtsis

EKP Kohtla-Järve Linnakomitee poliithariduskabineti tööga partei ajaloo õpperingide propagandistide abistamisel. Nad käisid partei-algorganisatsioonides, vestlesid propagandistidega ning võtsid osa NLKP ajaloo õpperingide ja seminaride õppustest. Tähelepanekutest ja järeldustest informeeriti linnakomitee poliithariduskabinetti. Möödunud õppeaastal uuris metoodikanõukogu liige E. Plotnik ülevabariigilise sotsioloogilise uurimuse raames Tallinna õmblusvabriku „Lembitu“ algastme poliitkooli tööd. Üldse on NLKP ajaloo metoodikanõukogu liikmed õppinud tundma rohkem kui 30 õpperingi ja seminari tööd.

RAHVUSVAHELISTE SUHETE METOODIKANÕUKOGU

Metoodikanõukogu moodustati 1963. aasta sügisel. Nõukogu juhib rikkalike kogemustega propagandist G. Martin. Nõukogu tööst võtavad aktiivselt osa seltsimehed E. Rannik, V. Hannula, V. Ilves, P. Šalašov ja teised. Rahvusvaheliste suhete metoodikanõukogu on oma koosolekuil kinnitanud mitmed jooksva poliitika õpperingide näidisplaanid ning töötanud välja metoodilisi juhendeid.

Nõukogu arutas läbi ja kinnitas propagandistide seminaride ja jooksva poliitika ning rahvusvaheliste suhete ringide kokkuvõtlike õppuste plaanid. Suurt abi osutasid metoodikanõukogu liikmed Poliitharidusmajale rahvusvaheliste suhete kabineti sisustamisel ja kujundamisel.

1964. aasta mais Nõukogude Liidu—Tšehhoslovakkia sõprusdekaadi puhul toimus metoodikanõukogu initsiatiivil Tallinna propagandistidele huvitav õhtu, kus saatkonnadirektor E. Paris esines ettekandega „Sotsialismi ehitamine Tšehhoslovakkia Sotsialistlikus Vabariigis“.

MARKSISTLIK-LENINLIKU ESTEETIKA METOODIKANÕUKOGU

Selle nõukogu tööd juhib Tallinna linna peaarhitekt D. Bruns. Nõukogu võtab aktiivselt osa seminaride korraldamisest. Nõukogu liikmete kaasabil organiseeritakse pidevalt kunstinäituste külastamisi ja nende arutelusid. Tõhusat tööd on nõukogu teinud näitliku agitatsiooni kujundamise ja tootmisesteeetika küsimuste lahendamisel. Selle töö viljaks oli Poliitharidusmajas 1964/65. õppeaastal

Marksistlik-leninliku esteetika metoodikanõukogu töökoosolek, mida juhatab nõukogu esimees arhitekt D. Bruns (keskel).

organiseeritud kunstnike-kujundajate kool, mis käesoleval 1965/66. õppeaastal oma tegevust jätkab. Kool on kaheaastase õppeprogrammiga.

Millised teemad leiavad selles õppevormis käsitlemist?

Kunstnikud-kujundajad kuuluvad loenguid tehase sisekujundusest ja näitliku agitatsiooni põhiprintsiipidest ning nõuetest, dekoratiiv- ja tarbekunsti osast töötajate esteetilisel kasvatamisel, näitliku agitatsiooni ülesannetest, sisust ja vormist tööstusettevõtetes, mis on hea maitse ja kuidas pidada võitlust maitselageduse vastu. Neile selgitatakse ansambli mõistet, räägitakse valgusest ja kompositsioonist jne.

Praktikatundides õpitakse kujundama stende ja näitusi, seinalehti, valmistama poliitilisi plakateid jne.

Huvi seda laadi õppevormi vastu on väga elav. Kui näiteks 1964. aastal võttis esimesest õppusest osa 30 inimest, siis õppetöö käigus kasvas kooli tööst osavõtjate arv 70-le. Käesoleval aastal õpib kunstnike-kujundajate koolis kahel kursusel kokku ligi 100 inimest.

Ei saa jätta rääkimata ka teadusliku ateismi metoodikanõukogu tööst. Selle koosseisu kuulub kümme inimest, kes tegelevad juba pikemat aega ateistliku tööga. Nende hulka kuuluvad Eesti NSV Teaduste Akadeemia Geoloogia Instituudi vanem teaduslik töötaja V. Maasik, Eksperimentaalbioloogia Instituudi vanem teaduslik töötaja M. Aksel ja sama instituudi direktor O. Priilinn, Loodusteaduste Muuseumi direktor H. Maran, dotsent D. Erport ja teised.

Metoodikanõukogu liikmed võtavad vahetult osa seminaride läbiviimisest, esinevad loengutega ja annavad edasi ateistliku töö kogemusi. Väga aktiivselt võtsid nõukogu liikmed osa Poliitharidusmajas korraldatud ateistliku õhtu „Tee vaimsele vabadusele“ korraldamisest.

Küsimustele vastas Leningradi Linna Religioonialoo Muuseumi vanem teaduslik töötaja A. Ossipov, kes oli kodanlikus Eestis õigeusu vaimulik, sõjajärgseil aastail aga Leningradi vaimuliku akadeemia professor. Hiljem ta katkestas suhted kirikuga ja temast sai võitlev ateist.

Kõigile küsimustele, mis sm. Ossipovile esitati, — neid oli aga õige rohkesti — andis ta ammendavad vastused.

Nõukogu liikmed tegelevad süstemaatiliselt ka nõukogulike kombetalituste tundmaõppimise, levitamise ja rakendamisega.

Olgu märgitud, et viimastel aastatel on sel alal saavutatud märkimisväärseid tulemusi, mida tõestas ka Poliitharidusmajas korraldatud vastavasisuline näitus.

Osavõturohke oli 1965. aasta mais organiseeritud teoreetiline konverents „Laste ateistlikust kasvatamisest koolis“.

Teadusliku ateismi metoodikanõukogu alustas juba varakult selle konverentsi ettevalmistustöödega. Nõukogu liikmed õppisid tundma kooliõpilaste ateistliku kasvatuses kogemusi. Põhiliselt tehti seda 6., 7., 17. ja 22. keskkooli keemia ja bioloogia tundides. Peale selle mõeldi hästi läbi konverentsil esitatavad probleemid, nende eesmärk ja otstarbekus. Selliselt ettevalmistatud konverents õnnestus igati.

Konverentsist osavõtjad kuulasid EKP Keskkomitee lektori K. Oja ettekannet „Religioossed mõjud ja ateistliku kasvatuses probleemid meie vabariigis“, Tallinna Linna TSN

Täitevkomitee haridusosakonna juhataja F. Operi ettekannet „Nõukogude õpetaja — ateismi aktiivne propagandist“, bioloogiateaduste kandidaadi T. Orava ettekannet „Kosmos ja bioloogia“ ja teisi. Ettekandeile järgnesid arvukad sõnavõttud. Laste ateistliku kasvatuse kogemustest kõnelesid õpetajad H. Toome, A. Varganova, T. Rep-Zujeva ja teised.

Elavat huvi pakkus konverentsist osavõtjaile Tallinna 22. keskkooli vanemate klasside õpilaste esinemine keemiliste katsetega teemal „Imed ilma imedeta“. Need paljastasid usumeeste „imesid“, millega nad petavad usklikke.

Konverents andis vastuse paljudele õpetajaid huvitavatele küsimustele ning äratas häid mõtteid ateistliku kasvatustöö edasiseks parandamiseks meie koolides.

NÄITLIKE ÕPPEVAHENDITE METOODIKANÕUKOGU

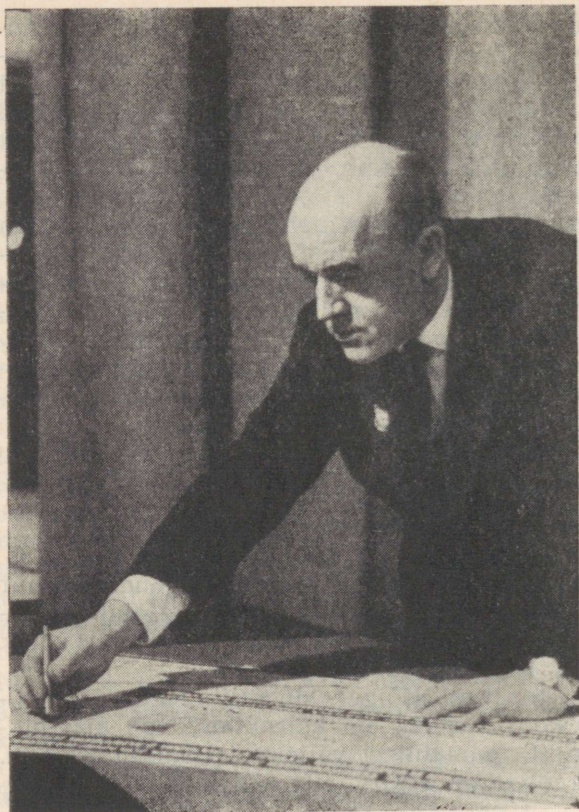
Selle metoodikanõukogu tööd juhib propagandatöö suur entusiast I. Gratšov. Tema initsiatiivil ja kaasabil on viimase kolme-nelja aasta jooksul valmistatud suur hulk näitlikke propagandavahendeid.

Kuidas seda tehakse? Kõigepealt valib metoodikanõukogu esimees koos vastava ala konsultantidega ajalehtedest, ajakirjadest, raamatutest välja vajalikud materjalid. Neist tehakse esialgne eskiis, mis hiljem kantakse kalkale.

Selliselt valmistatud näitlikke vahendeid paljundatakse tavaliselt valguskoopiatena suures tiraažis ning varustatakse nendega poliithariduskabinette ja propagandiste. Metoodikanõukogu initsiatiivil on mitmete õpitavate teemade näitlikustamiseks valmistatud ka diafilme.

AINEKABINETID

NLKP Keskkomitee otsustes on korduvalt rõhutatud, et töö propagandistidega peab olema diferentseeritud. Sellest lähtudes on Poliitharidusmajas tööle rakendatud kuus kabinetti (vaata Poliitharidusmaja struktuuri skeemi). Kabinettide töö seisneb põhiliselt propagandistidele, ala-

Näitlike õppevahendite metoodikanõukogu
esimees I. Gratsov.

liste seminaride juhatajatele ja agitaatoritele teoreetilise ja metoodilise abi andmises, nende töökogemuste üldistamises ja levitamises.

Kabinettides viiakse läbi metoodikanõukogude koosolekuid ja propagandistide seminare. Siia koondatakse õppeplaanide järgi teoreetilisi ja metoodilisi materjale ning korraldatakse individuaalseid ja grupikonsultatsioone.

Et saada paremat pilti, vaatleme lähemalt mõne ainekabineti tegevust.

NLKP ajaloo
kabinet

Siiä kabinetti on koondatud materjalid Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja Eestimaa Kommunistliku Partei kohta. Loosung „Marksistlik-leninliku maailma-

vaate kujundamisel on suure tähtsusega Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajaloo tundmine“ kutsub propagandiste tutvuma väljapanekutega, mis annavad ülevaate meie partei ajaloolisest teest.

„K. Marx, F. Engels ja V. I. Lenin lõid teadusliku kommunismi teooria, näitasid kätte uue ühiskonna loomise teed ja reaalsed revolutsioonilised jõud, kes purustavad vana maailma ning ehitavad üles kommunismi“ on deviisiks stendile, millel sõnas, pildis, arvudes ja diagrammides kujutatakse NLKP tegevust partei loomisest kuni Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsioonini. Külastajad võivad tutvuda, kus ja millistes tingimustes toimus 1903. aastal VSDTP II kongress ning millise hinnangu andis sellele V. I. Lenin.

Edasi jutustavad fotostendide materjalid 1905. aasta revolutsioonist ja juhivad külastaja tähelepanu sellele, millistes rasketes tingimustes tuli töölisklassi parteil tegutseda. Isegi oma kongresse oli ta sunnitud pidama Brüsselis, Londonis või Stokholmis. Alles pärast 1917. aasta Veebruarirevolutsiooni tuli partei VI kongress jälle kokku Venemaal.

Edasi elustuvad vaataja silmade ees pildid Suurest Sotsialistlikust Oktoobrirevolutsioonist ja päevist, mil maailmas loodi esimene proletariaadi diktatuuri riik.

„Sotsialism on see ühiskond, mis kasvab välja vahetult kapitalismist, on uue ühiskonna esimene vorm. Kommunism aga on ühiskonna kõrgem vorm ja ta võib areneda alles siis, kui sotsialism on täielikult kindlustunud.“* Need V. I. Lenini sõnad on sissejuhatuseks materjalidele, mis annavad ülevaate partei tegevusest sotsialismi ülesehitamisel. Partei VIII kongress — sotsialismi ehitamise programmi vastuvõtmine, IX, X, XI, XII kongress . . . Partei XIII kongress — esimene pärast V. I. Lenini surma . . . Partei järgmised kongressid — tähised V. I. Lenini poolt kavandatud sotsialismi ülesehitamise plaani elluviimisel. Kommunistlik Partei kui nõukogude rahva avangard Suures Isamaasõjas ja sellele järgnenud aastatel . . .

* V. I. Lenin, Teosed, 30. kd., lk. 258.

„Me peame, alustades sotsialistlikke ümberkujundusi, seadma endale selge eesmärgi, millele need ümberkujundused lõppude lõpuks on suunatud, nimelt eesmärgi luua kommunistlik ühiskond... et teostada põhimõtet: igaühelt võimete kohaselt, igaühele tarviduste järgi.“* Need V. I. Lenini mõtted juhatavad meid materjalide juurde, mis käsitlevad NLKP XX, XXI ja XXII kongressi kui uut etappi meie maa ajaloos, kogu rahvusvahelise kommunistliku liikumise ajaloos.

NLKP, kogu nõukogude rahva partei, teostab oma kolmandat — kommunismi ehitamise programmi.

Üks stendidest iseloomustab NLKP muutumist töölisklassi parteist kogu nõukogude rahva parteiks. Seda on tehtud NLKP ühe väesalga — Eestimaa Kommunistliku Partei arengu põhjal. Stendi materjalid on koostanud metoodikanõukogu liige V. Arhangeliski. Rohke faktilise materjali uurimise tulemusena tehtud üldistused on kujutatud graafiliselt. Stend pakub propagandistidele suurt huvi.

NLKP on maailma kommunistliku liikumise üks väesalku. Tema tegevus on mõeldamatu ilma sidemeteta teiste kommunistlike parteidega. Neile küsimustele on pühendatud üks õnnestunumalt kujundatud stende kabinetis.

NLKP ajaloo kabinetis on välja pandud ka stend parteilise hariduse võrgus õppijaile vajaliku kirjandusega, nagu V. I. Lenini Teosed, NLKP kongresside ja pleenumite otsused, õpik „Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajalugu“ jne. Selle kõrval leiab propagandist siit palju teisi vajalikke teoreetilisi ja metoodilisi abimaterjale.

Toome siinjuures ära NLKP ajaloo kabinetis väljapandud stendide prospektid arvestusega, et antud näidised võivad olla abiks NLKP ajaloo alaste näituste korraldamisel asutustes, ettevõtteis, kolhoosides ja sovhoosides kui ka poliithariduskabinettides. Samuti võivad antud materjali kasutada ka propagandistid, lektorid ja agitaatorid.

I STEND

1. Sissejuhatav tekst:

V. I. Lenini astumisega revolutsioonilisse liikumisse algas uus, leninlik etapp marksismi arengus. Lenin sai Venemaa pro-

* V. I. Lenin, Teosed, 27. kd., lk. 103—104.

letariaadi revolutsioonilise marksistliku partei organiseerijaks ja juhiks.

2. Tekst:

Partei II kongress.

Osa võtsid 43 delegaati 26 organisatsiooni poolt, kes omasid 51 otsustavat häält, ja 14 delegaati nõuandva häälega.

3. Tekst:

Kongressi poolt vastuvõetud programm oli võitleva proletariaadi partei marksistlik revolutsiooniline programm.

4. Tekst:

VSDTP II kongressi peamiseks tulemuseks oli revolutsioonilise marksistliku partei, bolševike partei tegelik loomine Venemaal.

„Bolševism kui poliitilise mõtte vool ja kui poliitiline partei on olemas 1903. aastast.“

V. I. Lenin

5. Skeemid-joonised:

1) kongressist osavõtvad organisatsioonid;

2) I programmi esimene lehekülg;

3) reproduktsioon maalist „II kongress“.

6. Streikijate arv:

430 000	440 000
Aasta keskmine 10 aasta jooksul	Ühe kuu jooksul (jaanuar 1905. a.).

7. Skeem:

1) Relvastatud ülestõusud 1905. a. novembris-detsembris (lipukestega).

2) Talurahvarahutuste rajoonid (samal ajal).

8. Tekst:

Haripunkti saavutas 1905. a. revolutsioon detsembriülestõusuga Moskvast.

9. Tekst:

„Ilma 1905. aasta „peaproovita“ poleks 1917. aasta Oktoobrirevolutsiooni võit võimalik olnud.“

V. I. Lenin

10. Tabel:

Streikide arv 1917. aastal

29	268	356	469
juuni	juuli	august	september

11. Tekst:

„Tunnistades... et relvastatud ülestõus on vältimatu ja

aeg selleks on täiesti küps, teeb Keskkomitee kõigile partei organisatsioonidele ülesandeks võtta see juhtnööriks ning sellelt seisukohalt läbi arutada ning lahendada kõik praktilised küsimused."

VSDT(b)P Keskkomitee resolutsioonist

10. (23.) oktoobril 1917

12. Illustratsioonid:

- a) Talvepalee ründamine,
- b) II Nõukogude kongress, valitsuse loomise otsus, rahudekreet, maadekreet.

13. Skeem lipukestega kohalikest nõukogudest, millised tulid bolševike poolele ajavahemikul 25. okt. 1917 — 18. veebr. 1918.

II STEND

1. Tekst:

Partei VIII kongress 18.—23. märtsil 1919. a.

Partei teise programmi — sotsialismi ehitamise programmi — vastuvõtmine.

301 delegaati otsustava hääleõigusega.

102 delegaati nõuandva hääleõigusega.

Kongressil oli esindatud 313 766 partei liiget.

2. Tekst:

„Partei ülesandeks on teha väsimatult tööd selleks, et viia tõesti täielikult ellu see kõrgem demokratismi tüüp, mille moraalseks funktsioneerimiseks on vajalik rahvahulkade kultuuri, organiseerituse ja isetegevuse taseme pidev tõus.“

VK(b)P programmi üldpoliitilisest osast

3. Tekst:

„Järjekindlalt jätkata ja viia lõpuni... kodanluse eksproprioneerimine, tootmis- ja ringlemisvahendite muutmine Nõukogude riigi omanduseks, s. o. kõigi töötajate ühiseks omanduseks.“

4. Tekst:

„Peamiseks ja põhiliseks ülesandeks, mis määrab kindlaks kogu nõukogude võimu majanduspoliitika, tuleb seada meie maa tootlike jõudude igakülgne arendamine. ... VKP seab endale eesmärgiks... luua teaduslikule tööle kõige soodsamad tingimused selleks, et teadus aitaks arendada meie maa tootlike jõude.“

VK(b)P programmist majanduse alalt

5. Tekst:

„Me oleme veendunud, et terves reas maades, kus meil liitlasi ja sõpru on palju rohkem, kui me teame, on meie programmi lihtne tõlge parimaks vastuseks küsimusele, mida on teinud Venemaa Kommunistlik Partei, kes kujutab endast ülemaailmse proletariaadi üht väesalka. Meie programm kujuneb väga jõuliseks propaganda- ja agitatsioonimaterjaliks, kujuneb selleks dokumendiks, mille põhjal töölised ütlevad: „Siin on meie seltsimehed, meie vennad, siin tehakse meie ühist tööd.““

V. I. Lenin

6. Tekst:

„Lenin andis sügava teadusliku põhjenduse proletarse riigi poliitikale kogu kapitalismilt sotsialismile ülemineku perioodiks. Ta töötas välja uue majanduspoliitika (nep), mis pidas silmas sotsialismi võitu. Maa industrialiseerimine, põllumajanduse koopereerimine, kultuurirevolutsioon — niisugused on sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise leninliku plaani põhilülid.“

NLKP programmist

7. Illustratsioonid:

- a) industrialiseerimisest,
- b) kollektiviseerimisest,
- c) kultuurirevolutsioonist,
- d) Lenini viimaste teoste esilehed.

8. Tekst:

„Sotsialismi ainsaks materiaalseks aluseks võib olla mehhaniseeritud suurtööstus, mis suudab reorganiseerida ka põllumajanduse.“

V. I. Lenin

9. Tabel:

Sotsialistliku majanduse erikaal (protsentides)

tööstuse kogutoodangus

1924. a. 76,3

1928. a. 82,4

1937. a. 99,8

põllumajanduse kogutoodangus

1924. a. 1,5

1928. a. 3,3

1937. a. 98,5

jaekaubakäibes

1924. a. 47,3

1928. a. 76,4

1937. a. 100

10. Tabel:

NSVL elanikkonna klassikoosseis (protsentides)	
1928. a. töölised ja teenistujad	17,6
kolhoosnikud ja koopereeritud käsitöölised	2,9
üksiktalupidajad ja koopereerumata käsitöölised	74,9
kapitalistlikud elemendid	4,6
1937. a. töölised ja teenistujad	45,7
üksiktalupidajad ja käsitöölised	5,5
kolhoosnikud ja koopereeritud käsitöölised	48,8

11. Diagramm: (vt. lk. 45).

III STEND

1. Tekst:

Sotsialismi täielik ja lõplik võit NSV Liidus.

Partei XXI kongress 27. I—5. II 1959. a. Moskvas.

Kinnitas NSVL rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastateks 1959—1965.

Kongressi koosseis: 1261 delegaati otsustava hääleõigusega ja 106 nõuandva hääleõigusega, kes esindasid 7 622 356 parteiliiget ja 616 775 liikmekandidaati.

2. Tekst:

Kongress tegi kokkuvõtte partei ja nõukogude rahva võitustest, konstateeris, et NSV Liidus on sotsialism saavutanud täieliku ja lõpliku võidu, kuulutas, et meie maa on jõudnud kommunistliku ühiskonna laiahaardelise ehitamise ajajärku.

Saavutanud sotsialismi täieliku ja lõpliku võidu NSV Liidus, muutus Kommunistlik Partei tööliklassi avangardist nõukogude rahva avangardiks, kujunes kogu rahva parteiks.

3. Seitseaastaku plaani täitmisest (diagramm).

4. Tekst:

Partei XXII kongress 17.—31. okt. 1961. a. Moskvas.

Partei kolmanda programmi vastuvõtmine.

Kongressi koosseis: 4 394 otsustava hääleõigusega ja 405 nõuandva hääleõigusega delegaati, kes esindasid 8 872 516 parteiliiget ja 843 489 liikmekandidaati.

5. Fotod:

Fotod kongressi istungist, NLKP programmist, delegaatidest jne.

Sotsialistlike nõukogude vabariikide majanduse ja kultuuri öitseng

Liiduvabariigid	Suurtöös- tuse kogu- toodang (1913. aas- ta = 1)	Üldhariduslikes koolides õppijate arv (tuhandetes)		Üliõpilaste arv kõrgemates koolides (tuhandetes)		Rahvaraamatu- kogude arv (tuhandetes)		Arstide arv (ilma hambaarstideta) (tuhandetes)	
	1940. a.	1914. a.	1940. a.	1914. a.	1940. a.	1913. a.	1940. a.	1913. a.	1940. a.
VNFSV	12	5 684	20 633	86,5	487,1	9,3	56,1	13,1	82,2
Ukraina NSV	10	2 607	6 830	35,2	196,8	3,1	22,3	6,6	33,4
Valgevene NSV	14	489	1 737	—	21,5	0,8	4,2	0,9	4,2
Usbeki NSV	7,2	17,5	1 315	—	19,1	—	1,8	0,1	2,8
Kasahhi NSV	20	105	1 148	—	10,4	0,1	3,9	0,2	2,5
Gruusia NSV	27	157	767	0,3	28,5	0,02	1,6	0,4	4,7
Aserbaidžaaani NSV	6,8	73	695	—	14,6	0,02	1,4	0,3	3,1
Kirgiisi NSV	153	7	334	—	3,1	—	0,6	0,02	0,5
Tadžiki NSV	324	0,4	315	—	2,3	—	0,4	0,01	0,6
Armeenia NSV	23	35	333	—	11,1	0,01	0,9	0,1	0,9
Turkmeeni NSV	11	7	252	—	3,0	—	0,7	0,1	0,9

6. Tekst:

NLKP programm pöörab peamise tähelepanu sotsialismilt kommunismile ülemineku probleemidele, NSV Liidus kommunistliku klassideta ühiskonna loomise teedele, meetoditele ja vahenditele.

4. Tekst:

Programm sisaldab kommunistliku ühiskonna definitsiooni ning NSV Liidus kommunismi ülesehitamise plaani, mis näeb ette kolme vastastikku seotud ülesande lahendamist:

- kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomist,
- kommunistlike ühiskondlike suhete arendamist ja
- kommunistliku ühiskonna inimese kasvatamist.

IV STEND

1905. a. revolutsioon Eestis

1. Diagramm: (vt. lk. 47).

2. Kaart-skeem:

Töölisklassi ja talurahva relvastatud võitlus Eestis 1905. a. detsembris.

3. Fotod:

- 1) revolutsioonilise liikumise juhtidest (Pöögemann, Sihver jt.);
- 2) sündmuspaikadest.

V STEND

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXIII kongress

1. Tekst:

NLKP Keskkomitee pleenumil 29. septembril vastuvõetud otsus NLKP korralise, XXIII kongressi kokkukutsumisest 29. märtsil 1966.

2. Foto:

Kongresside Palee.

3. Tekst:

Kongressi päevakord.

4. Foto:

Kongressi avamine.

5. Tekst:

NLKP XXIII kongressile valiti 4943 delegaati, nende hulgas 4620 otsustava ja 323 nõuandva hääleõigusega.

6. Tekst ja fotod:

Andmed kongressi delegaatide kohta:

Kongressile on valitud 1141 töölisl.

Kongressist võtab osa 874 põllumajandustöötajat.

Streigiliikumise areng Eestis 1905. a.

Kuud	Majanduslikud streigid				Poliitilised streigid			
	Streikinud töölise arv	Streigi kestus päevades	Kaotatud tööpäevade arv	Ettevõtete arv	Streikinud töölise arv	Streigi kestus päevades	Kaotatud tööpäevade arv	Ettevõtete arv
Jaanuar	8 783	7	70 024	30	—	—	—	—
Veebruar	5 571	3	30 787	15	—	—	—	—
Märts	1 504	6	18 551	3	—	—	—	—
Aprill	1 313	7	8 643	3	—	—	—	—
Mai	—	—	—	—	2 018	2 ¹ / ₂	2 826	3
Juuni	593	7	4 354	4	—	—	—	—
Juuli	—	—	—	—	3 909	3	19 597	7
August	3 188	5	12 992	9	—	—	—	—
September	558	1 ¹ / ₂	995	5	—	—	—	—
Oktoober	10 257	7	70 123	5	6 950	7	73 676	27
November	—	—	—	—	12 975	5	69 393	14
Detsember	—	—	—	—	7 019	13	101 577	35
	31 767	—	216 469	74	32 871	—	267 069	86

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne (Väljavõtteid, arve, fakte)

1. Sissejuhatav tekst:

Ustavus kommunismiüritusele, proletaarsele internatsionaalismile ja sotsialistlikule solidaarsusele on olnud ja jääb alati meie suure leninliku partei elu ja võitluse seaduseks.

2. Foto:

Sm. L. I. Brežnev esitamas KK aruannet kongressile.

I. NSVL rahvusvaheline olukord.

NLKP välispoliitiline tegevus.

1. Tekst:

Sotsialismi maailmasüsteemis suurenes tööstustoodang aastail 1961—1965 43 protsenti, kapitalistliku süsteemi maades aga 34 protsenti.

2. Tekst:

Pool sajandit tagasi oli maailmas 400 000 kommunisti. Nüüd kuulub 88 kommunistlikku parteisse peaaegu 50 miljonit võitlejat.

3. Tekst:

Möödunud aastail on rahvuslik vabadusvõitlus tunduvat edu saavutanud. Maailma kaardile on ilmunud veel 17 sõltumatut riiki.

(Maailma poliitiline kaart 17 uue sõltumatu riigi äranäitamisega)

4. Tekst ja fotod:

Välissuhete alal on Nõukogude Liit järjekindlalt teostanud rahupoliitikat.

5. Tekst ja fotod Vietnami kohta:

Koos kogu maailma rahuarmastavate rahvastega nõuab NSV Liit otsustavalt Ameerika Ühendriikide Vietnami-vastase agressiooni lõpetamist.

II. Partei võitlus kommunismi materiaaltehnilise baasi loomise eest.

1. Tekst ja diagramm:

Sotsialistlik tööstus saavutas aruandeperioodil suurt edu.

			protsentides 1960. a. võrreldes
Tööstuse kogu-	1960	1965	
toodang — miljr. rbl.	155	234	151

2. Tekst:

Eelseisva viisaastaku tähtsaks iseärasuseks on tootmisvahendite (A-grupp) ja tarbeesemete (B-grupp) tootmise kasvutempo oluline lähendamine.

3. Tekst:

Põllumajanduse tähtsaimaks ülesandeks on teraviljatoo-
dangu suurenemine.

III. Rahva materiaalse elatustaseme kasv,
teaduse ja kultuuri areng.

4. Tekst:

Viimase viie aastaga on rahvatulu suurenenud 33 protsenti ja moodustas möödunud aastal üle 190 miljardi rubla. Peaaegu 75 protsenti sellest summast — 141 miljardit rubla — kasutati nõukogude inimeste vajaduste rahuldamiseks.

5. Fotod: Kongressi delegaadid kõnelemas.

IV. NLKP juhtiva osa suurenemine
kommunistlikus ülesehitustöös.

1. Tekst:

Nõukogude Liidu Kommunistlikus Parteis on praegu 12 471 000 liiget ja liikmekandidaati.

2. Diagramm:

NLKP koosseis	
(1. jaanuaril 1966, protsentides)	
sotsiaalse seisundi järgi:	
töölised	37,8%
talupojad (kolhoosnikud)	16,2%
teenistujad ja teised	46,0%

3. Tekst:

Marxi-Engelsi-Lenini teoreetiline pärand on meie partei ja kogu ülemaailmse kommunistliku liikumise suurim rikkus.

4. Tekst ja fotod:

Parteil on olemas suurepärase propagandistide, agitaatorite, ajakirjanike, televisiooni-, kino-, raadio- ja teatritöötajate kaa-
der. See on tõepoolest partei kullafond, keda tuleb hoida, hoo-
likalt kasvatada ja õigesti kasutada.

5. Tekst:

Meil on suured materiaalsed võimalused rahvahulkades tehtava kasvatustöö edasiarendamiseks. Meie maal ilmub 7700 ajalehte, peaaegu 4000 ajakirja. Nende ühekordne tiraaž on aruandeperioodil tõusnud 74 miljoni eksemplari võrra, see tähendab 1,6 korda. Igal aastal ilmub rohkem kui 1 miljard

250 miljonit raamatut ja brošüüri. Meie maal on üle 70 miljoni raadiovastuvõtja ja translatsioonipunkti. Töötab 120 televisioonikeskust.

6. Fotod: Kongressi delegaatidest.

**EKP Keskkomitee esimese sekretäri sm. J. Käbini kõne
NLKP XXIII kongressil
(Arve ja fakte)**

1. Tekst ja fotod:

1965. a. valmistati Eestis tööstustoodangut 18 korda rohkem kui 1940. aastal.

Seitse aastakul kasvas tööviljakus vabariigi tööstuses 1,5-kordseks ning sovhoosides 67 protsenti ja kolhoosides 89 protsenti.

Vabariigi kolhoosides ja sovhoosides kasvas kogutoodang seitse aastakul 72 protsendi võrra.

1965. aastal saadi keskmiselt üle vabariigi teravilja 22, kartulit 170 ja söödajuurvilja 413 tsentnerit hektarilt.

Foto: J. Käbin kõnelemas NLKP XXIII kongressil.

VII STEND

**NLKP XXIII kongressi direktiivid NSVL rahvamajanduse
arendamise viie aasta (1966—1970) plaani kohta**

NSVL Ministrite Nõukogu esimehe sm. A. N. Kossõgini ettekanne 5. aprillil 1966
(Väljavõtteid, arve, fakte)

1. Sissejuhatav tekst:

Viisaastaku majanduslik peaülesanne: teaduse ja tehnika saavutuste igakülgse kasutamise, kogu ühiskondliku tootmise industriaalse arendamise ning selle efektiivsuse suurenemise ja tööviljakuse tõstmise alusel tagada tööstusliku tootmise tunduvas kasv ja põllumajanduse kiire stabiilne arengutempo, ning tänu sellele tõsta oluliselt rahva elatustaset ja rahuldada täielikult kõigi inimeste materiaalseid ja kultuurilisi vajadusi.

2. Foto: Sm. A. N. Kossõgin ettekannet esitamas.

3. Tabel:

Tööstus

Elektrienergia tootmine suureneb viie aastaga 70%.

Nafta toodang 345—355 miljoni tonnini.

Gaasi toodang 225—240 miljardi kantmeetrini.

Söetoodang 655—675 miljoni tonnini.

Mineraalväetiste toodang 62—65 miljoni t, plastmassi ja sünteetiliste vaikude toodang 2,1—2,3 miljoni t, keemilise kiu toodang 78 000—83 000 tonnini aastas.

1970. aastal valmistatakse 9,5—9,8 miljardit m² riiet, nahkjalatseid 610—630 miljonit paari.

4. Tabel:

Põllumajandus

Teravilja aasta keskmist üldsaaki tuleb tõsta 30 protsenti ja viia see 167 miljoni tonnini.

Suhkrupeet 80 miljoni tonnini.

Puuvill 5,6—6 miljoni tonnini.

Kartul 100 miljoni tonnini.

Liha 11 miljoni tonnini.

Piim 78 miljoni tonnini.

5. Tabel:

Viie aasta jooksul saavad kolhoosid ja sovhoosid:

1 790 000 traktorit,

1 100 000 veoautot,

550 000 teraviljakombaini.

6. Fotod: Delefaatide esinemised kongressil.

7. Tekst:

Kapitaalmahutuste üldsumma aastaiks 1966—1970 on 310 miljardit rubla s. o. 47 protsenti rohkem kui eelmisel viiel aastal.

8. Tekst:

Nõukogude rahva ainelise heaolu ja kultuuritaseme tõus uuel viisaastakul

Tööliste ja teenistujate keskmine kuupalk tõuseb viie aastaga vähemalt 20 protsenti.

Kolhoosnikute sissetulekud ühismajapidamisest suurenevad 35—40 protsenti.

Elamuehituse programm 1966—1970 parandab 65 miljoni inimese korteriolusid ja võimaldab paigutada nad uutesse majadesse.

Tähtsaks sotsiaal-majanduslikuks aktiks on uuel viisaastakul tööliste ja teenistujate üleviimine viiepäevasele töönädalale (viis tööpäeva ja kaks puhkepäeva).

Uue viie aasta plaani ülesannete elluviimine tähendab meie maa majandusliku võimsuse edasist tugevnemist ja uusi niikeid rahvusvahelisel areenil rahu ja sotsialismi kasuks.

1. Tekst:

NLKP XXIII kongressil valiti NLKP Keskkomitee koosseisu 196 liiget ja 166 liikmekandidaati, NLKP Keskrevisjonikomisjoni koosseisu 79 liiget.

2. Fotod:

NLKP Keskkomitee Poliitbüroo liikmed ja liikmekandidaadid, NLKP Keskkomitee peasekretär ja sekretärid.

Sisenedes sellesse kabinetti äratav külaskäija tähelepanu kõigepealt stend „Üleminek kapitalismilt kommunismile on inimkonna arengu tee“. Stendil on esitatud andmed sotsialistlike maade territooriumi ja elanikkonna kohta ning sotsialistlike maade tööstustoodangu taset võrreldud kapitalistlike riikide tootmistasemega.

Liigume edasi ja jõuame stendide juurde, kus näeme rahvusvahelise kommunistliku liikumise arengut ja kasvu.

„Meie, kaasaegsed, oleme tunnistajaiks, kuidas rahvuslike revolutsioonide võimas laine pühib minema koloniaalsüsteemi.“ Seda loeme stendilt, mis on pühendatud rahvusliku vabadusliikumise küsimustele. Siit leiab külaskäija andmeid maade kohta, kes viimase 20 aasta jooksul on saavutanud iseseisvuse, ja arve ning fakte koloniaalikes vaevlevate asumaade majanduse, rahvastiku ja pindala kohta.

Kabinetis on ka stende, mis paljastavad Ameerika imperialismi kui sõja ja agressiooni peamist kollet maailmas. Kaardile on joonistatud USA sõjaväebaaside paigutus võõrastel territooriumidel.

Graafiliselt on antud andmed imperialistlike riikide sõjaliste kulude ning Ameerika monopolide kasumite kohta Esimeses ja Teises maailmasõjas.

Suurt huvi õppevahendina äratav külaskäijais maailma poliitiline kaart. See pole tavaline, vaid kaasaegse tehnika alusel valmistatud elektrifitseeritud kaart. Kaart valmis kunstnik A. Peegi ideekavandi alusel, tihedas koostöös Poliitharidusmaja töötajatega.

Vajutused vastavatele lülititele ja vaatajate silme ees elustub rahvusvahelise kommunistliku liikumise areng 1917. aastast kuni tänapäevani ning imperialistliku maailma ahenemine ja koloniaalsüsteemi kokkuvarisemine.

Lektor I. Kovaljenko kasutab elektrifitseeritud kaarti loengu illustreerimiseks.

Kasutades seda kaarti demonstreerivad lektorid marksismi-leninismi, sotsialismi ja kommunismi ning rahu ideede võidukäiku maailmas.

Kaardi juures võime sageli kohata propagandiste, lektoreid, õpperingide, seminaride ja marksismi-leninismi õhtuülikooli kuulajaid, üldhariduslike ja kõrgemate koolide õppejõude ja ka õpilasi.

Võib tuua niisuguse näite. Sagedaseks rahvusvaheliste suhete kabineti külaliseks on Tallinna peapostkontori pro-

pagandist A. Kaasik, kes valmistub põhjalikult igaks õppuseks. Kui sm. Kaasik valmistus õppuseks teemal „Sotsialistlik maailmasüsteem — kaasaja otsustav revolutsiooniline tegur“, viibis ta mitu tundi stendide ja elektrifitseeritud kaardi juures. Siin tekkiski tal mõte viia õppus läbi Poliitharidusmajas rahvusvaheliste suhete kabinetis. Teda toetasid Poliitharidusmaja töötajad. Õppus möödus huvitavalt. Kuulajad jälgisid suure huviga propagandisti jutustust, mille käigus ta kasutas oskuslikult tabelleid, diagramme, skeeme ja elektrifitseeritud kaarti.

Juba varem oli üks kuulajaist saanud praktilise ülesande jutustada Bulgaaria edusammudest sotsialismi ehitamisel. Õppuse lõpul nimetatud kuulaja esineski, kasutades sealjuures kabinetis leiduvaid näitlikke vahendeid rahvademokraatiamaade kohta.

Kogu õppus oli kaasakiskuv ja kuulajaile hästi arusaadav.

Sageli kasutavad rahvusvaheliste suhete kabinetitunnide läbiviimiseks ka ühiskonnateaduste õpetajad. Õpilastele pakub kabinetitunni külastamine suurt huvi. Tähelepanelikult kuulavad nad oma õpetaja jutustust, teevad asjalikult märkmeid, esitavad küsimusi ja avaldavad soovi uuesti kabinetitunni külastada, sest siin leidub palju huvitavat rahvusvaheliste suhete ning kommunistlike ja töölisparteide tegevuse kohta.

Ökonoomika-kabinet 1965. aasta oli eriti tähtis selle poolest, et sel aastal võeti tarvitusele otsustava tähtsusega abinõud meie maa majanduselu juhtimise stiili ja meetodite täiustamiseks. NLKP Keskkomitee märtsipleenum töötas välja põllumajandusliku tootmise edasiarendamise konkreetseid ülesanded, septembripleenum aga Nõukogudemaa majanduse juhtiva haru — tööstuse — juhtimise, planeerimise ja majandusliku stimuleerimise täiustamise põhilised suunad.

NLKP Keskkomitee märtsi- ja septembripleenumi otsused kiideti heaks NLKP XXIII kongressil ja neid arendati edasi kongressi resolutsioonis ja direktiivides uue viie aasta plaani kohta.

Poliitharidusmaja ülesandeks on abistada propagandiste omandada vajalikke majandus- ja poliitilise ökonoomia alaseid teadmisi, varustada neid materjalidega, et nad suudaksid viia kongressi ja pleenumite otsused iga kuulajani, aidata kaasa nende otsuste edukale elluviimisele.

Osaliselt aitab seda ülesannet lahendada Poliitharidus-
maja ökonomikakabinet.

Mida saab siit siis külastaja?

Ökonomikakabinetis on kättesaadavad materjalid, mis
käsitlevad Kommunistliku Partei teaduslikku majandus-
poliitikat kaasajal.

„...Et tõsta tööstuslikku ja põllumajanduslikku toot-
mist... ei piisa ainult mehaanilistest ja keemilistest abi-
vahenditest. On vaja samuti vastavalt arendada ka ini-
meste võimeid, kes neid vahendeid rakendavad.“ Nende
F. Engelsi mõtetega, mida külastaja võib lugeda kaunitl
kujundatud loosungilt, alustab ta tutvumist ökonomika-
kabineti näitlike materjalide ja vahenditega.

Tähelepanu äratav ökonomikakabinetis suur Nõuko-
gude Liidu välissuhete kaart. Kaardil on toodud NSV Liidu
majanduslikud ning diplomaatilised sidemed maailma
maade ja riikidega.

Ökonomikakabineti stendidelt saavad külastajad vas-
tuse ka Eesti NSV majandussidemete kohta teiste liidu-
vabariikide ja välisriikidega.

Vitriinides on pandud välja valik uudiskirjandust poliiti-
lise ökonomia ja konkreetse ökonomika valdkonnast.

III. RAAMATUKOGU JA POLIITILISE KIRJANDUSE PROPAGANDA

Poliitilise õppetöö korraldamine pole kaasajal mõeldav ilma vastava kirjandusfondita. Seepärast on Poliitharidusmaja ja iga poliithariduskabineti lahutamatuks osaks tema raamatukogu, mis teenindab propagandiste, agitaatoreid, lektoreid, partei- ja komsomoliaktiivi ning marksismileninismi õhtuülikooli kuulajaid ja annab konsultatsiooni ning teatmebibliograafilist informatsiooni.

Alates raamatufondi komplekteerimisest on raamatukogu tegevus allutatud neile ülesannetele, mida lahendavad Poliitharidusmaja ja poliithariduskabinetid.

Mitte iga raamat ei huvita Poliitharidusmaja raamatukogu, vaid peamiselt kirjandus, mis on vajalik propagandistidele, teoreetiliste seminaride juhatajaile, lektoreile või agitaatoreile. Ainult niisugustest raamatutest komplekteeritakse raamatukogu fondid.

Sama on maksev ka ajalehtede ja ajakirjade kohta.

Praegu on Poliitharidusmaja raamatukogu fondis üle 70 000 raamatu. Nende hulgas on Marxi, Engelsi ja Lenini Teoste väljaanded nii eesti kui vene keeles. Rohkesti leidub kirjandust NLKP ajaloo kohta. Suures valikus on raamatukogul ka poliitilise ökonomia, filosoofia, konkreetse ökonomika, välisriikide majanduse, rahvusvahelise kommunistliku ja töölisliikumise, Nõukogude riigi välispoliitika ning riigi ja õiguse alast kirjandust.

Rikkalik on teatmekirjanduse fond, kus leidub Suur Nõukogude Entsüklopeedia ja teisi entsüklopeediaid, sõnastikke, teatmeteoseid, käsiraamatuid, bibliograafiaid jne.

Raamatukogu lugemissaalis võib kohapeal kasutamiseks saada peaaegu kõiki Nõukogude Liidu keskajalehti ja ajakirju, samuti Eesti NSV ja teiste liiduvabariikide uuemat perioodikat.

Poliitharidusmaja raamatukogul on ka suur ilukirjanduse fond, milles on esikohal teosed, mida propagandistid saavad kasutada õppuste ettevalmistamisel.

Oma tegevuses on Poliitharidusmaja raamatukogu lähtunud peaülesandest: olla propagandistidele, lektoritele ja agitaatoritele abiks töötajate kommunistlikul kasvatusel.

Nagu statistilised andmed ning sissekanded lugejate arvamuste ja ettepanekute raamatus näitavad, kasvab raamatukogu populaarsus pidevalt. Millega seda seletada? Aga sellega, et raamatukogu töötajad püüavad individuaalselt läheneda igale külastajale, arvestada lugejate soove.

Hästi komplekteeritud raamatufond loob lugejate mitmekülgsete nõudmiste rahuldamiseks parimad võimalused. Selleks et fondi komplekteerimine oleks plaanipärane, paindlik ja operatiivne, juhinduvad meie raamatukogutöötajad kirjanduse muretsemisel poliitharidusvõrgu õppeprogrammide ning lugejate koosseisust ja nõudmistest. Selleks jälgitakse pidevalt kirjanduse tellimislehti, kirjastuste temaatilisi plaane ja informatsioonilis-bibliograafilisi väljaandeid.

Komplekteerimisel kasutatakse kõikvõimalikke allikaid (Tallinna Bibkolektor, Ajakirjandusliit, raamatukauplused jne.). Tellimuste täitmist kontrollitakse vastava kartoteegi abil.

Tellitakse võimalikult eripalgelisi ühiskondlik-poliitilisi väljaandeid, nagu teaduslikku ja õppe- ning metoodilist kirjandust, entsüklopeediaid, sõnastikke, teatmikke, käsiraamatuid, statistilisi kogumikke, populaarseid seeriaid, näitlikke vahendeid, ühingu „Teadus“ käsikirjalisi loenguid ja perioodikat.

Ilukirjanduse komplekteerimisel valitakse teoseid, mida propagandistid saavad teatava ajaloolise epohhi illustreerimiseks ja ühiskondlike suhete iseloomu avamiseks kasutada. Nende teoste kohta kogutakse ka kriitilisi materjale ja ülevaateid.

Koos Poliitharidusmaja konsulantidega või vastava eriala spetsialistidega kontrollivad raamatukogutöötajad süstemaatiliselt fondi koosseisu ja kõrvaldavad vananenud, oma teadusliku ja praktilise väärtuse kaotanud kirjanduse. Suur tähtsus on teatmebibliograafilisel tööel. Selle põhisuunaks on teatmebibliograafilise aparadi (kataloogide, kartoteekide, soovitusnimestike) koostamine ja täiustamine ning lugejaile bibliograafiliste teatmete andmine.

Õhtul Poliitharidusmaja raamatukogu lugemissaalis.

Kirjanduse soovitusnimekirjad koostatakse põhiliselt parteiharidusvõrgus õpitavate teemade lõikes.

Soovitatav kirjandus valitakse välja väga hoolikalt, kusjuures näidatakse ära raamatu peatükk ja leheküljed. See aitab propagandisti tööd tunduvalt kergendada, sest esile tuuakse ainult kõige vajalikum materjal.

Raamatukogus on kaks kataloogi: alfabeetiline kataloog sisetöökäsi ja süstemaatiline kataloog lugejatele kasutamiseks.

Et propagandistidele kirjanduse valikut kergendada, on süstemaatilises kataloogis ühiskonnateaduste liigid detailsemalt välja töötatud kui rahvaraamatukogude liigitussüsteemis. Nii näiteks on liikidel dialektiline materialism, ajalooline materialism ja filosoofia ajalugu veel terve rida täiendavaid alajaotusi ning temaatilisi rubriike.

Igas liigis on eraldi välja toodud õppe- ja meetodiline kirjandus ning ainealane bibliograafia.

Raamatukogul on kavas koostada ka aineregister, et kataloogi käsitlemist veelgi hõlbustada.

Perioodiliste väljaannete sisu peegeldab artiklite ja retsensioonide süstemaatiline kartoteek. Pole vist vaja rõhu-

tada, kui suurt abi see osutab propagandistile värskemate ja aktuaalsemate materjalide leidmisel. Erilise hoolega kogutakse kartoteeki materjale meie vabariigi parteiorganisatsiooni elust, poliitharidustöö küsimustest, tööstuse ja põllumajanduse saavutustest ning eesrindlaste kogemustest. Agitaatorite abistamiseks bibliografeeritakse artikleid tähtpäevade, poliitiliste kampaaniate ning massilise poliitilise töö kogemuste kohta.

Ka ilmunud ja ilmuvatest näitlikest vahenditest informeerib lugejaid spetsiaalne kartoteek. Kasvab ja täieneb samuti tsitaatide kartoteek.

Propagandistide abistamisel on suur tähtsus perioodikal: leiab ju propagandist partei ja valitsuse otsused ja vastused kõigile aktuaalsetele küsimustele esmajoones ajalehtedest ja ajakirjadest.

Lugejate käsutuses on ka ulatuslik teatmefond. Sinna kuuluvad marksismi-leninismi klassikute teosed, temaatilised kogumikud, partei ja valitsuse otsuste kogumikud, entsüklopeediad, poliitilised ja majandusalased sõnaraamatud jne. Teatmefondis on samuti parteilise hariduse süsteemi programmid, õpikud ja õppevahendid ning kirjanduse soovitusnimestikud.

Parema ja diferentseeritud teenindamise huvides on lugejad jaotatud järgmistesse gruppidesse:

propagandistid ja agitaatorid, lektorid ja konsultandid, partei- ja komsomolitöötajad, NLKP Keskkomitee Mittestatsionaarse Kõrgema Parteikooli õppijad, EKP Tallinna Linnakomitee Marksismi-Leninismi Õhtuülikooli kuulajad ja poliitkoolide, õpperingide ning teoreetiliste seminaride kuulajad.

Gruppi kuuluvus määrab kindlaks individuaalse töö iseloomu, soovitatava kirjanduse ulatuse ja väljaannete tüübid. Diferentseeritud teenindamine nõuab raamatukoguhoidjailt kõrget töökultuuri, raamatufondi eeskujulikku tundmist ja oskust vajalikku kirjandust õigesti valida ning soovitada. Eriti vastutusrikas ülesanne on propagandistide teenindamine. Algab ju õppusteks ettevalmistamine vajaliku kirjanduse valikuga. Raamatukoguhoidjad püüavad omalt poolt teha kõik, et valik oleks võimalikult laialdane ja mitmekülgne. Selleks palutakse propagandiste oma soovidest teatada paar päeva varem. Selleks ajaks, kui propagandist raamatutele järele tuleb, on vajalikust materjalist jõutud välja valida uuemad väljaanded ning antakse

nõu, millise kirjandusega võiks veel täiendavalt tutvuda. Kui teema on laialdasem, koostatakse kirjanduse nimestik ja soovitatakse seda kasutada. Tavaliselt tutvustatakse propagandistidele ka raamatukogus leiduvaid metoodilisi ja näitlikke vahendeid.

Käesoleval ajal on Poliitharidusmaja raamatukogul kaks osakonda: abonement ja 22-kohaline lugemissaal.

Seni ei ole abonemendis organiseeritud veel täielikult avafondi, kuid eeltööd selleks käivad. On tellitud esimene partii spetsiaalseid riuleid ja liigieraldajaid ning töötatakse välja üksikasjalisemat raamatute paigutuskeemi.

Lugemissaalis on avariilitel ajalehed, ühiskondlik-poliitilised ajakirjad, marksismi-leninismi klassikute teosed ja mõningal määral ka teatme-, õppe- ja metoodilist kirjandust. Kuna lugemissaali fondi suurendamiseks puuduvad praegu võimalused, säilitatakse defitsiitsemast kirjandusest üks eksemplar abonemendis, kust see vajaduse korral antakse lugemissaali külastaja käsutusse.

Poliitharidusmaja raamatukogu laenutussaal.

Vastu tulles lugejate soovidele hangitakse Poliitharidusmaja raamatukogus puuduvaid väljaandeid raamatukogudevahelise abonemendi (RVA) korras Eesti NSV Fr. R. Kreutzwaldi nimelisest Riiklikust Avalikust Raamatukogust.

Kaugabonemendi korras teenindab raamatukogu propagandiste ning NLKP Keskkomitee Mittestatsionaarse Kõrgema Parteikooli kaugõppijaid ka väljaspool Tallinna.

Raamatupropaganda mõjukaks vormiks on raamatunäitused. Neid korraldatakse seoses tähtpäevade ja Poliitharidusmaja üritustega.

Raamatukogu organiseerib aastas keskmiselt 20—30 suuremat või väiksemat raamatunäitust. On kujunenud traditsiooniks, et iga õppeaasta eel korraldab Poliitharidusmaja raamatukogu koos Vabariikliku Raamatukaubastuga suure raamatute näitus-müügi. Viimane taoline üritus toimus Poliitharidusmajas 1965/66. õppeaasta eel propagandistide vabariiklike seminaride ajal. Selliseid näitusmüüke külastatakse väga elavalt.

Suulise raamatupropaganda enamkasutatavaks vormiks on bibliograafilised ülevaated ja vestlused. Tavaliselt seostatakse neid majas toimuvate üritustega. Esinejatena rakendatakse mõnikord ka propagandiste ja lektoreid (kirjanduse valib raamatukogu).

Möödunud õppeaastal viis raamatukogu läbi seeria bibliograafilisi loenguid. Vabariiklikel propagandistide seminaridel tutvustati bibliograafia ülesandeid ning bibliograafiliste väljaannete sisu, tüüpe ja nende kasutamise meetodeid.

Abonemendis vesteldakse lugejatega lugemiskultuurist ja tutvustatakse raamatukogu teatmebibliograafilist aparati ning selle käsitsemist.

Paar-kolm korda aastas organiseerib raamatukogu lugejate konverentse, kirjandusõhtuid ja raamatute arutelusid. Üheks märkimisväärsemaks ürituseks oli ajakirja "Eesti Kommunist" ja selle lisaväljaande „Küsimused ja Vastused“ lugejate konverents.

Raamatupropagandas etendavad olulist osa lugejate konverentsid. Kuid lugejate konverentse oleme korraldanud ikkagi üsna harva. Üht-teist oleme siiski ära teinud. Mainiksin veel 1964. aasta kevadel toimunud konverentsi teemal „Sõjaliste memuaaride osatähtsusest propagandisti töös“, millest võttis osa üsna rohkesti inimesi.

Poliithariduskabinettide raamatukogude töötajad vabariiklikul seminaril.

Poliitilise kirjanduse propagandat korraldavad ka rajoonide poliithariduskabinetid. Poliitharidusmaja raamatukogu on oma tööd poliithariduskabinettide raamatukogude juhendamisel tunduvalt parandanud. Kaks korda aastas toimuvad poliithariduskabinettide raamatukoguhoidjate seminarid. Neil seminaridel käsitletakse poliithariduskabineti raamatukogu töö korraldamise küsimusi ja vahetatakse kogemusi.

Tunduvalt on laienenud ka meetodilise abi andmine kohapeal. Sageli sõidavad Poliitharidusmaja raamatukogu töötajad rajoonikomitee, sovhoosi või kolhoosi poliithariduskabineti raamatukogusse ja osutavad seal praktilist abi poliitilise kirjanduse propaganda küsimustes. Juba kolmandat aastat töötab raamatukogu juures ka meetodikanõukogu. Nõukogusse kuulub 10 inimest.

Metoodikanõukogu liikmed abistavad tööplaanide ja raamatunäituste kavandite koostamisel, lugejate konverentside läbiviimisel ning osutavad poliithariduskabinettide raamatukogudele meetodilist abi. Aktiivi veelgi

laialdasem kasutamine on Poliitharidusmaja ja poliithariduskabinettide raamatukogude töö edukuse tähtsamaid reserve ka edaspidi.

Poliitilise kirjanduse propageerimisel teeb tõhusat tööd ka Poliitharidusmajas töötav kiosk. Kiosköör S. Kolšakova on suurte kogemustega töötaja, kelle asjatundlikud nõuanded aitavad propagandiste kiiresti vajalikku kirjandust leida.

Kiosköör S. Kolšakova.

IV. RAHVAMAJANDUS-, FOTO- JA KUNSTINÄITUSED, PROPAGANDA TEHNILISED VAHENDID

Näitlikustamine on propagandisti, lektori ja agitaatori esinemise edukuse üks olulisi tingimusi. Näitlikud vahendid täiendavad propagandisti vestlust või jutustust ja teevad selle veenvamaks. Näitlike vahendite abil võib anda kuulajaile ühest või teisest küsimusest palju täiuslikuma, kujukama ja konkreetsema ettekujutuse.

Üldjoontes võivad näitlikud vahendid olla järgmised: kinofilmid, diafilmid, plakatid, tabelid, skeemid ja kaardid; maalid ja reproduktsioonid; elektrifitseeritud kaardid ja skeemid; fotod, maketid ja mudelid; temaatilised ja erialased näitused.

Vastavalt vajadusele kasutame ühte või teist näitlikku vahendit.

Poliitharidusmaja töös on kindla koha võitnud ka näitused ja näitlike õppevahendite alalised väljapanekud. Viimase kolme aasta jooksul on korraldatud üle 30 suurema näituse, mille eesmärgiks oli vaatajaile eredas ja meeldejäädavas vormis edasi anda partei ideid ja titaanlikku võitlust uue ühiskonna ehitamisel.

Näitustest on paremini õnnestunud: „NLKP XXIII kongressi päevik“, „V. I. Lenini kuju kunstis“, „Eesti NSV majandus- ja kultuurielu fotos“, „Seitse aastak fotos“, „20 aastat Eesti NSV vabastamisest fašistlikest okupantidest“, „Nõukogude rahva ajalooline võit (1941—1945)“, „Eesti NSV majandus tõusuteel“, „Teaduselt rahvamajandusele“, „Aatom rahu teenistuses“ ja „Paul Kammi tööde näitus“.

Põhiliselt on Poliitharidusmajas toimuvad näitused rahvamajanduse ja teaduse saavutusi ning ajaloolis-revolutsioonilisi sündmusi tutvustavat laadi.

Viimastel aastatel oleme püüdnud näituste temaatikat veelgi laiendada. Suurt huvi äratasid Hiiumaa kunstnikkangelase Paul Kammi — meie Nikolai Ostrovski — kunstiteoste näitused. Tema töid hakkame ka tulevikus pidevalt tutvustama, sest nende sügav parteilisus ning

Väljapanekuid raamatunäitusel „20 aastat suurest võidust“.

kunstimeisterlikkus haaravad vaatajat ning omavad suurt kasvatuslikku jõudu.

Poliitharidusmajas korraldatavaid näitusi külastatakse väga elavalt. Paljud propagandistid ja seminarijuhatajad viivad õppusi läbi otse näitusel.

Näitused aitavad poliitiliste õppuste mõjukuse kasvule kahtlemata kaasa ja me organiseerime neid süstemaatiliselt ka edaspidi.

Ainuüksi Poliitharidusmaja jõududega me ulatuslikke näitusi organiseerida ei suuda. Siin tulevad meile appi

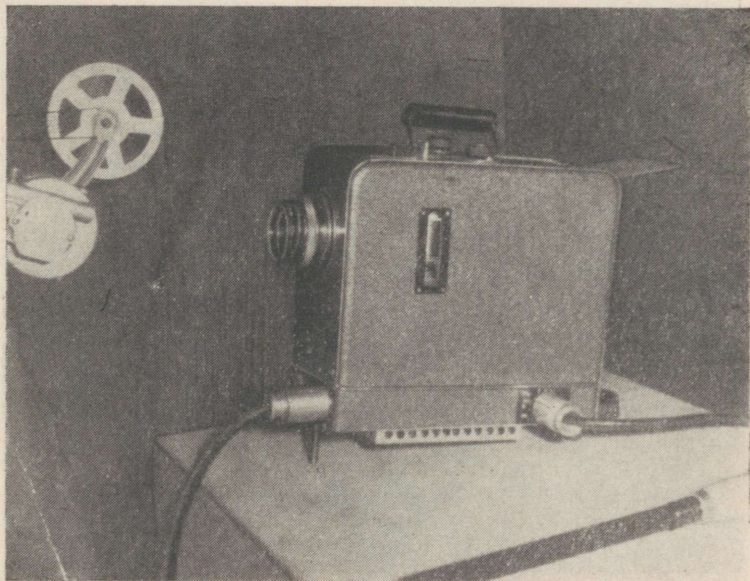
paljud asutused, organisatsioonid ja ettevõtted. Aktiivselt võtavad näituste korraldamisest osa Vabariiklik Raamatukaubastu, Eesti NSV Kunstnike Liit, Eesti NSV Kaubandusministeerium, ETKVL, Arhiivide Valitsus jt. Eriti tihe koostöö on Poliitharidusmajal välja kujunenud Vabariikliku Teaduslik-Tehnilise Propaganda Majaga.

Näituste organiseerimine ja neist poliithariduskabinetidele, propagandistidele ja agitaatoritele teatamine on võrdlemisi operatiivne ülesanne. Harilikult teatame me kõigist Poliitharidusmajas toimuvaist näitustest vabariiklike ajalehtede „Rahva Häääl“, „Sovetskaja Estonia“, „Noorte Häääl“ ja kohaliku ajalehe „Õhtuleht“ kaudu. Näitusi kasutame ka propagandistide seminaride läbiviimisel.

Viimasel ajal oleme hakanud praktiseerima ka fotokomplektnäitusi.

Selleks fotografeerib meie ühiskondlikel alustel tegutsev fotograafide grupp, keda juhib K. Suur, kõik näituste diagrammid, skeemid, stendid ja tekstid. Seejärel fotod paljundatakse ja saadetakse siis poliithariduskabinettidele,

Projektsiooniaparaat LETI-62.

ettevõtetele ja asutustele. Selliselt valmistasime ja saat-
sime laiali üle kuuekümne komplekti fotosid näitusest, mis
oli pühendatud Eesti NSV 25. aastapäevale.

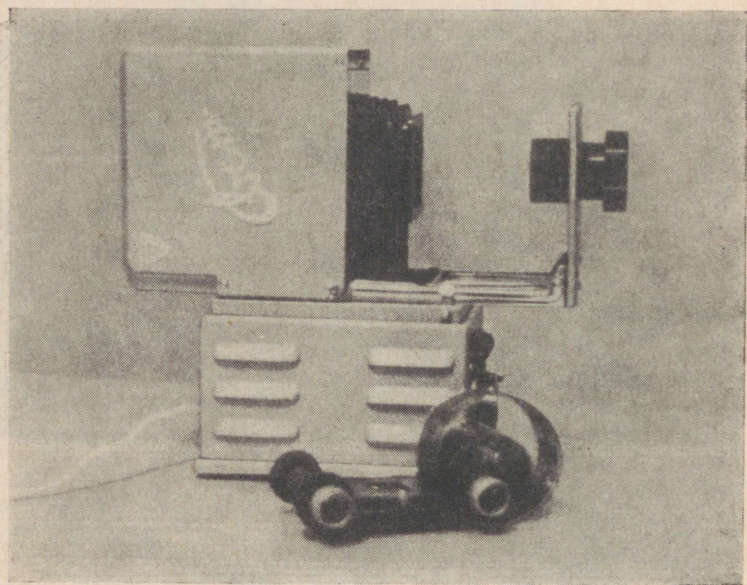
Viimasel ajal oleme hakanud suuremat tähelepanu pöö-
rama ka näitlike vahendite, esmajoones tehniliste, kasuta-
misele propagandatöös. Eelkõige kehtib see kinofilmide,
diafilmide, diapositiivide, heliülesvõtete kasutamise kohta
poliitõppustel, loengutel ja seminaridel.

Diafilmide ja kinofilmide demonstreerimine toimub
projektsiooniaparatuuride, filmoskoopide, diapjektorite ja
kinopjektorite abil.

Meie maa tööstus laseb välja väga mitmesugust tüüpi
diapjektooreid. Propagandatöös võib hea eduga kasutada
aparaate FGK-49, UP-1, F-64, „Svet“ ja projektsiooniapa-
raati LETI.

Filmoskoopi FGK-49 kasutatakse ainult diafilmide näi-
tamiseks. Seda filmoskoopi on väga lihtne käsitseda, ta on
töökindel ja kaalult kerge aparaat.

Projektsiooniaparaat „Svet“.

Universaalse diaprojektoriga UP-1 saab näidata nii diafilme kui ka diaposiitive. Vaatamata sellele, et UP-1 on võrdlemisi kogukas ja kaalukas, kuulub see aparaat propagandisti ja lektori parimate abiliste hulka.

Projektsiooniaparaadi LETI-62 abil saab demonstreerida diafilme 18×24 mm ja 24×36 mm ja diaposiitive 50×50 mm. Aparaaadi heaks omaduseks on distantsjuhtimise süsteem. Kasutades aparaadi juhtimispuhti, käitleb propagandist aparaati kõnepuldist või tribüünilt lahku-mata.

Eespool mainitud projektsiooniaparaatide eksploatatsiooniliste omaduste paremaks võrdlemiseks toome ära alljärgneva tabeli:

Projektsiooni- aparaadi tüüp	Mida saab aparaadiga demonstreerida					Maksi- maalne vaatajate arv	Aparaadi kaal (kg- des)
	diaposiitivid			diafilmid			
	50×50	45×60	85×85	18×24	24×36		
FGK-49	ei	ei	ei	ja	ei	15 inim.	3,5
„Svet“	ja	ei	ei	ja	ja	30 inim.	4,5
UP-1	ja	ja	ei	ja	ja	70 inim.	10
D-2	ja	ei	ja	ja	ei	70 inim.	5
LETI-62	ja	ei	ei	ja	ja	150 inim.	8

Epidiaskoopidest, mida Poliitharidusmaja kasutab oma töös, võiks märkida epidiaskoopi EPD-1. See on väga hea aparaat, mille abil saab demonstreerida nii illustratsioone kui ka diaposiitive.

Peale eespool toodud projektsiooniaparaatide kasutatakse Poliitharidusmajas pidevalt ka kinoprojektsiooniaparaate ja eeskätt kinoprojektorit „Ukraina-4“. Selle aparaadiga saame demonstreerida must-valgeid ja värvilisi kitsasfilme.

Kui on olemas diaprojektor, epidiaskoop või kinoprojektor, siis on loomulik, et peavad olema ka vastavad diafilmid, diaposiitivid, illustratsioonid, kinofilmid jne. Kust neid kõiki saada?

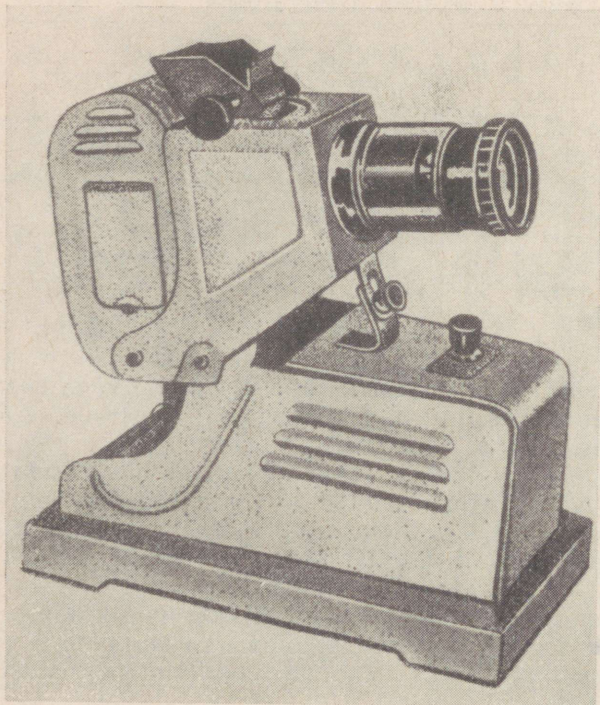
Tuleb märkida, et valik diafilmide osas on päris suur. Ainuüksi stuudio „Diafilm“ laseb iga aasta välja üle 400 diafilmi, mis oma temaatika poolest on mitmekesised: poliitilised, ajaloolis-revolutsioonilised, ateistlikud, teaduslikud, kunsti- ja põllumajandusalased.

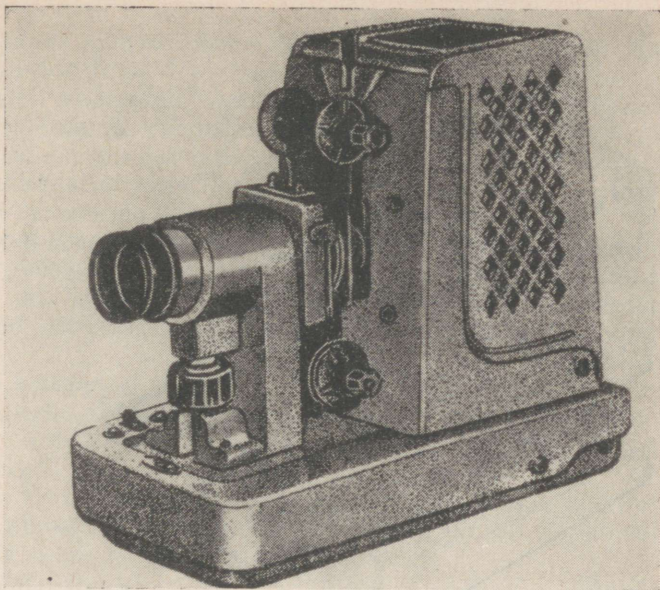
Diafilme saavad kasutada propagandistid, agitaatorid, kõrgemate koolide ja tehnikumide õppejõud ja kuulajad, raamatukogude lugejad jne.

Kindlalt on juurdunud diafilmide ja kinofilmide demonstreerimine M. I. Kalinini nimelise Elavhõbealaldite Tehase õpperingide töös.

„Harilikult viin õppuse läbi järgmiselt,“ jutustab selle tehase üks propagandiste M. Feodorova. „Enne diafilmi või õpefilmi näitamist vestlen lühidalt õpitavast temast,

Filmoskoop FGK-49.

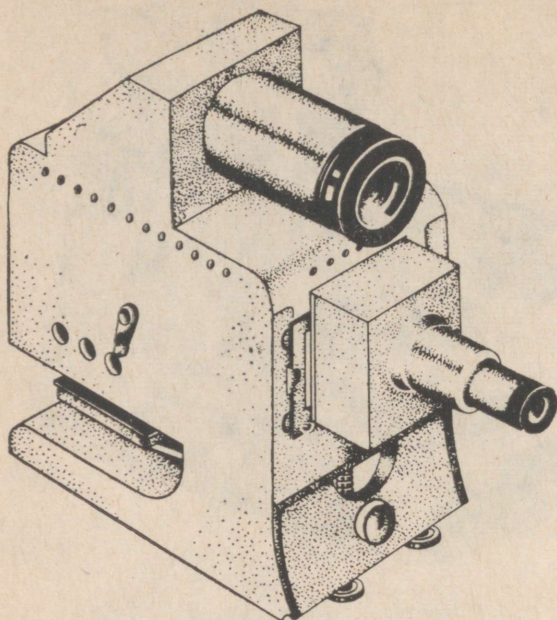

Universaalne diaprojektor UP-1

nimetan põhiküsimused ja soovitan, millist kirjandust lugeda. Siis demonstreerin kuulajaile diafilmi või kinfilmi. Diafilmi kasutan oma jutustuse täiendamiseks. Kinfilmi demonstreerimisel vastan aga peale seansi kuulajate küsimustele, täiendan filmi uute faktide ja andmetega. Järgmisel õppusel arendan vestlust eelmisel õppusel vaadatud filmimaterjali ja soovitatud kirjanduse alusel. Õppuste läbiviimine sellisel meetodil on äratanud inimestes elavat huvi poliitõppuse vastu ja aitab meil kergemini omandada uusi teadmisi ja süvendada vanu."

Parteilise hariduse võrgu algastme koolides õpitakse esimesel õppeaastal põhjalikult tundma V. I. Lenini elu ja tegevust. V. I. Lenini eluloo õppimisel on headeks abilitseks järgmised diafilmid: „Vladimir Iljitš Lenin (lehekülgi elust)“, „V. I. Lenini Keskmuseumi saalides“, „V. I. Lenini majamuseum Uljanovskis“, „Šušenskoje küla“, „Kuidas V. I. Lenin töötas partei programmi kallal“, „Ajaleht „Pravda““, „V. I. Lenin viimast korda põranda all“, „N. Po-

Epidiaskoop EPD-1.

godini triloogia V. I. Leninist", „Nõukogudemaa kaitse eesotsas", „Lenin kõneleb Ameerikaga", „Lenin Kremli", „V. I. Lenini soovitusel viiakse ellu (V. I. Lenini esinemine kommunistliku noorsooühingu III kongressil ja meie noorsoo elu praegu)", „Lenin Gorkis", „V. I. Lenini 90. sünnipäevaks" ja teised.

Diafilme kasutab väga laialdaselt ka Poliitharidusmaja. Meie diafilmid on kogutud vastavasse filmoteeki.

Laiema leviku peavad diafilmid saama ka poliithariduskabinetide töös. Iga poliithariduskabinet peaks looma diafilmide filmoteegi, mis sisaldaks propagandistidele laenutamiseks ühiskondlik-poliitilisi, dokumentaalseid, ateistlikke, populaarteaduslikke, tööstus- ja põllumajandusala-seid ning kultuuri, kunsti ja teaduse probleeme käsitlevaid diafilme.

Diapositiive laseb välja ühingu „Znanie" näitlike õppevahendite ja demonstreerimisaparatuuride eksperimentaal-

vabrik ja ka mõned teised organisatsioonid. Kahjuks on diapositiivide temaatika kaunis piiratud.

Tehnilisi vahendeid õppetööks on viimasel ajal hakanud kasutama ja valmistama paljud propagandistid. Eriti väärtuslik on propagandisti või lektori enda poolt kohepeal valmistatud kinofilm, valgusleht või diafilm. Selleks on vaja muretseda kas fotoaparaat „Fed“ või „Zeniit“ või siis kinoaparaat „Kvarts“ või „Sport“. Soovitav on kasutada ettevõtte või asutuse fotolaboratooriumi, kus need olemas on, samuti ka kultuurimajades ning klubides töötavaid isetegevuslikke kino- ja fotostuudioid ning ringe.

Peale eeltoodud tehniliste vahendite on propagandistidele headeks abilisteks veel televisioon, raadio, magnetofon ja heliplaadid. Häid võimalusi pakub ka heliajakiri „Krugozor“.

Kas ei muuda see õppust elavaks ja meeldejäävaks, kui näiteks algastme poliitkoolis V. I. Lenini eluloo õppimisel kasutada tema heliplaadistatud kõnesid?

Heliplaadistatud on aga järgmised V. I. Lenini kõned: „Mis on nõukogude võim“, „Ülevenemaalise Kesktäitevkomitee esimehe seltsimees Jakov Mihhailovišt Sverdlovi mälestuseks“, „III, Kommunistlik Internatsionaal“, „Teadanne Bela Kun'iga raadio teel toimunud jutuajamise kohta“, „Läkitus Punaarmeele“, „Kesktalupoegadest“, „Mis on nõukogude võim?“, „Kuidas päästa töörahvas jäädavalt mõisnike ja kapitalistide ikkest“, „Juutide pogrommilisest tagakiusamisest“.

Suurt huvi peaks propagandistidele, lektoritele ja parteilise hariduse võrgus õppijaile pakkuma ka kauamängiv heliplaat nimetusega „Lehekülgi V. I. Lenini elust. Sõprade mälestusi. Fragmente kirjandusest ja kunstist“. Nimeetatud heliplaadilt võime kuulda E. Jaroslavski jutustust ja E. Stassova mälestusi Leninist.

V. I. Lenini elule ja tegevusele on pühendatud ka heliplaatide kogumik „Mööda leninlikke paiku“ („По ленинским местам“). Kogumik koosneb kümnest heliplaadist. Neile on salvestatud jutustused V. I. Lenini viibimisest Uljanovskis, Šušenskojes, Smolnõis, Kremliis ja mujal.

Lenini eluloo tundmaõppimisel võib kasutada ka heliplaatide kogumikke: „Iljiti armastatud laulud“, „Laulud Leninist, parteist, kodumaast“ jt.

Nii õppuste ettevalmistamisel kui ka läbiviimisel tulevad propagandistidele appi magnetofonilindile jäädvustatud tunnustust leidnud propagandistide vestlused ning kvalifitseeritud lektorite loengud. Poliitharidusmaja praktiseerib juba aastaid paremate õppuste ja loengute helilindistamist. Meil on fonoteek, kust propagandistid võivad leida neile vajalikke materjale, ning seda kasutatakse õige rohkesti.

Helilindistamiseks kasutame salvestusaparaate M-8 ja „Kometa“.

M-8 on statsionaarne aparaat, võrdlemisi kogukas ja raske. Kuid temaga saab teha kvaliteetseid heliülesvõtteid.

Üks enamlevinumaid ja paremaid heliülesvõtteaparaate on magnetofon „Kometa“. Aparaat sobib propagandistile või lektorile kaasaskandmiseks. Viimasel ajal me kasutamegi põhiliselt heliülesvõtete tegemiseks magnetofoni „Kometa“.

Eriti suur on magnetofoni tähtsus maal. Lektoril või marksismi-leninismi teooriat iseseisvalt õppijal pole teinekord võimalik kaugele rajoonikeskusesse loengule või õppusele minna. Kuid loengu või vestluse võib lindistada, et puuduja hiljem sobival momendil saaks seda kuulata. Linti võib isegi koju saata, kui kohapeal on võimalus seda kuulata.

Mõnede helilindistusaparaatide tüüpide omaduste võrdlemiseks esitame alljärgneva tabeli:

Magnetofoni tüüp	Helilindi liikumise kiirus cm/sek.	Ühe kasseti maht meetrites	Üleskirjutamise aeg minutites	Nominaalne väljundvõimsus wattides	Kaal kg-des
„Melodia“	19	250	40	2	26
	9,5	250	80		
„Kometa“	19	500	40	2	15
	9,5		80		
	4,75		160		
Mag-8M-11	19,05	500	43	2,5	52
Mag-59	19	350	60	2,5	38
Dnepr-11	19	350	60	3	24
	9,5				

Igal poliithariduskabinetil peaks tingimata olema ka diaprosjektor LETI, diaprosjektor UP, kinoprosjektor, raadiogrammofon, magnetofon, fotoaparaat, fonoteek ja diafilmoteek.

Ilma tehniliste vahenditeta ei suuda poliithariduskabinetid kaasajal enam oma ulesannetega toime tulla, tõsta parteipropaganda mõjukust ja ideelist taset.

V. POLIITHARIDUSMAJA JA POLIITHARIDUSKABINET

Nagu juba eespool märgitud, kuulub Poliitharidusmaja ülesannete hulka poliithariduskabinettide abistamine ja juhendamine.

Poliithariduskabinetid on parteipropaganda keskusteks kohtadel ja neile on usaldatud suured ning vastutusrikkad ülesanded: tõsta kasvatustöö ideelis-poliitilist taset ja laiendada selle mõjusfääri, tugevdada igati ideoloogilise töö mõjukust ja seostada see tihedalt eluga.

Seepärast pöörab Poliitharidusmaja partei linna- ja rajoonikomiteede, ettevõtete, sovhooside ja kolhooside parteiorganisatsioonide poliithariduskabinettide ja nende juhatajate tööle tõsist tähelepanu, osutab neile igakülgsel meetodilisel abi.

Põhiliseks poliithariduskabinettide töös on propagandistide juhendamine ja õpetamine ning iseseisvalt õppijate abistamine.

Kuidas poliithariduskabinetid seda tööd siis organiseerivad?

Et sellele küsimusele ammendavat vastust saada, vaatleme lähemalt ühe poliithariduskabineti, ja nimelt EKP Harju Rajoonikomitee poliithariduskabineti (juhataja E. Jaanisoo), tööplaani 1965/66. õppeaasta esimeseks pooleks.

EKP HARJU RAJONIKOMITEE POLIITHARIDUS- KABINETI TÖÖPLAAN 1965/66. ÕPPEAASTAL

(1. september — 1. jaanuar)

I. TÖÖ PROPAGANDISTIDEGA

1. Suunata propagandistid EKP Keskkomitee Vabariiklikus Poliitharidusmajas toimuvatele seminaridele vastavalt Poliitharidusmaja plaanile.
(September, oktoober.)

Põllumajanduse ökonomika metoodikanõukogu istung.

2. Viia läbi propagandistide ja teoreetiliste seminaride juhatajate seminarid alljärgnevalt:

1) Algastme poliitkoolide, marksismi-leninismi aluste koolide juhatajate ja ühiskonnaõpetuse ringide propagandistide ühine seminar päevakorraga:

a) Õppetöö organiseerimise alustest ja metoodikast 1965/66. õppeaastal. Lektor H. UUSKÜLA.

b) Kuidas kasutada poliitilist kirjandust?

Lektor E. TEETLAUS.

(11. oktoober.)

2) NLKP sise- ja välispoliitika ringide propagandistidele päevakorraga:

a) NSV Liidu sise- ja välispoliitiline olukord.

Lektor A. KÄÄR.

b) Rahvusliku vabadusliikumise praegune etapp.

Lektor E. SAARI.

c) Kapitalistlike maade tööliklassi võitlus.

Lektor L. KAHK.

(21. oktoober.)

3) Põllumajanduse ökonomika alaste teoreetiliste seminaride juhatajatele:

a) Kolhooside ja sovhooside majandusliku tegevuse analüüs ja analüüsi meetodid.

Lektor R. REMMELGAS.

b) Põllumajandusliku tootmise majanduslik tase ja akumuleerimise tempo.

Lektor G. KURSS.

(19. november.)

4) Algistme poliitkoolide juhatajatele:

a) Õppetöö organiseerimise kogemusi algastme poliitkoolides.

b) Loeng teemal: „V. I. Lenin maailma esimese sotsialistliku riigi rajaja.“

(16. detsember.)

5) Marksismi-leninismi aluste koolide juhatajatele:

a) Marksismi-leninismi aluste koolide töökogemusi 1965/66. õppeaasta I poolel.

b) Loeng: „V. I. Lenini õpetus parteist ja parteitöö kollektiivis.“

(27. detsember.)

II. INDIVIDUAAL- JA GRUPIKONSULTATSIOONID PROPAGANDISTIDELE

1. NLKP ajaloo alal.

(Igal laupäeval.)

2. Rahvusvaheliste suhete alal.

(Igal kesknädalal.)

3. Ühiskonnaõpetuse alal.

(Iga kuu esimesel ja teisel esmaspäeval.)

4. Põllumajanduse ökonomika alal.

(Igal neljapäeval.)

III. TEOREETILISED KONVERENTSID KONKREETSE ÖKONOOMIKA PROPAGANDISTIDELE

1. Sotsialismi majandusseaduste toime ja nende ärakasutamine kommunistliku ülesehitustöö praktikas.

(22. detsember.)

IV. METOODILINE ABI PROPAGANDISTIDELE

1. Koostada abiks propagandistidele materjalid, mis käsitlevad rajooni majandusliku ja ühiskondliku elu küsimusi.

2. Rajooniajalehes „Harju Elu“ avada rubriik „Propagandisti tribüün“.

3. Komsomoli poliitharidusvõrgu propagandistidele organiseerida metoodikakonverents teemal: „Marksistliku maailma-vaate kasvatamise küsimusi noorsoo hulgas.“

(18. detsember.)

V. ABIKS ISESEISVALT ÕPPIJAILE

1. Organiseerida instrueeriv nõupidamine konsultantidele päevakorraga: „Propagandatöö metoodika iseseisvalt õppijatega.“

(20. november.)

2. Suunata iseseisvalt õppijaid osa võtma vastavatest loengutsüklitest EKP Keskkomitee Vabariiklikus Poliitharidusmajas.

3. Kontrollida iseseisvalt õppijate tööplaanide täitmist.

VI. ABIKS AGITAATOREILE

1. Organiseerida piirkondlikud agitaatorite õhtud Kosel, Loksal, Nissis, Ristil päevakorraga: „Agitaatori töövõtetest poliitilise agitatsiooni teostamisel.“

E. JAANISOO, L. VIIVIK.

2. Viia läbi ülerajooniline agitaatorite päev päevakorraga: „Agitaatorite tööst NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuste selgitamisel ja ettevalmistustööst rahvakohtunike valmisteks.“

VII. PROPAGANDISTIDE TÖÖKOGEMUSTE TUNDMAÕPPIMINE

1. Õppida tundma õppetöö metoodikat Penningi ja Vasalemma sovhoosi, „Anija“ ja „Oktoobri Võidu“ kolhoosi ja EPT Harju Rajoonikoondise algastme poliitkoolis ja Ardu ning Riisipere sovhoosi marksismi-leninismi aluste koolis.

16. ja 17. dets. toimuvatel seminaridel, samuti rajooniajalehes üldistada saadud kogemusi.

VIII. RAAMATUKOGUTÖÖ

1. Tutvustada propagandistidele uusi propaganda tehnilisi vahendeid, soovitada diafilme vastavalt õppuste temaatikale.

2. Korraldada alaline näitus: „Kirjandust parteilise hareduse võrgus õppijaile.“

3. Pidevalt täiendama kartoteeke ajakirjades ja ajalehtedes ilmuva abimaterjali kohta.

4. Partei-algorganisatsioonide sekretäride ja ametiühingukomiteede esimeeste kaudu levitada uut kirjandust majanditele. Korraldada kirjanduse müüki kohtadel.

IX. ORGANISATSIOONILISED JA MASSILIS-POLIITILISE TÖÖ KÜSIMUSED

1. Organiseerida rajooni rahvaülikooli teaduskondade töö vastavalt rajooni rahvaülikooli nõukogu poolt kinnitatud õppeplaanile.

Viia läbi rahvaülikooli rajooninõukogu ja teaduskondade juhatajate nõupidamine päevakorraga:

„Moskvas toimunud rahvaülikoolide töö alase nõupidamise kokkuvõtted ja õppetöö organiseerimisest 1965/66. õppeaastal rajooni rahvaülikoolis.

(12. november.)

2. Abistada partei-algorganisatsioonide sekretäre, asutuste, ettevõtete juhatajaid, kolhooside esimehi organiseerida kommunistliku töö koole ja töötada välja õppuste temaatika.

(Oktoober.)

3. Abistada Harju Rajooni Põllumajandusvalitsust õppuste korraldamisel rajooni juhtivale põllumajanduskaadrile (kolhooside esimehed, sovhooside direktorid, spetsialistid).

(September, oktoober.)

4. Organiseerida teoreetilised seminarid rajooni meditsiinitöötajatele, algkoolide direktoritele.

Nagu sellest tööplaanist nähtub, on poliithariduskabineti töös kesksel kohal propagandistide seminaride korraldamine.

Propagandistide alaline seminar on praktikas kontrollitud ja end igati õigustanud propagandistide teoreetilise ja meetodilise õppuse organiseerimise vorm.

Seminaride läbiviimise kord, vormid ja loengute teemad on juba põhiliselt välja kujunenud.

Propagandistide seminaride plaanid sisaldavad tavaliselt järgmisi punkte:

1. Teoreetiliste ja meetodikaküsimuste kollektiivne arutamine.

2. Loengud marksismi-leninismi teoreetiliste probleemide ja kommunismi ehitamise praktika kohta.

3. Propagandatöö kogemuste vahetamine (metoodika, teaduslike probleemide ja praktika ning propagandatöö meisterlikkuse küsimused).

4. Juhtivate töötajate esinemised, propagandistide varustamine kohaliku faktilise materjaliga.

5. Kohtumised tootmisnovaatoritega. Loengud teaduse ja tehnika ning kunsti ja kirjanduse küsimustest.

6. Õppekursioonid.

Kõike seda pole muidugi võimalik ühe seminariga teha. Seepärast ongi soovitatav planeerida propagandistide seminarid terve õppeaasta ulatuses.

Kuid planeerimine on alles selle vastutusrikka töö esimene etapp. Kõige tähtsam on, kuidas need plaanid ellu viiakse. Sellest sõltub, kas seminarid vastavad oma ülesandele.

Nagu näitab tegelikkus, esineb meil veel propagandistide alaliste seminaride korraldamisel tõsiseid puudusi. Tihtipeale kujunevad need lektoriumideks, millest propagandistid passiivsete kuulajatena osa võtavad.

Mõned poliithariduskabinettide juhatajad aga leiavad, et seminarid peavadki sellised olema. Nad väidavad, et kuna propagandist peab õppuseks iseseisvalt valmistuma, milleks siis seminaril selline ühine ja üksikasjaline küsimuste arutamine.

Kuid on ju teada, et propagandistid pahatihti valmistuvad õppusteks kiirustades, viimasel minutil. Seetõttu kujunevad õppused sageli pealiskaudseteks ja üksluisteks, ei ärata kuulajais huvi ega aktiivsust.

Seepärast tuleb silmas pidada ja hoolitseda selle eest, et propagandistid saaksid võimalikult põhjalikuma ettevalmistuse igaks õppuseks ikkagi seminaridel. Seminar on ju küsimuste kollektiivne arutamine. Mida ei tea üks, seda teab teine. Ja mida aktiivsemad on seminarist osavõtjad, seda põhjalikuma ettevalmistuse nad saavad, mis aga omakorda tagab õppuste edukuse.

Seminarist peab seega saama propagandistide õpetamise aktiivne vorm, kus kollektiivselt töötatakse üksikasjaliselt läbi järgmiste õppuste sisulised küsimused ja metoodika ning valitakse välja näitlikud ja tehnilised õppevahendid.

Kui kõikjal hakatakse seminare selliselt korraldama, oleme teinud suure sammu edasi seminaride muutmisel propagandatöö meistrite kasvatamise koolideks. Siis kao-

Propagandistid seminariõppusel.

vad ka faktid, mida kahjuks ikka veel esineb, kus inimesed õpivad aastaid ühes ja samas ringis või seminaris ning õpivad samu probleeme, kuid selgeks neid ikkagi ei saa.

Poliithariduskabineti töös propagandistidega on väga tähtis propagandatöö metoodika tundmaõppimine, kogemuste üldistamine ja levitamine ning metoodikakonverentside korraldamine.

Metoodikakonverentsid on propagandistide seminarile täienduseks, kuna nad on oma temaatikalt laiemad ja mitmekülgsemad.

Millistel teemadel me soovitame metoodikakonverentse läbi viia? Toome neist mõned:

1. Õppida parteipropaganda leninlikku kunsti.
2. Marksismi-leninismi teooria tundmaõppimise metoodika ja kogemused parteilise hariduse süsteemi õpperiingides, seminarides ja koolides.
3. Parteiharidussüsteemi õppevormide ja töömeetodite edasisest täiustamisest.
4. Parteipropaganda ideelise taseme ja mõjukuse edasise tõstmise teed.

5. Praktiliste ülesannete andmise meetod ja selle kasutamine.

6. Kommunistliku töö koolide tegevuse sisu ja töömeetodid.

7. Teoreetiliste vestluste ja diskussioonide organiseerimine ringide ja koolide õppustel.

8. Näitlikustamise põhimõtted ja tehniliste vahendite kasutamine.

9. Metoodika täiustamine on parteipropaganda ideelisteoreetilise taseme ja mõjukuse tõstmise tähtis tingimus.

10. Propagandist kui aktiivne võitleja partei joone elluviimise eest ning masside kasvataja ja organisator.

Metoodikakonverentside edu sõltub suurel määral nende organisatsioonilisest ettevalmistusest, mis peaks kestma vähemalt 2—3 kuud. Selle aja jooksul tuleb külastada mitmeid õpperinge ja seminare. On soovitatav, et olukorrast õige pildi saamiseks külastataks ühe ja sama ringi õppusi vähemalt 2—3 korda. Seejuures on muidugi vajalik õppuste põhjalik analüüs.

Ainult nii saame koguda väärtuslikke propagandatöö kogemusi.

Peaaegu kõigi poliithariduskabinettide juures tegutsevad **metoodikanõukogud**, kes abistavad poliithariduskabinetti propagandistide töökogemuste üldistamisel ja levitamisel, seminaride korraldamisel ja propagandistide individuaalsel juhendamisel.

Tartu linna parteikomitee metoodikanõukokku kuulub 20 inimest tublimate propagandistide ja ülikooli õppejõudude seast. Metoodikanõukogu liikmed aitavad korraldada seminare, koostavad õppuste läbiviimiseks metoodilisi juhendeid, viibivad pidevalt poliitringide ja seminaride õppustel ja kontrollivad ning abistavad propagandiste kohapeal. Seminaridel aga analüüsitakse põhjalikult külastatud õpperingide tööd. Sellest on kasu kõigile propagandistidele.

EKP Pärnu Linnakomitee poliithariduskabineti metoodikanõukogu tööd juhivad juba mitmendat aastat kogenud propagandist V. Vaino. Nõukogu koosseisu kuuluvad sellised pikaajalise propagandististaažiga seltsimehed linna ettevõtetest ja asutustest nagu J. Kolmõtsenko, Erna Alaments ja teised. 1964/65. õppeaasta alguses täiendati metoodikanõukogu aktiivsete propagandistide Linda Kuuse ja H. Roosveega.

Metoodikanõukogu on töötanud plaanipäraselt. Poliithariduskabinetti abistatakse parteilise hariduse võrgu komplekteerimisel ja õppeaasta tulemustest kokkuvõtete tegemisel. Metoodikanõukogu käib regulaarselt koos, pidevalt külastatakse õppusi, juhendatakse propagandiste, üldistatakse ja levitatakse paremate propagandistide töökogemusi, abistatakse partei linnakomiteed teoreetiliste ja metoodikakonverentside korraldamisel.

Metoodikanõukogu tegevust juhib viieliikmeline büroo, kes ühtlasi koordineerib ka sektsioonide tööd. Ainesektsioone on viis: NLKP ajaloo, kommunistliku kasvatus, tööstuse ökonomika ja rahvusvaheliste suhete sektsioon. Igal sektsioonil on oma tööplan, mis arutatakse läbi nõukogu büroo istungil. Sektsioonid käivad koos üks kord kuus. Neil koosolekuil kuulatakse sektsiooniliikmete informatsiooni õppuste kohta, mida nad on külastanud. Plaani kohaselt peab iga sektsiooni liige külastama kvartali jooksul vähemalt viit õppust.

1964/65. õppeaastal õppisid EKP Pärnu Linnakomitee poliithariduskabineti metoodikanõukogu liikmed põhjalikult tundma ideoloogilise töö olukorda Pärnu Kalakonservikombinaadis ja abistasid linnakomiteel valmistada seda küsimust arutamiseks bürool.

Suurt tähelepanu pöörati kommunistliku töö koolide tegevusele. Nõukogu liikmed külastasid õppusi ja tutvusid nende läbiviimise metoodikaga. Kommunistliku töö koolide paremaid töömeetodeid ja õnnestunud õppusi valgustati kohaliku ajalehe veergudel. Organiseeriti kogemuste vahetamine kommunistliku töö koolide juhatajate vahel.

Nii nagu EKP Tartu ja Pärnu Linnakomitee poliithariduskabineti metoodikanõukogu töötavad ka veel mitmed teisedki. Kuid kahjuks ei ole veel kõigi metoodikanõukogude töö sellisel tasemel. Kuigi poliithariduskabinettide metoodikanõukogusid on meie vabariigis 57 ning nende koosseisu kuulub 569 liiget, ei avalda nad veel parteilise hariduse süsteemi tööle küllaldast mõju.

Millest see on siis tingitud? Mõisugused on kõige iseloomulikud puudused metoodikanõukogude töös?

Paljude metoodikanõukogude tegevus on veel plaanipäratu. Kokkutulekud ja üritused on juhuslikku laadi. Loomulikult ei saa siis ka töö olla süstemaatiline, sihikindel. Tingimata on vaja, et igal metoodikanõukogul oleks hästi

läbimõeldud tööplaani kvartali, veel parem aga kogu õppeaasta peale.

Metoodikanõukogud tegelevad veel vähe oma põhiülesandega — paremate propagandistide töökogemuste üldistamise ja levitamisega. Seda teha on aga hädavajalik ning võimalusi leidub selleks kõikjal, on vaja neid ainult oskuskult kasutada.

Metoodikanõukogude liikmed peaksid andma rohkem asjatundlikku abi propagandistidele, kohapeal. Sageli on selline abi aga pinnapealne, tihtipeale kujuneb õppuse külastamine mingiks inspekteerimiseks, mistõttu nii mõnedki propagandistid peavad metoodikanõukogu liikme kontrollkäiku ebasoovitavaks, segavaks ja püüavad seda vältida õppuste edasilükkamisega jne.

Metoodikanõukogu liikme nõuanded propagandistidele peavad olema seltsimehelikud, heatahtlikud, mitte norivad või, mis veel halvem, solvavad. Kontrollijal tuleb käituda taktitundeliselt, mitte kiskuda maha propagandisti autori teeti.

Vabariiklikust seminarist osavõtjad tutvuvad Tallinna ajalooliste paikadega.

Paljud propagandistid saavad tõelisteks meistriteks alles aastates inimestena, sest propagandatöö omandamine on küllaltki keerukas ja aeganõudev tegevus.

Loomulikult tuleb propagandistide kaadrit, nagu igat muudki kaadrit, pidevalt noorendada. Selline protsess on meil viimastel aastatel olnud väga intensiivne, nagu näitab alljärgnev tabel.

**PARTEILISE HARIDUSE SÜSTEEMI PROPAGANDISTIDE KOOSSEIS
PROPAGANDATÖÖ STAAŽI JÄRGI 1965/66. ÖPPEAASTAL
EESTI NSV-S**

Üldse propagandiste	6267
Neist staažiga:	
kuni 1 aasta	1014
1 aastast kuni 5 aastani	3131
üle 5 aasta	2122

See on loomulik ja hea. Kuid kahjuks esineb just noorte propagandistide töös veel tõsiseid puudujääke: nende õppuste tase jätab soovida. Kus on väljapääs? Aga eeskätt just selles, et poliithariduskabinetid ja metoodikanõukogud tegeleksid järjekindlamalt ja sügavamalt parteipropaganda metoodika küsimustega, koguksid hoolikalt suure praktikaga propagandistide kogemusi ja meetodeid, üldistaksid neid ja annaksid edasi noortele propagandistidele, abistaksid, kontrolliksid ja õpetaksid noori propagandiste.

VI. PARTEILISE ÕPPUSE EDASISE TÄIUSTAMISE JA ARENDAMISE PROBLEEME

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmis on püstitatud selgepiiriline ja ulatuslik ülesanne — kasvatada kõigis töötajates kõrget ideelisust ja ustavust kommunismile, kommunistlikku suhtumist töösse ja ühiskondlikku majandusse, täielikult jagu saada kodanlike vaadete ning kommete jäänustest, igakülgsest, harmooniliselt arendada isiksust, luua tõeline vaimse kultuuri rikkus. See ülesanne nõuab ideoloogilise töö taseme tõstmist, propagandavor-
mide ja meetodite pidevat täiustamist, et need vastaksid neile sotsiaalsetele ja majanduslikele muutustele, mis leiavad aset nõukogude ühiskonna elu kõigis sfää-
rides.

Seetõttu on viimaste aastate jooksul parteilise hariduse alal toimunud suured kvantitatiivsed ja ka kvalitatiivsed muutused.

Nõukogude Eesti töötajate huvi suurenemisest poliitilise hariduse omandamise vastu räägivad kujukalt alljärgnevas tabelis esitatud andmed.

**PARTEILISE HARIDUSE SÜSTEEMIS ÕPPIJATE ARV
EESTI NSV-S AASTAIL 1957—1965**

Õppeaastad	NLKP liikmed ja liikmekandidaadid	Parteitud
1957/58	22 401	11 485
1958/59	24 954	22 782
1959/60	29 078	30 266
1960/61	30 316	49 812
1961/62	35 501	82 473
1962/63	34 203	77 829
1963/64	32 880	79 953
1964/65	44 906	118 095

Nagu sellest tabelist nähtub, omandab meie vabariigis marksistlik-leninlikku haridust kommunistide kõrval ka hulgaliselt parteituid töötajaid. Kui 1955/56. õppeaastal oli poliitilise õppuse kõigi vormidega haaratud ligikaudu 22 000 inimest, ja need olid põhiliselt kommunistid, siis 1964/65. õppeaastal õppis poliitilise hariduse süsteemis 163 000 inimest, kellest rohkem kui 118 000 ei kuulunud NLKP ridadesse.

Kuid nende märkimisväärsete tulemuste kõrval, mis kahtlemata räägivad sellest, et meie vabariigi parteiorganisatsioonil on olemas rikkalikud kogemused kommunistide ja parteitute poliitilise õppuse organiseerimisel, ei tohi me silmi kinni pigistada ka tõsiste puuduste suhtes, mida meie parteiharidussüsteemis veel esineb.

Nagu märgitakse NLKP Keskkomitee 1963. aasta juuni-pleenumi otsuses ideoloogilise töö järjekordsetest ülesannetest, peab partei vajalikuks pöörata erilist tähelepanu sellele, et arendada edasi kommunistide ja parteitute elavat huvi marksismi-leninismi õpetuse põhjaliku omandamise vastu. Sealjuures taunib partei resoluutselt administreerimist ja formalismi poliitilise hariduse organiseerimises.

Poliithariduse, marksismi-leninismi propaganda eesmärk on kõigi vahenditega aidata inimestel omandada teadmisi, et nendest saaksid aktiivsed ja teadlikud uue ühiskonna ehitajad. Selle ülesandega suudavad parteiorganisatsioonid aga edukalt toime tulla ainult siis, kui nad tähelepanelikult jälgivad elus toimuvaid muudatusi, täiustavad pidevalt töövorme, analüüsivad ja hindavad kriitiliselt seniseid kogemusi, õnnestumisi ja puudujääke.

Ja kuigi me enne iga uut õppeaastat parteilise hariduse süsteemis teeme väljakujunenud tava kohaselt kokkuvõtteid, märgime ära puudused ja kavandame abinõud nende kõrvaldamiseks, jätkuvad mõned meie töö puudused aastast aastasse. Ikka leidub meil veel õpperinge ja seminare, kus marksistlik-leninliku teaduse õppimise ideelis-teoreetiline tase on madal, ka formalismist ja tähenärimise elementidest pole me veel täiel määral suutnud vabaneda jne.

Viimastel aastatel kasvas parteiharidussüsteemis õppijate arv peamiselt parteitute töötajate arvel, kusjuures parteiliikmete osatähtsus suhteliselt vähenes, moodustades keskmiselt 30% kogu õppijate üldarvust. Sellistes tingimustes oli raske ja ei suudetud kehtestada tõsist kontrolli

kommunistide õppuse üle. Nii mõnedki parteiorganisatsioonid hakkasid hindama poliitilise haridustöö korraldamist selle järgi, kui palju inimesi oli haaratud õpperingidesse ja seminaridesse s. o. kvantiteedi järgi. Ajades taga õpperingide ja seminaride arvu kunstlikku suurendamist, ei suudetud neid aga kindlustada kvalifitseeritud propagandistidega.

Sellised poliitharidustöö organiseerijad unustasid V. I. Lenini juhendi:

„Igas koolis on kõige tähtsam loengute ideelis-poliitiline suund. Mis määrab selle suuna? Tervenisti ja eranditult *lektorite koosseis*. Te mõistate suurepäraselt, seltsimehed, et igasugune „kontroll“, igasugune „juhtimine“, igasugused „programmid“, „põhikirjad“ ja muud, et see kõik on tühipaljas jutt lektorite koosseisu kõrval. Ei mingisugune kontroll, ei mingisugused programmid jne. pole absoluutselt võimelised muutma seda õppetöö suunda, mille määrab lektorite koosseis.“ (V. I. Lenin, 15. kd., lk. 433—434.)

Ja tagajärjeks oli, et seal, kus aeti taga kvantiteeti, langes paratamatult õppuste ideelis-poliitiline tase.

Viimastel aastatel pöörati vähem tähelepanu ka filosoofia, poliitilise ökonoomia, teadusliku kommunismi aluste ja NLKP ajaloo tundmaõppimisele.

1965. aasta kevadel Harju rajoonis ja Pärnu linnas läbi viidud uurimistööst näitas, et enam kui pooled küsitletud kommunistidest ei olnud viimase viie aasta jooksul õppinud poliitilist ökonoomiat, filosoofiat, teadusliku kommunismi aluseid, marksismi-leninismi aluseid, NLKP ajalugu.

Mõnel pool levis primitiivne ettekujutus teooria ja elu seosest: arvati, et poliitilised õppused peavad otsekohe andma mingeid praktilisi tulemusi, neile peab jalamaid järgnema ettevõtte, kolhoosi, sovhoosi tootmisnäitajate tõus. Mõned ei näinud sisulist erinevust kutseõppuse ja ideoloogilise kasvatustöö vahel, mis viis parteilise õppuse asendamisele kvalifikatsioonitõstmise õppusega.

Poliitilise õppuse korraldamisel valmistas tõsiseid raskusi ka asjaolu, et õppeaasta jooksul muudeti sageli õppeplaan, mis häiris õppetöö käiku, kutsus esile rahulolematust kuulajate hulgas.

Tõsiseks puuduseks oli ka see, et endine õppesüsteem ei taganud marksistlik-leninliku teooria süstemaatilist tundmaõppimist.

Poliitharidusvõrgu õppetöö analüüs näitas, et paljud kommunistid ja parteitud õppisid aastast aastasse sama tüüpi õpperingides ühtesid ja neidsamu küsimusi. Seetõttu kadus paljudel õppijatel üldse huvi oma poliitiliste teadmiste täiendamise vastu; õpperingide, seminaride ja poliitkoolide tööst osavõtmine muutus tihtipeale ebameeldivaks kohustuseks.

Harju rajooni 1009 kommunisti ankeetküsitlus näitas, et 71 NLKP liiget olid õppinud poliitilise hariduse süsteemis üks aasta, 362 kaks kuni viis aastat, 184 kuus kuni kaheksa aastat ja 392 rohkem kui kaheksa aastat. Suurem osa küsitletuist tammus õppimisega paigal. Tekkis oma-moodi „nõiaring“, kust polnud väljapääsu . . .

Paljud poliitharidussüsteemi kuulajad ei õppinud marksismi-leninismi teooriat algallikaid kasutades, vaid piirdusid populaarsete brošüüride, õpikute ja loengute materjalidega, mistõttu nende teadmised jäid pealiskaudseks.

Vähe pöörati tähelepanu parteilise õppuse kõrgema vormi — marksismi-leninismi teooria iseseisva õppimise — rakendamisele, reas parteiorganisatsioonides ei osatud vajalikul määral hinnata seda meetodit poliitilises hariduses, mis oli tõsiseks takistuseks parema teoreetilise ettevalmistusega kommunistide ja parteitute ideelise taseme tõstmisel. Et meil on aga vabariigis küllaldane kontingent vastavaid inimesi, seda kinnitavad rahvaloenduse andmed. Vabariigi elanikkonnast omas juba loenduse ajal ligi 200 000 inimest kõrgemat ja keskharidust.

Mõnedes tööstusharudes on kõrgema ja keskharidusega töötajaid isegi üle viiekümne protsendi. Poliitilise õppuse organiseerimisel sellega aga ei arvestatud, vaid komplekteeriti poliitilise hariduse võrk sageli formaalselt: töölistel ja kolhoosnikutel (sõltumata nende haridusest) soovitati õppida kommunistliku töö koolides ja õpperingides, spetsialistidel ja juhtival kaadril aga seminarides. Ühe Tallinna ettevõtte kontrollimisel selgus, et ligikaudu veerand poliitharidussüsteemi kuulajaist sattus seetõttu õpperingidesse juhuslikult, nende hariduslikku taset ja poliitilisi teadmisi arvestamata. See on sügavalt ekslik ja formaalne seisukoht, millest tuleb lõplikult vabaneda.

Paljude teoreetiliste seminaride õppused olid oma tasemelt lähedased poliitringide õppustele. Toimus teatud nivelleerimine — küsimuste käsitlemise lihtsustamine.

Sügavate teoreetiliste probleemide asemel arutati üldtuntud tõdesid, mis kuulajatele vähe huvi pakkusid.

Meie vabariigi parteiorganisatsioonid on teinud tõsiseid pingutusi neist puudustest vabanemiseks ja saavutanud ka teatud edu, ent on vaja neist lõplikult vabaneda: arvestada poliitharidusvõrgu komplekteerimisel kõikjal kommunistide ja parteitute ettevalmistuse taset, tegevuse iseloomu ja huve, suhtuda parteilisse õppusse loovalt, otsides pidevalt uusi ja täiuslikumaid töövorme ning meetodeid, likvideerida lõplikult poliitõppuse irdumus elust, kommunistliku ülesehitustöö konkreetsetest ülesannetest, vältides seejuures teooria ja elu seose lihtsustamist, primitiivset lähene-mist sellele küsimusele.

Poliitiline ökonomia, filosoofia, teaduslik kommunism, NLKP ajalugu on teadused. Sellepärast peame marksismi-leninismi õppima kui teadust. See nõuab aga põhjalikkust ja järjekindlust, nõuab, et teoreetilised seisukohad iseseisvalt läbi mõeldakse ja analüüsitakse, mitte aga mehaaniliselt pähe ei tuubita.

Mida põhjalikumalt on inimene omandanud marksismi-leninismi õpetuse alused, mida paremini ta mõistab partei poliitika olemust, seda paremini ta saab aru teooria seost praktikaga, suudab aidata kaasa teadusliku kommunismi teooria praktilisele realiseerimisele.

Kommunismi ehitamine ei ole mõeldav, ilma et sõna otseses mõttes kõik nõukogude inimesed juhinduksid oma igapäevases tegevuses marksistlik-leninlikust teooriast. Ilma marksismi-leninismi tundmiseta on raske õigesti, põhjalikult orienteeruda kommunistliku ülesehitustöö olemuses, mõista nende ülesannete suurust ja tähtsust, mis seisavad praegu meie kodumaa ees, sotsialistliku maailmasüsteemi ees, aru saada tänapäeva revolutsiooniliste protsesside iseloomust, hinnata õigesti maailmas toimuvat.

Esmajoones maksab see muidugi kommunistide kohta. V. I. Lenin rõhutas, et „kui kommunist mõtleks hoobelda kommunismiga nende järelduste põhjal, mis ta on valmis kujul saanud, ilma et ta oleks teinud väga tõsist, rasket ja suurt tööd, ilma et ta oleks orienteerunud faktides, milledesse ta on kohustatud suhtuma kriitiliselt, siis see oleks väga hale kommunist“. (Teosed, 31. kd., lk. 256—257.)

Marksistlik-leninlikku teooriat on tarvis õppida tundma sügavalt ja põhjalikult. Seda pole muidugi võimalik saa-

lutada ühekorraga. Võib liikuda üksnes vähem keerukalt keerukama poole. Seega peab parteiharidussüsteem olema ehitatud üles astmeliselt, nii et oleks loodud kõik tingimused õppijaile omandada lähemate aastate jooksul põhjalikud teadmised marksismi-leninismi teooria alalt ning õppida neid teadmisi praktikas rakendama.

Alates 1965/66. õppeaastast koosnebki parteiharidussüsteem kolmest üksteisega orgaaniliselt seotud lülist.

**PARTEIHARIDUSSÜSTEEMIS ÕPPIJATE SUHE ÕPPEVORMIDE
JÄRGI 1965/66. ÕPPEAASTAL EESTI NSV-S**

Poliithariduse õppevorm	Õppijate üldarv	NLKP liikmeid ja liikme- kandidaate	ÜLKNÜ liikmeid
Algaste	33 545	17 546	4 771
Keskmine lüli	22 722	13 703	2 779
Kõrgem lüli	18 793	9 298	1 407
Kokku	75 060	40 547	8 957

Poliitilise alghariduse annab algastme poliitkool.

1965/66. õppeaasta algul loodud algastme poliitkoolide ülesandeks on:

- a) kujundada marksistlik-leninliku teooria alaste teadmiste algsüsteem;
- b) valmistada algastme koolis õppijaid ette õppetöoks parteilise hariduse keskastmes;
- c) õpetada neid iseseisvalt orienteeruma poliitilises kirjanduses.

Kellel on soovitatav seal õppida? Kõigepealt neil, kellel puudub vilumus iseseisvaks tööks ja kellel pole vastavat ettevalmistust marksismi-leninismi teooria õppimiseks.

Mida õpitakse siis algastme poliitkoolis?

Algastme poliitkooli programmi on võetud poliitiliste teadmiste alused, V. I. Lenini elulugu, partei ja riigi jooksva poliitika probleemid.

Poliitiliste teadmiste aluste kursus aitab koolis õppijail mõista ühiskonna arengu põhilisi seadusi. Kuulajad tutvuvad selle kursuse raames mõistetega: mis on tootmisviis, mis on tootlikud jõud ja tootmissuhted, mida tähendavad klassid ning klassivõitlus jne.

V. I. Lenini eluloo õppimine annab koolis õppijaile pildi, kuidas Kommunistlik Partei on kasutanud ühiskonna are-

nemise seadusi oma praktilises tegevuses, võitluses sotsialismi ja kommunismi ehitamise eest, marksismi-leninismi teooria ellurakendamise eest.

Suurt tähtsust omab partei ja valitsuse tähtsamate dokumentide tundmaõppimine. Partei kongresside, Keskkomitee pleenumite otsuste alusel saab väga põhjalikult ja kujukalt esile tuua Kommunistliku Partei loomingulist tegevust marksismi-leninismi ideede elluviimisel.

Õppeplaan on arvestatud kolmele õppeaastale 96 tunniks. Kuid selline jaotus ei piira propagandisti initsiatiivi. Üksikuid teemasid võib erineva kuulajaskonna puhul ka erinevalt käsitleda. Igal konkreetsel juhul on tähtis, et propagandist valgustaks loovalt teema peamisi küsimusi. Väga tähtis on, et kuulajad võtaksid teemade arutelust elavalt osa. Propagandistil ei ole vaja pidada kramplikult kinni näidisplaanist, vaid tal tuleb läbi võtta just need teemad ja küsimused, mida ta antud auditooriumile peab kõige vajalikumaks.

Millised õppevormid võiksid veel kõne alla tulla poliitilise alghariduse raamides? Soovitatakse organiseerida ringe, kus tutvutakse ühiskonnaõpetusega, NLKP sise- ja välispoliitika küsimustega, teadusliku ateismiga ja kommunisti moraalse palega.

Need seltsimehed, kellel on eeldusi iseseisvaks tööks, võivad antud kava piirides õppida iseseisvalt kogunud konsultandi juhtimisel. Peab ütleva, et konsultantide osatähtsus parteiharidussüsteemis tõuseb. Nende õige valiku ja suunamisega peavad poliithariduskabinetid aitama kaasa parteiharidusvõrgu ideelis-teoreetilise taseme tõstmisele.

Lõpetanud õppimise algastme poliitkoolis või ringis, võib edasi minna parteihariduse järgmisse, keskmisse lülisse.

Kes võivad valida parteihariduse keskmise lüli?

Selles lüli on soovitatav asuda õppima neil, kes on lõpetanud parteiharidussüsteemi algastme või kellel on miinimum algteadmisi, kuid kes ei ole veel õppinud süstemaatiliselt marksismi-leninismi teooriat.

Meie arvates võivad parteihariduse keskmises lüli edukalt õppida põhiliselt keskharidusega seltsimehed. Samuti on otstarbekohane siit alustada ka mõnedel kõrgema haridusega seltsimeestel, kes pole pikema aja vältel süstemaatiliselt marksismi-leninismi teooriat õppinud.

PARTEIHARIDUSE ALGASTME ÕPPEVORMID JA NEIS
ÕPPIJATE ARV 1965/66. ÕPPEAASTAL EESTI NSV-S

Õppevormi nimetus	Koole või ringe	Kuulajaid			Kommunistide arv, kes õpivad individuaalplaa- nide alusel
		Üldarv	NLKP liikmeid ja liikme- kandi- daate	ÜLKNÜ liikmeid	
Algastme poliitkoo- lid	1 236	21 698	13 190	2 232	229
Õpperingid:					
Uhiskonnaõpetus .	194	2 907	1 656	325	155
NLKP sise- ja välis- poliitika küsimu- sed	285	5 242	1 735	457	220
Kommunisti mo- raalne pale . . .	49	837	296	24	21
Teaduslik ateism .	23	471	98	75	38
Teised vormid . .	125	2 390	571	1 658	36

Millistest õppevormidest koosneb keskmine lüli?

Kõigepealt tuleb märkida nelja-aastast marksismi-leninismi aluste kooli.

Mida õpitakse selles koolis?

Kooli programm on ulatuslik, põhjalik ja huvitav. Õpitakse põhiliselt NLKP ajalugu, poliitilise ökonoomia aluseid ja marksistlik-leninlikku filosoofiat.

Marksismi-leninismi aluste kooli ülesandeks on:

a) õpetada kuulajaid iseseisvalt läbitöötama marksismi-leninismi klassikute teoseid, partei dokumente ja poliitilist kirjandust;

b) anda õppijaile süstemaatilised teadmised NLKP ajaloost, filosoofiast ja poliitilisest ökonoomiast;

c) valmistada kuulajaid ette propaganda- ja agitatsioonitööks.

Neist põhiülesannetest lähtudes on koostatud marksismi-leninismi koolide õppeprogrammid.

Kooli õppetöö peamiseks meetodiks on ülevaateloengud ja teoreetilised vestlused ning kuulajate referaadid seminariõppustel. Kooli õppetöös tuleb peamine tähelepanu suunata kuulajate iseseisvale tööle poliitilise kirjandusega, Marxi, Engelsi, Lenini teoste tundmaõppimisele.

Kooli programmi alusel võib õppida ka iseseisvalt. Selisel juhul tuleb aga kõigis kooli õppeprogrammis ettenähtud aineis sooritada õppeaasta lõpul arvestus.

See on väga hea ja soodne võimalus omandada poliitiline keskharidus iseseisva õppimise teel.

Kas selliseid koole on soovitatav luua asutustes ja ettevõtetes? Oleneb kohalikest tingimustest ja võimalustest. Meie arvates võivad marksismi-leninismi aluste koolid edukalt töötada partei linna- ja rajoonikomiteede juures, samuti ka suuremates ettevõtetes, kus on piisavalt vastava ettevalmistusega lektoreid.

Peale marksismi-leninismi aluste kooli on võimalik poliithariduse keskmises lülis organiseerida teoreetilisi seminare või teoreetilisi konverentse NLKP ajaloo, filosoofia, poliitilise ökonomia ja teiste probleemide kohta.

Marksismi-leninismi aluste kooli lõpetamine annab poliitilise keskhariduse — õppijad on omandanud iseseisva töötamise oskuse poliitilise kirjandusega, saanud

PARTEIHARIDUSE KESKASTME ÕPPEVORMID JA NEIS KUULAJATE ARV 1965/66. ÕPPEAASTAL EESTI NSV-s

Õppevormi nimetus	Koole või teoreetilisi seminare	Kuulajaid			Indivi- duaalplaa- nide alusel õppijaid
		Üldarv	NLKP liikmeid ja liikmekandidaate	ÜLKNÜ liikmeid	
Marksismi-leninismi aluste koolid	581	10 489	7 382	1 134	118
Seminarid:					
NLKP ajalugu	195	2 834	1 912	379	192
Marksistlik-leninlik filosoofia	25	437	132	42	64
Poliitiline ökonomia	99	1 902	1 528	294	127
Esteetika	131	2 416	689	410	20
Kommunistlik kasvatus	57	934	210	106	2
Ühiskonnaõpetus	15	261	142	34	—
Leninlik tööstiil ja leninlikud parteielu normid	6	137	125	—	11
Konkreetne ökonomika	95	2 113	1 016	231	29
Teised vormid	71	1 199	517	149	75

ettevalmistuse õpingute jätkamiseks poliithariduse kõrgemas lülis.

Millised õppevormid on poliithariduse kõrgemas lülis? Kõigepealt tuleb nimetada NLKP Keskkomitee Mittestatsionaarset Kõrgemat Parteikooli, kus õppeaeg on viis aastat.

Teistest kõrgema parteilise hariduse vormidest võib soovitada partei linnakomiteede marksismi-leninismi õhtuülikoole, mille tööd on alates 1965/66. õppeaastast tunduvalt täiustatud. Neis on võimalik õppida kolmeaastases üldteaduskonnas ja propagandistide teaduskonnas. Tallinna

PARTEIHARIDUSE KÕRGEMA ASTME PÕHILISED ÕPPEVORMID JA NEIS KUULAJATE ARV 1965/66. ÕPPEAASTAL EESTI NSV-s

Õppevormi nimetus	Õhtuülikoole, teoreetilisi ja metodoloogilisi seminare ja konverentse	Kuulajaid			Individaalplaanide alusel õppijaid
		Üldarv	NLKP liikmeid ja liikmete kandidaate	ÜLKNÜ liikmeid	
Marksismi-leninismi õhtuülikoolid	3	2 016	1 090	—	—
Partei- ja majandusaktiivi linna- ja rajoonikoolid	1	31	29	—	—
Teoreetilised seminarid ja konverentsid:					
NLKP ajalugu	62	1 056	688	133	185
Poliitilise ökonoomia ja majanduspoliitika küsimused	105	2 218	1 174	208	121
Marksistlik-leninlik filosoofia	211	5 351	2 177	354	121
Teaduslik kommunism	31	454	285	45	8
Kommunistlik liikumine ja rahvusvahelised suhted	80	1 630	693	246	163
Teaduslik ateism	26	402	192	42	1
Esteetika	38	903	336	69	—
Marksismi-leninismi üksikud probleemid	27	887	830	75	253
Teised vormid	194	3 845	1 804	235	74

Marksismi-leninismi Õhtuülikoolis on võimalik õppida ka kaugõppe teel.

Üheks kõrgema poliitilise hariduse vormiks on ka partei- ja majandusaktiivi linna- ja rajoonikool, kus õppeajaks on neli aastat.

Poliitilise hariduse kõrgemas lülis on soovitatav kasutada ka selliseid kollektiivseid õppevorme, nagu teoreetilised ja metodoloogilised seminarid ning konverentsid. Nende vormide rakendamine on praktikas täielikku õigustust leidnud.

Lõpuks tuleb märkida, et meil on suur hulk kommuniste, kes poliitilise kirjanduse, esmajoones algallikate iseseisva läbitöötamise teel võivad oma teoreetilisi teadmisi edukalt täiendada.

Marksismi-leninismi klassikute, partei dokumentide **iseseisev** tundmaõppimine, kogu marksismi-leninismi teooria kui teaduse iseseisev omandamine annab inimesele veendumuste kindluse, tema maailmavaatele kindla marksistlik-leninliku aluse ja selguse.

V. I. Lenin rääkis iseseisva õppimise vajalikkusest väga veenvalt Sverdlovi ülikoolis 11. juulil 1919. aastal peetud loengus „Riigist“. Ta ütles:

„Ja kõige tähtsam on, et oma lugemise, riigi küsimuses kuulnud vestluste ja loengute tulemusena te omandaksite oskuse asuda iseseisvalt selle küsimuse kallale... Ainult siis, kui te õpite selles küsimuses iseseisvalt orienteeruma, — ainult siis te võite pidada ennast oma veendumustes küllalt kindlateks ja küllalt edukalt neid veendumusi igäühe vastu ja igal ajal kaitsta.“ (Teosed, 29. kd., lk. 435.)

See V. I. Lenini väga tähtis metoodiline nõuanne on täiel määral maksev kogu marksismi-leninismi teooria õppimise suhtes ning kõlab eriti aktuaalselt tänapäeval, mil parteilise hariduse kesk- ja kõrgemas astmes õppiivate põhiliseks õppetöö meetodiks on **iseseisev töö poliitilise kirjandusega**.

Uus parteiharidussüsteem sündis poliitilise õppuse pikaajaliste praktiliste kogemuste alusel. Selle harmoonilisus ja tihe sisu annavad sügava mõtte kogu õppetööle. Meil on siin tegemist hoopis uue kvaliteediga poliithariduse korraldamisel kommunistidele ja parteitutele aktivistidele.

Kuid ühtegi parteilise hariduse süsteemi ei saa pidada lõplikuks. Ülesanne seisab selles, et õppuse vormi valikul

range vabatahtlikkuse printsiibil organiseerida veelgi täiuslikumalt tööd parteilise hariduse süsteemis. Siis suudame rahuldada kõigi kommunistide ja parteitute aktivistide nõudeid ja huve marksismi-leninismi teooria õppimisel.

Poliitharidusmaja ees seisab tõsine ülesanne õppida koos parteiorganisatsioonide ja teaduslike asutustega põhjalikult tundma poliitilise hariduse vorme. Selles tööloigus me teeme alles esimesi tõsisemaid samme. 1965/66. õppeaastal viidi läbi uute parteilise hariduse vormide — algastme poliitkoolide ja marksismi-leninismi aluste koolide — efektiivsuse kindlaksmääramise ning edaspidise täiustamise ja parandamise eesmärgil ulatuslik uurimistöö. Igas linnas ja rajoonis uuriti põhjalikult ühe algastme poliitkooli ja ühe marksismi-leninismi aluste kooli kogu tegevust, kõiki õppusi. Uurimistöö käigus selgitati välja need tegurid, mis, kas otseselt või kaudselt, mõjutavad kooli õppetööd, õpitavate ainete omandamist ja õppuste ideelis-teoreetilist ning meetodilist taset.

Uurimuste tulemused näitasid, millises suunas on vaja täiustada koolide tööd. Saadud materjalid aitavad asjatundlikumalt suunata parteiharidustööd.

Vabariigi ulatuses toimunud uurimistööst tehti kokkuvõtte vabariiklikul meetodikakonverentsil.

Seesugune teaduslik uurimistöö peab saama täie eluõiguse, muutuma süstemaatiliseks ja pidevaks. Selle nõudmise esitab elu ise.

Kõrvuti parteilise õppuse organiseerimisega tuleb igati täiustada ka **massilise poliitilise propaganda** vorme.

Kõike head, huvitavat ja väärtuslikku massilise poliitilise propaganda alal on vaja hoolikalt säilitada ja edasiarendada.

Massilise poliitilise propaganda vormidest on kindla koha võitnud rahvaülikoolid, jooksva poliitika ringid, loengute tsüklid või üksikud loengud teoreetiliste ja poliitiliste probleemide kohta, küsimuste-vastuste õhtud, kommunistliku töö koolid jt. 1965/66. õppeaastal oli nende õppetöö vormidega hõlmatud üle 92 000 inimese.

Mainitud vormidest on viimastel aastatel väga laialdaselt levinud kommunistliku töö koolid. Esimesed kommunistliku töö koolid loodi meie vabariigis pärast NLKP XXII kongressi 1961/62. õppeaastal Tallinna Masinatehases. 1962/63. õppeaastal tegutses vabariigis juba üle 100 kom-

EKP Tallinna Linnakomitee sekretär N. Johanson annab kätte aukirja Poliitharidusmaja aktivistile E. Saarile.

munistliku töö ja eesrindlike kogemuste kooli. Neis õppis ligi paar tuhat kuulajat. 1964/65. õppeaastal alustas tööd aga juba üle 1200 kommunistliku töö kooli, kus õppis tuhandeid linna- ja maatöötajaid. Millest siis on tingitud kommunistliku töö koolide nii kiire levik? Peamine põhjus seisneb selles, et kommunistliku töö koolidel on erilaadne kompleksne programm, mis on tihedalt seotud kollektiivide töö ning eluga, ja et õppekavades arvestatakse nii kogu kollektiivi kui ka iga üksiku kuulaja huvide ja soovidega. **Parimate kommunistliku töö koolide kogemused näitavad**, et need koolid aitavad tõhusalt kaasa töötajate poliitilisele kasvatamisele, sest poliitiline kasvatus-töö on siin oskuslikult ühendatud tootmisalase kvalifikatsiooni ja tööviljakuse tõstmisega. Kommunistliku töö koolide programmid sisaldavad ka miinimumi neid teadmisi, millised peavad iseloomustama nõukogude inimese ideelis-poliitilist, moraalset, professionaalset ja kultuurilist palet. Koolide õppeplaaniid koostatakse enamal juhul kol-

lektiivide endi poolt, mis võimaldab planeerida mitmesuguseid huvitavaid üritusi. Paljud kommunistliku töö koolid korraldavad ekskursioone, kohtumisi kirjanikega, kunstnikega, heliloojatega, töökangelastega jne.

M. I. Kalinini nimelises Elavhõbealaldite Tehases praktiseerivad kommunistliku töö koolid näiteks diskussioone mitmesuguste probleemide arutamiseks.

Diskussioonid on toimunud teemadel: „Abielu ja perekond kommunistlikus ühiskonnas“, „Milline on inimene kommunismi ajal?“, „Milline peab olema kommunistliku töö brigaadi liige?“, „Üks kõigi eest — kõik ühe eest“ jne. Diskussioonid on möödunud väga elavalt. Kommunistliku töö koolide kasuks räägib ka selline fakt, et mainitud tehase 238-st kommunistliku töö kooli kuulajast said õppeaasta jooksul 177 kommunistliku töö lööklase nimetuse ja paljud õppisid selgeks teise või kolmanda kutseala või said kõrgema kategoria.

Kommunistliku töö koolide mõjukusest kõnelevad ka Tartu rajooni Võrtsjärve kolhoosi kogemused. Võrtsjärve kolhoosis töötas 1963/64. õppeaastal viis kommunistliku töö kooli 171 kuulajaga. Õppused viidi läbi tihedas seoses kodukolhoosi elu ja tööga. Koolide kuulajad tegid ideoloogilise ja majandusliku töö parandamiseks mitmeid häid ettepanekuid. Need arutati läbi parteiorganisatsiooni ja kolhoosi juhatuse ühisel koosolekul. Järgmisel õppusel informeeriti kuulajaid vastuvõetud otsusest. Kahtlemata on need ettepanekud aidanud kaasa selleks, et kolhoosi majanduslikud näitajad aastast aastasse paremaks muutuvad.

Meie ees seisab ülesanne täiustada edaspidi veelgi kommunistliku töö koolide tegevust. Sel eesmärgil korraldati 1965. aasta jaanuaris kommunistliku töö koolide juhatajatele ja propagandistidele meetodikakonverents, mis möödus väga aktiivselt ja andis osavõtjaile palju kasulikku.

VII. MÖTTEID METOODIKAST EHK PROPAGANDISTI A B C-ST

Paljudes poliitkoolides, õpperingides ja seminarides, mida Poliitharidusmaja töötajail on tulnud külastada, laabub õppetöö hästi: õppustel valitseb distsipliin, propagandisti vestlust kuulatakse suure huvi ning tähelepanuga, kuulajad võtavad seminaridest ja õppustest aktiivselt osa. Kuid leidub neidki poliitkoole ja õpperinge, kus olukord on hoopis teistsugune: kuulajad puuduvad õppustelt ilma mõjuvate põhjusteta või tulevad seminaridele ettevalmistamatult, propagandisti ettekanne jätab inimesed külmaks, nad istuvad ükskõikselt ja passiivselt. Ja mis seal salata, mõnigi säärane õpperühm laguneb enne õppeaasta lõppu hoopiski.

Ja ometigi töötatakse mõlemal juhul ühe ja sama programmi alusel. Ka õppijate üldhariduslikus ja poliitilises ettevalmistuses ei ole suuri erinevusi.

Miks siis ühe propagandisti töö kannab head vilja, teise oma aga jookseb tühja? Mõned väidavad, et kõik oleneb propagandisti teoreetilistest teadmistest. Tõsi, teoreetilistel teadmistel on õppeprotsessis primaarne osa. Kui su oma teadmised on puudulikud, siis teisi ei õpeta.

Kuid ometigi juhtub ka nii, et propagandistil, kes tunneb suurepäraselt teoreetilist materjali, kukub õppus läbi. Põhjuseks ei ole sel juhul mitte propagandisti puudulik teoreetiline ettevalmistus, vaid asjaolu, et ta ei suutnud oma teadmisi huvitavalt ja kaasakiskuvalt edasi anda, ei suutnud kuulajaid haarata, neid veenda. Siit järeldub, et propagandistile ei piisa üksnes teoreetilistest teadmistest. Ta suudab oma ülesandega edukalt toime tulla vaid siis, kui valdab meisterlikult ka **propagandatöö metoodikat**.

Seepärast pole juhuslik, et viimasel ajal, kus marksism-leninismi teooria õppimisele pööratakse eriti tõsist tähelepanu, on tõusnud teravalt päevakorda propagandatöö metoodika küsimused. Inimest on ju raske veenda, kui ta õpitava sisust sügavalt aru ei saa. Õpitava materjali sisu

aitab aga igakülgsest lahti mõtestada suurel määral see, kui propagandist valdab meisterlikult õppetöö metoodikat.

Metoodika — see on viisid ja võtted selleks, et selgelt ja täpselt edasi anda mõtteid, äratada kuulajais huvi ülestõstetud küsimuste vastu, virgutada neid uurima marksisimi-leninismi algallikaid, mõtisklema, analüüsima ja järeldusi tegema.

Mõned propagandistid ja parteiharidustöö organisatorid suhtuvad aga metoodikasse ikka veel skeptiliselt. Nad on arvamusel, et tähtis on see, **mida** selgitatakse, mitte aga see, **kuidas** seda tehakse. Pole siis ime, kui selliste propagandistide õppused jätavad kuulajad külmaks, ei ärata neis huvi probleemide vastu, mida propagandist käsitleb. Ja see tähtis ning oluline, mida propagandist selgitab, jääb õhku rippuma ning valgub laiali kuulajateni jõudmata. Niisuguste propagandistide töö ei vasta parteipropaganda nõuetele.

Eespool öeldu ei tähenda seda, et propagandist peaks mõnede ebaõnnestumiste pärast propagandatööst loobuma. Heaks propagandistikks võib saada igaüks, kellel selleks on kutsumust. Ainult on vaja visalt töötada, tõsta oma meisterlikkust. Kõigepealt tuleb hoolikalt õppida tundma propagandatöö paremaid kogemusi, vorme ja meetodeid. Selleks et teisi õpetada, tuleb endal kõige rohkem õppida.

V. I. Lenin iseloomustab propagandisti ja agitaatori tööd kui kunsti. See kunst seisneb selles, õpetab V. I. Lenin, „et antud auditoriumi kõige paremini mõjutada, tehes teatud tõe tema jaoks võimalikult veenvamaks, võimalikult kergemini omandatavaks, võimalikult näitlikumaks ning kindlamini meelde jäävaks.“ (Teosed, 17. kd., lk. 301.)

Kuidas aga selliseks meistriks saada?

Selleks peab propagandist kõigepealt hästi tundma parteipropaganda leninlikke põhimõtteid, ilma selleta pole täisväärtuslik propagandatöö mõeldav.

Parteipropaganda tähtsaimaks leninlikuks põhimõtteks on tema parteilisus ja ideelisus.

Mida tähendab parteilisuse ja ideelisuse põhimõte propagandas? See tähendab esiteks, et kõike seda, mida propageeritakse, tuleb esitada Kommunistliku Partei seisukohtadest, maailmavaatest, otsustest ja huvidest lähtudes. Propagandisti peamine ülesanne on kasvatada inimestes

kommunistlikku maailmavaadet, võidelda selle eest, et inimesed võtaksid kõiges omaks partei seisukohad. Propagandistil ei saa olla kõrgemaid huve kui partei huvid, kelle liige ja kasvandik ta on.

Teiseks tähendab parteilisuse ja ideelisuse põhimõtte propagandas seda, et propaganda peab oma iseloomult olema võitlev ja ründav. Talle peab olema omane parteiline kirglikkus ja põhimõttekindlus. Kahjuks esineb meil aga fakte, kus propagandistil puudub vajalik printsiipiaalsus, ta ründab arglikult põhimõttelagedust, vastab teravatele küsimustele põiklevalt või katsub neist mööda hiihida, kardab laskuda vaidlusse. Propagandisti kohuseks on võidelda väikekodanlike vaadete, maitse ja kitsarinnalisuse vastu, kodanlike mõjutuste vastu, ükskõik kus või kelle juures need või teised kommunistlikule ideoloogiale võõrad seisukohad ja vaated ka ilmneksid.

Kolmandaks tähendab parteilisuse ja ideelisuse põhimõtte propagandas juhendumist teadusest. Parteilisus ja teaduslikkus on lahutamatud.

Parteipropaganda tähtsaks leninlikuks põhimõtteks on teooria lahutamatu seos praktikaga, eluga.

Kuidas aga seostada propagandas teooriat praktikaga, eluga? Suurepäraseks õpetajaks on meile siingi V. I. Lenin.

Oma mälestustes V. I. Leninist kõnemeheks kirjutab A. A. Andrejev: „Tema kõnedes, samuti nagu artikliteski, puuduvad abstraktsed arutlused ja väited. Lenini teoreetilised seisukohad on alati eluga seotud ja nende illustreerimiseks toob ta elulisi näiteid.“ (Mälestusi V. I. Leninist. 2. kd., lk. 32.)

V. I. Leninile kui propagandistile oli iseloomulik sügav veendumus, õpetatava aine põhjalik tundmine ja oskus teooriat seostada praktikaga. See kõik tegi kuulajaile teoreetilised küsimused arusaadavaks ja näitas kätte ka nende rakendamise võimalused praktikas. Hoolikas ettevalmistamine propagandistlikeks sõnavõttudeks, valusate küsimuste terav ja konkreetne esitamine, kuulajaskonna köitmine esinemise kirglikkusega, oskus kuulajaid oma mõjule allutada ja oma mõtteid lihtsalt selgitada, seltsimehelik suhtumine kuulajaskonnasse — need komponendid moodustasid Lenini propaganda jõu, muutsid selle viljakaks ja tulemusrikkaks.

Babuškin kirjeldab marksismi propageerimist Lenini poolt oma ringis järgmiselt: „Lektor esitas seda teadust

(s. t. marksismi. — H. U.) meile suusõnaliselt, ilma igasuguse vihikuta, püüdes sageli meis esile kutsuda kas vastuväiteid või soovi vaidlema hakata ning õhutas siis meid tagant, pannes üht teisele tõestama oma seisukoha õigsust antud küsimuses. Seega olid meie loengud elavad ja huvitavad ning nende üheks eesmärgiks oli meist kõnemehi teha. Me olime kõik väga rahul nende loengutega ja olime alati vaimustuses oma lektori tarkusest.“ (Mälestusi Leninist, 1. kd., lk. 112—113.)

Kõnelda kõige keerulisematestki teoreetilistest küsimustest selgesti ja lihtsalt, elulähedaselt, seostada neid tegelikkusega — seda oskust on vaja Lenini eeskujul omandada igal propagandistil.

Siinkohal tahaks aga juhtida propagandistide tähelepanu praktikas esinenud ning veelgi esinevale teooria ja elu seostamise vulgariseerimisele. Mõni aeg tagasi leidis õige rohkesti õpperinge, kus propagandistid piirdusid õppustel ainult kitsalt kohalike tootmisalaste küsimuste, faktide ja nähtuste käsitlemisega, ilma et nad oleksid teinud teoreetilisi üldistusi. Sellistel õppustel piirduti ainult praktikaga ja jäeti teooria hoopiski kõrvale — kalduti praktitsismi.

Mis põhjustas sellise kõrvalekaldumise?

Sel ajal esitati mõnel pool propagandistidele seminaridel ja kursustel nõue, et õppused ringis või seminaris tuleb rajada peamiselt selle tehase, vabriku või kolhoosi praktikale, kus kuulajad töötavad, et õppuste praktilised tulemused oleksid igal juhul selgelt nähtavad.

Tõsi, marksism-leninism on praktilise tegevuse juhend. Ja iga õppija omandab teooria seda põhjalikumalt, mida järjekindlamalt ta oskab mõtestada oma konkreetset tegevust, reaalseid elulisi fakte selle teooria seisukohalt. Kuid praktika, millele on rajatud marksism, mida ta analüüsib ja üldistab, mida ta teenib, on oma ulatuselt palju laiem ja mitmekesisem, et seda võiks suruda ühe kitsa ettevõtte raamidesse. Seepärast kui me seome teooria peamiselt kohaliku praktikaga ja piirdume ainult sellega, vaesestame me tahes-tahtmatult marksismi-leninismi ideelist sisu. Marksismi-leninismi teooriat tuleb ikkagi käsitleda kui terviklikku revolutsioonilist teadust.

Kui propagandist näiteks õpetab NLKP ajalugu ja räägib partei võitlusest oportunistmiga ning selle esinemisvormidest, siis teeb ta õigesti, seostades selle küsimuse meie

partei tänapäevase võitlusega rahvusvahelise kommunistliku liikumise ühtsuse eest. Võitlus ühtsuse eest oportunisti vastu on teoreetiline seaduspärasus, mis põhineb meie partei ajaloolistel praktilistel kogemustel.

Kui sama propagandist aga räägib V. I. Lenini artiklist „Suur algatus“, on tal hea võimalus seostada Lenini formuleeritud teoreetilist seisukohta, et „töoviljakus on lõpuks uue ühiskonnakorra võiduks kõige tähtsam, kõige peamine“ (Teosed, 29. kd., lk. 394) faktidega oma ettevõtte elust, praktikast.

Parteipropaganda väga tähtsaks leninlikuks põhimõtteks on õigsus. Propagandist peab tundma elu ja seda õigesti kujutama. V. I. Lenin on korduvalt märkinud, et bolševistliku propaganda jõud seisneb tema õigsuses. „Kui meie vastased on rääkinud ja tunnistanud, et me oleme agitatsiooni ja propaganda arendamisel imet teinud, siis seda ei tule mõista väliselt, ei tule mõista nii, et meil oli palju agitaatoreid ja raisati palju paberit, vaid seda tuleb mõista sisemiselt, tuleb mõista nii, et see tõde, mis oli selles agitatsioonis, murdis endale tee kõikide teadvusse. Ja sellest tõest ei tohi kõrvale kalduda.“ (V. I. Lenin, Teosed, 30. kd., lk. 422.) Teisal märgib Lenin, et „me peame kogu oma propagandas ja agitatsioonis puhtsüdamlikult tõtt rääkima“. (Teosed, 32. kd., lk. 193.)

Kommunistliku partei silmapaistev literaat ja propagandist Vjatšeslav Karpinski, kes on kirjutanud mitu poliitiharidusalast õpikut, iseloomustab ühes oma raamatus Leninit järgmiselt: „Töölise ja talupoegade koosolekutel rääkis Vladimir Iljitš kuidagi eriti lihtsalt, selgelt ja veenvalt, kasutades sõnu ja väljendeid igapäevasest rahvakeelest ning üllatades kuulajaid nende elu-olu ja vajaduste tundmisega. Kuid Vladimir Iljitš ei laskunud iialgi vulgariseerimiseni, ei püüdnud töölise-talupoegade auditooriumi ees lipitseda, ei meelitanud auditooriumi, ei varjanud tema eest midagi ega andnud lubadusi, mida täita ei saa. Kuid töölised, kes veel Leninit ei tundnud, said kohe aru, et ta on oma inimene: „Vaata see on meie mees! Räägib nagu taoks naelu seina! Sulatõtt kõneleb!““ (Mälestusi V. I. Leninist, 2. kd., lk. 679.)

Ei tule kinni mätsida meie elus esinevaid puudusi, raskusi — on vaja rääkida õigust kui ebameeldiv see ka ei oleks.

Kuid täiesti lubamatu on ka moonutada tegelikkust sel

Eesti NSV toiduainete tööstuse minister J. Tepandi esinemist kuulavad propagandistid alati suure huviga.

viisil, et tuuakse esiplaanile ainult vead ja unustatakse, et need puudused eksisteerivad nõukogude rahva tohutute edusammude foonil.

Teravate küsimuste arutamisel, ägedates vaidlustes võivad ilmsiks tulla vääriti mõistmised, valearvamused ühes või teises küsimuses. Selles pole midagi kohutavat. Ainult et neid vigu ei tohi jätta parandamata.

Niisugustel juhtudel peab propagandist alati taktitundeliselt parandama eksinud seltsimeest. Taktitus või jämedus lõikavad tavaliselt nagu noaga läbi elava vaidluse.

Üldiselt peab märkima, et kõigil õppustel parteiharidussüsteemis peaks valitsema rahulik, asjalik, heasoovlik ja sundimatu õhkkond. Siis tekib igas osavõtjas soov avaldada oma arvamust isegi sel juhul, kui see on teiste omast erinev.

Mida tõetruumalt tegelikkust kujutatakse, seda mõjuvam ja tugevam on meie propaganda. Tegelikkuuse illusoorne kujutamine, selle lakeerimine ja teised moonutused on propagandatöös väga kahjulikud.

Kuna tunnetuse aluseks on igapäevane elu ja praktika, siis peab propagandist selle eest hoolitsema, et esitada

kuulajatele rohkem tegelikkusest pärinevaid fakte. Suur teadlane I. P. Pavlov rääkis korduvalt, et faktid on teadlasele õhuks. Faktid on õhuks ka propagandistile. **Faktide tundmine — see on meie propaganda õigsuse kindel tagatis.**

Siinjuures ei tohi aga sattuda teise äärmusesse. Ainuüksi faktide, arvude ja näidetega opereerimine ei anna veel küsimusest selget pilti ega tegelikkusest õiget ettekujutust. Faktid tuleb lahti mõtestada ja nende alusel teha õiged loogilised üldistused ja järeldused — panna inimesi mõtlema. V. G. Belinski ütles, et faktide tundmine sellepärast ongi väärtuslik, kuna faktides peituvad ideed. Nende ideede avamine on propagandisti ülesanne.

„... Ärge jääge faktide pealispinnale,“ hoiatas I. P. Pavlov. „Ärge muutuge faktide arhivaarideks. Püüdke tungida nende tekkimise saladusse. Otsige visalt neid juhtivaid seadusi.“ (Valitud teosed, ERK, 1955, lk. 38.)

Faktide lahtimõtestamise abil kasvatame ja süvendame inimeste ideelisi veendumusi.

Ja lõpuks peab parteipropaganda olema veel arusaadav, selge, kaasakiskuv, kirglik, kütkestav, paeluv, huvitav ja innustav.

Nende parteipropaganda leninlike põhimõtete ellurakendamiseks peab propagandist tegema pingelist tööd oma teoreetiliste teadmiste ja meetodilise meisterlikkuse tõstmiseks. Veelgi enam. Arvestades tänapäeva kuulajate arengutaset, saab propagandist edukalt töötada vaid siis, kui ta tunneb hästi ka marksistlik-leninlikku tunnetusteooriat, psühholoogiat, pedagoogikat, loogikat.

Selle peatüki raames pole võimalik avada parteipropaganda meetodika kogu seost nende teadustega. Tahaksin lühidalt peatuda ainult mõnedel küsimustel, juhtida neile propagandistide tähelepanu.

Väga oluline on propagandistile loogika tundmine.

Mida siis loogika propagandistile õpetab?

Kõigepealt õige mõtlemise seadusi ja vorme. Edu saavutab ainult see propagandist, kes loogika seadusi tunneb, oma vestluse nende alusel vastuoludeta üles ehitab, elunähtusi õigesti analüüsib ja esitatud teese loogilise järjekindlusega tõestab.

V. I. Lenini kõige armsamaks oraatorlikuks võtteks oli teeside vastandamine: meile räägitakse — meie vastame, meie vaenlased räägivad nii — meie aga arvame nii. Vaa-

dete võrdlemine ja arvamuste võitlus, meie seisukoha vastandamine vaenlaste seisukohale, küsimuse püstitamine — see on propagandatöö tugevaim relv.

Propagandisti vestluses on väga oluline küsimuse ajaloolise ja loogilise aspekti oskuslik ühendamine.

Ajaloolise aspekti all mõistame nähtuste põhilist juhtivat ajaloolist seost käsitletava probleemi arenemises.

Lenin kirjutab: „Ühiskonnateaduse küsimuses on kõige kindlam ja kõige tarvilikum selleks, et tõesti omandada selle küsimuse õige käsitlemise vilumust ja mitte uppuda piasiasjade rägastikku või võitlevate arvamuste tohutusse mitmekesisusesse, — kõige tähtsam selleks, et seda küsimust teaduslikult seisukohalt käsitleda, on: mitte unustada põhilist ajaloolist seost, vaadelda iga küsimust sellelt seisukohalt, kuidas teatud nähtus ajaloos on tekkinud, millised peamised etapid see nähtus on oma arenemises läbi teinud, ja sellelt tema arenemise seisukohalt vaadata, milliseks antud asi on muutunud.“ (Teosed, 29. kd., lk. 437.)

Probleemi loogiliseks analüüsimiseks peab propagandist küsimust mitmekülgsest valgustama, tungima nähtuste sisse ja näitama seal seaduspärasusi. Selle juures ei tohi unustada järjekindlust ja põhjendatust.

Kas saab propagandist oma jutustust või vestlust selliselt üles ehitada? Kahtlemata saab.

Pöördugem jällegi Lenini pärandi poole. Võtame näiteks V. I. Lenini loengu riigist. Selles on ajalooline analüüs loogilise analüüsiga oskuslikult ühendatud. Kõneldes riigi tekkimisest ja arenemisest, annab V. I. Lenin iseloomustuse riigi tüüpidele, sealhulgas ka nõukogude riigile. See on ajalooline analüüs.

Edasi käsitleb Lenin üksikasjalikult kodanliku riigi olemust ja selle funktsioone kaasaegsetes tingimustes ning riigi saatust tulevikus, seda kõike teeb Lenin dialektika seisukohtadelt, põhjendades toimuvaid protsesse ühiskonna arengu seaduspärasustega. Selline loogiline järjekindlus materjali esitamisel tagab probleemi põhjaliku analüüsimise ja kindlustab kontakti auditooriumiga.

G. M. Kržizanovski, kes kuulis V. I. Leninit kõnelemas krahvinna Panina rahvamajas miitingul, kirjutab: „Ta sai kõigest kümnekond minutit rääkida, kuid te nägite selgesti, et see kõnemees on juba täielikult vallutanud ja omal kombel hõlmanud need pingeliselt temasse klammerdunud tuhanded silmad... Kahtlemata on meie ees või-

mas rahvatribuun. Raudse loogikaga analüüsib ta kuulajate ees nende silma all toimunud sündmusi ja kõigile sai selgeks, et teist tõlgendust ei saa neile sündmus-tele anda, nagu ei saa kahelda selles, et kaks korda kaks on neli." (Mälestusi Leninist, I kd., lk. 160.)

Propagandisti peamiseks ülesandeks on kuulajaid veenda. Selleks et veenda, tuleb aga tõestada. Kuid meie propagandistid piirduvad tihtipeale ainult jutustamisega. Seetõttu kujuneb õppetöö koolis või ringis formaalseks sõnade tegemiseks, mis kuulajaile midagi ei anna, neid milleski ei veena.

Loogikas mõistetakse tõestuse all arutlust, mille eesmärgiks on põhjendada mingi mõtte tõesust.

Iga loogiline tõestus koosneb kolmest osast: teesist, argumentist ja tõestusviisist. Teesi all mõistame väidet, mille õigsust tuleb tõestada. Propagandisti ülesanne selles seisnebki, et teese tõestada ja nad muuta kuulajate veendumuseks. Mitte üldiste arvamuste loetelu, vaid teese tõestavate argumentide kogusumma — selline peab olema propagandisti esinemine. Veelgi enam. Iga teema sisaldab tingimata peateesi, millele allub kogu esitatav materjal.

Teese tõestame argumentide abil. Argumentid on teesi tõestamiseks esitatavad otsustused (põhjendused), mille tõesus on juba praktikas kindlaks tehtud. Kõige veenvamad argumentid on teesi kohta käivad faktid.

Selleks et propagandas lõplikult dogmatismist vabandada, tuleb teese hoolikalt formuleerida ja neile õiged argumentid leida. Ka sobiva tõestusviisi leidmist ei tohi unustada. Miski ei soodusta veendumuse kujunemist nii, kui seisukohtade selline tõestus, mis aitab kaasa auditooriumi iseseisva mõtlemise arengule.

Psühholoogia valdkonnast aitab propagandisti tema töös õpetus **tähelepanust**.

Väljapaistev vene pedagoog K. D. Ušinski nimetas tähelepanu ainsaks, mille kaudu välismaailm pääseb inimese teadvusse. Tähelepanuta ei ole võimalik ühegi õppeaine mõistmine ega omandamine.

Kuidas mõistest **tähelepanu** õigesti aru saada? Tähelepanuks nimetatakse organismi võimet keskenduda kindlale nähtuste ringile, et seda kõige paremini tajuda. Propagandisti ülesandeks ongi kõita oma ettekandega niivõrd kuulajate tähelepanu, et nad tegeleksid vaid käsitletava probleemiga. See soodustab õpitava materjali omandamist.

Psühholoogias tuntakse mitut liiki tähelepanu.

Üheks tähelepanu liigiks on **tahtmatu tähelepanu**. Selle termini all mõistetakse mingi eripärase välise vormi, uudse nähtuse või tegevuse, küsimuse ootamatu esitulaadi või lahenduse ning teiste tugevate ärritajate toimel etteavatsetult esilekutsutud tähelepanu.

Propagandistil tuleb ka ettekande, jutustuse või vestluse käigus kutsuda esile kuulajate tahtmatut tähelepanu hääle tõstmise (mitte kõuekärगतuseni minna!), madaldamise (mitte sosistamiseni laskuda!) või kõne kiiruse muutmisega (mitte venitada või tekitada ülikiiret sõnade tulva).

Ka paus on samuti tahtmatu tähelepanu äratamisel suurepäraseks vahendiks.

Tähelepanu kõrgemaks astmeks on **tahteline tähelepanu**.

Tahtelise tähelepanu kutsub esile teadlikult püstitatud ülesanne.

Tahtelist tähelepanu saab propagandist kuulajates kasvatada **koos nende teadlikkuse tõusuga**. Kahjuks kannavad õppused pahatihti veel sellist iseloomu, et kuulaja istub kohusetruult küll ettenähtud aja, kuid ettekandele ja sõnavõttudele piisavalt tähelepanu ei pööra, kuuldu läheb tal ühest kõrvast sisse, teisest välja. Sellised kuulajad õpivad aastast aastasse ühes ja samas ringis, on materjali mitu korda läbi kuulanud, kuid ei tea ikkagi midagi. Selliste nähtuste vastu tuleb otsustavalt võidelda!

Aga kuidas? Selleks tuleb suurendada nõudlikkust nii teadmiste omandamise, õppuse regulaarse külastamise kui ka propagandisti ettekande tähelepaneliku kuulamise suhtes.

Psühholoogid väidavad, et kuulajate tähelepanu ei ole pidev, vaid tekivad kriisiperioodid. Üks muudab asendit, teine hakkab joonistama või vaatab igatsevalt kella jne. Kogemustega propagandist, kes tunneb meetodika teaduslikke aluseid, oskab seda arvestada. Kriisist ülesaamiseks võtab propagandist sel juhul midagi ette: jutustab mõne naljaka loo või kasutab näitlikke materjale. Väga harva tuleb ette, et auditoorium suudab ilma kriisideta 30—40 minutit loengut jälgida. Seda juhtub vaid kõrge kvalifikatsiooniga ja suure vilumusega propagandisti esinemisel.

Propagandatöö kogemused näitavad, et propagandisti edu üheks aluseks on hea kontakt kuulajatega.

Kontakt kuulajatega koosneb õieti kahest elemendist:

kuulajate tähelepanust ja nende poolehoiust propagandistile, usaldusest tema vastu.

Auditooriumis, kuhu propagandist ilmub esimest korda, on tavaliselt teatud pinget märgata. Mõne aja pärast on näha, et kuulajate tähelepanu suureneb ja propagandisti kontakt auditooriumiga süveneb. Tähendab, propagandist suutis oma tõestustega kuulajaid veenda, esitas uusi, huvitavaid fakte, sidus materjali kohaliku eluga, ning tegi seda kõike ladiusalt ja arusaadavalt.

Kuidas sellisest veast, nagu kontakti puudumine kuulajatega, lahti saada? Esimene nõue on, et kuulajatega tuleb kõnelda otse, aga mitte kuidagi kõrvalt. Teiseks on soovitatav ettekande ajal vähem konspektis kinni olla. Oleks muidugi väärt öelda, et propagandist ei peaks üldse konspekti koostama ja seda kasutama. Loengu hoolikal ettevalmistamisel on konspekti koostamine tingimata vajalik. Kuid see ei tähenda, et see konspekt tuleb kuulajatele rida realt ette lugeda. Propagandist peab esitatavat materjali sel määral tundma, et ta enam ei sõltu konspektist. Tsitaadid, arvud ja faktid esitatakse tavaliselt muidugi märkmete, mitte mälu järgi. Sealjuures tuleb need märkmed koostada nii, et neid oleks mugav ja kerge kasutada.

Õppuse ettevalmistamisel tuleb propagandistil arvestada ka vestluse ülesehitusega vastavalt probleemide raskusele. Lihtsamalt ja konkreetsemalt tuleb alati liikuda keerukamate ja abstraktsemate küsimuste poole. See on inimsuhtluse arenemise üldine seadus. Selline õppuse ülesehitus kergendab kuulajail tunduvalt ettekande jälgimist ja küsimuste mõistmist.

Mõnede propagandistide töö metoodiliseks puuduseks on vähese tähelepanu pööramine emotsionaalsusele.

V. I. Lenin õpetas, et tõeni ei jõuta emotsioonideta, elamusteta: kurbuse, rõõmu, viha ja vihkamiseta. Kahjuks kasutavad propagandistid veel vähe sellist suurepärase arsenalit, nagu emotsionaalse mõjutamise vahendid. Emotsionaalsuseta on aga kuulajatega raske head kontakti saavutada. Ka uute teadmiste ja veendumuste omandamisel abistavad kuulajaid emotsioonid ehk tundeelamused.

Propagandas võib julgelt kasutada tundeelamusi ehk paatost. Ei tohi ainult mõõdukuse piire ületada. Ärgem unustagem kasutamast ka huumorit ja ironiat! Suurt emotsionaalset mõju avaldavad samuti näitlikud materja-

NSV Liidu rahvakunstnik Georg Ots propagandistidele esinemas.

lid ja ilukirjandus. Lenin näiteks kasutas sageli oma artiklite ja kõnede illustreerimiseks kirjanduslikke kujusid ja tsitaate kirjandusteostest. Eriti tihti kasutas ta Štšedrini, samuti aga ka Gogoli ja Gontšarovi, Tolstoi, Turgenevi, Korolenko, Tšehhovi jt. kirjanduslikke kujusid.

Propagandistid ei tohi unustada kuulajate kasvatamisel praktilisi ülesandeid. Need aitavad õppetööd elavamaks ja huvitavamaks muuta.

V. V. Babuškin kirjutab, et V. I. Lenin jagas oma ringi liikmetele küsitluslehti, mis kutsusid kuulajaid jälgima

elu tehastes ja vabrikutes. Need olid sisuliselt praktilised ülesanded.

Meie aga ei anna veel kuulajaile järjekindlalt praktilisi ülesandeid. Praegu leidub vabariigis vaid üksikuid propagandiste, kes seda süstemaatiliselt teevad.

Praktiliste ülesannete laialdasemaks juurutamiseks on Poliitharidusmaja välja töötanud mitu näidisülesannete loetelu. Kommunismiehitaja moraalikoodeksi õpperingides soovitame näiteks anda järgmisi ülesandeid:

1. Milliseid ajalehti, ajakirju ja ilukirjanduslikke teoseid teie kollektiivi liikmed loevad ning milliseid filme ja teatrietendusi nad on vaadanud? Millised kirjandus- ja kunstiteosed meeldivad neile kõige rohkem?

2. Kas tõmmatakse noorte kasvatustööle kaasa revolutsioonilisest võitlusest, kodusõjast ja Suurest Isamaasõjast osavõtnuid ning tööveterane?

3. Analüüsige, kuidas inimestes kasvatatakse töösse kohuse truud suhtumist ning hoolitsust üldrahvaliku vara säilitamise ja suurendamise eest (teie brigaadis, vahetuses, tsehhis, ettevõttes, kolhoosis või asutuses).

a) Mida tehakse eesrindlike kogemuste tootmise juurutamiseks?

b) Kuidas teie kollektiivis kasvatatakse leppimatut suhtumist ühiskonna vara riisumisse ning sellega hooletult ümberkäimisesse?

4. Organiseerige rahvakontrolli kaastöögrupile ja kom-somoliprojektorile praktilist abi.

5. Mida tuleks teha kasvatustöö parandamiseks elukoha järgi?

6. Organiseerige filmide ja teatrietenduste ühiskülastusi ning nende arutelusid.

7. Üldistage laste perekondliku kasvatamise positiivseid kogemusi ja jutustage sellest lastevanemate koosolekutel. Kuidas töötab teie ettevõttes (majandis, asutuses) perekonna ja kooli kaastöönõukogu?

8. Õppige tundma töödistsipliini ja sotsialistliku ühiselu reeglite rikkumise põhjusi ning analüüsige nende vastu peetava võitluse abinõude efektiivsust.

9. Üldistage teie kollektiivis tehtava internatsionaalse kasvatuse kogemusi.

Praktiliste näidisülesannete loetelu kolhoositootmise ökonomika aluste tundmaõppimiseks võime leida algastme poliitkooli esimese õppeaasta programmist.

Praktiliste ülesannete näitlik loetelu on ära toodud ka komsomoli poliitharidussüsteemi 1965/66. õppeaasta näidis-õppeplaanides „Meie leninlik komsomol“, „Silmaring“ ja „Noore marksisti ülikool“.

Kaasaja propagandist ei saa enam läbi ka pedagoogika-teaduste aluste tundmiseta. Omal ajal nimetas V. I. Lenin kõiki sotsiaaldemokraate pedagoogideks. Seda enam mak-sab see propagandistide kohta.

Pedagoogika nõuab õpetamisel põhiseisukohtade järje-kindlat kordamist, selgeid järeldusi. Pedagoogika astub välja katkendlikkuse, aine ja teema tundmaõppimise eba-järjekindluse ja hüppelisuse ning liigse ruttamise vastu õppetöös. Pedagoogika nõuab individuaalset lähenemist kuulajatele.

Pedagoogikast võivad propagandistid õppida õppustel ja seminaridel vestluste korraldamise meetodeid. Nii näiteks taunib pedagoogika manitseva tooni kasutamist. Südamlikkus on üheks kontakti saavutamise põhinõu-deks.

Vestluse ülesehitamine ja küsimuste formuleerimine vestluse käigus, esinemise keel ja stiil — kõigile neile probleemidele annab vastuse pedagoogika.

Väga suur tähtsus on propagandisti keelel, selle puh-tusel. Keelt ei tohi risustada parasiitsõnade „nii-öelda“, „tähendab“, „üldiselt“, „tervikuna“ jne. Ka võõrsõnade tarvitamine ilma vajaduseta moonutab meie emakeelt. V. I. Lenin oma artiklis „Vene keele puhastamisest“ kirju-tas: „Kas poleks meil aeg kuulutada sõda ilma vajaduseta võõrsõnade tarvitamisele? Tunnistan, et kui ilma vajadu-seta võõrsõnade tarvitamine mind vihale ajab (sest see raskendab meie mõju rahvahulkadele), siis mõned ajalehes kirjutatud vead võivad juba päris marru ajada.“ (V. I. Len-in, Teosed, 30. kd., lk. 272.)

Mõnede propagandistide keel on grammatika seisuko-halt küll laitmatu, kuid ta on kuiv, kantseleilik ja šabloo-niline. Selline keel ei meelita õppijaid kuulama. Keel peab olema rikas ja andma õpitavast ilmeka ettekujutuse. Roh-kem tuleb propagandistidel kasutada vanasõnu, kõne-käände ja ilukirjanduslikke kujusid. Pidagem meeles suure propagandisti M. I. Kalinini soovitust:

„Kõigepealt on vaja, et keel oleks normaalne... Kui kõneled, kõnele omamoodi. Sõnad on teised, aga sisu on üks ja seesama. Vaatad, ja inimesed kuulatavad natuke

tähelepanelikumalt. On vaja, et iga sõna oleks omal kohal ja õigel ajal öeldud, et see iseendast tuleks...

...Muutke keel, millega te pöördute inimeste poole, lihtsaks, omaseks, kasutades loomulikku stiili. Kui stiil on ebaloomulik, mõjub ta eemaletõukavalt." (M. I. Kalinin. Kommunistlikust kasvatuses, Tallinn 1947, lk. 48.)

Selles peatükis esitatud mõtted ei pretendeeri propagandatöö teaduslike aluste ammendavale käsitlemisele. Nende eesmärk on panna propagandiste senisest rohkem mõtlema meetodika küsimuste üle. Propagandatöö teaduslikke aluseid tundmata ja kasutamata on tänapäeval raske tugevdada propaganda mõjukust. Propagandatöö meistriks võib propagandist saada aga ainult siis, kui ta valdab täielikult selle töö meetodikat, tunneb selle teaduslikke aluseid.

Propagandatöö meetodika ülesandeks on aidata kaasa, et propagandisti sõna jõuaks inimeste teadvuseni, mõjutaks nende tundeid ja oleks neile abiks kommunistliku maailmavaate kujundamisel, kasvataks neid poliitiliselt ja moraalselt ning arendaks nende esteetilist maitsset. Propa-

Uusi ajakirju tutvustav stend Poliitharidusmajas.

gandatöö metoodika hõlmab järelikult laia küsimuste ringi. Oma tööga hästi toime tulla võivad seepärast vaid propagandistid, kes tunnevad ja oskavad kasutada oma praktilises tegevuses propaganda leninlikke põhimõtteid, vaimse ning esteetilise ja kõlbelise arenemise seadusi.

LUGUPEETUD PROPAGANDIST!

Tutvustasime Sind selle raamatu lehekülgedel EKP Keskkomitee Vabariikliku Poliitharidusmaja töö ja ülesannetega.

Viibisime Sinuga koos siin toimuvatel seminaridel, propagandistide päevadel, loengutel, koosolekutel. Heitsime põgusa pilgu Poliitharidusmaja raamatukokku, näitustele ja ainekabinettidesse.

Vahelduseks tegime kõrvalepõike ka EKP linna- ja rajoonikomiteede poliithariduskabinettidesse, õpperingidesse ja seminaridesse nii linnas kui maal.

Loodame, et me ei raisanud asjatult Sinu aega ja Sa said seda raamatut lugedes mõnegi mõtte, mis kõlbab talletada või töös rakendada.

Soovime kogu südamest, et jutuaajamine Sinuga, propagandist, ei lõpeks seda raamatut sulgedes, vaid jätkuks. Seepärast kirjuta oma soovidest, mõtetest ja ettepanekutest käesoleva brošüüri kohta ning probleemidest, mis Sind erutavad.

Nii suudame ühisel jõul paremini ellu viia Kommunistliku Partei vastutusrikast ülesannet — kasvatada igakülgsest arenenud kommunismiehitajaid.

**PROPAGANDATÖÖ KOGEMUSTE JA METOODIKAALASTE
LOENGUTE, ETTEKANNETE JA KONSULTATSIOONIDE
NÄIDISTEMAATIKA.**

I

1. K. Marx ja F. Engels töölisklassi revolutsioonilised oraatorid ja tribuunid.
2. V. I. Lenin kui revolutsioonilise propaganda suur meister.
3. S. M. Kirov kui Kommunistliku Partei revolutsiooniline juht.
4. F. E. Dzeržinski kui partei väljapaistev oraator.
5. A. V. Lunatšarski kui propagandist.
6. M. I. Kalinin propagandistlikust tegevusest.
7. N. K. Krupskaja töötajate poliitilisest haridusest.
8. Eesti töölisklassi juht V. Kingissepp.

II

1. Parteipropaganda leninlikud põhimõtted.
2. Kasvatustöö ja õpetamise lahutamatu ühtsus.
3. Kommunistliku maailmavaate kujundamine on parteipropaganda põhiline ülesanne.
4. Teooria ja praktika ühtsus parteilises propagandas.
5. Parteilise propaganda mõjukuse tõstmise teed.
6. Propagandistliku tegevuse tähtsaim ülesanne on kasvatada kommunistlikku suhtumist töösse ja ühiskondlikku omandisse.
7. Parteipropaganda tähtsaim suund on võitlus kodanliku ideoloogiaga.
8. Töötajate esteetiline kasvatus poliitilise hariduse süsteemis.
9. Töötajate poliitilise ja tehnilis-majandusliku õppuse ühtsusest.

III

1. Parteipropaganda kogemuste analüüsimine ja üldistamine.
2. Arvude ja faktide kasutamisest propagandatöös.
3. Näitlikustamise leninlik põhimõte parteipropagandas.
4. Emotsionaalsuse tähtsus propagandatöös.
5. Ilukirjanduse kasutamisest parteipropagandas.
6. Propagandisti keel ja stiil.
7. Propagandisti meisterlikkusest.
8. Propagandisti ja lektori kõnekultuurist.
9. Ekskursioonide läbiviimise tähtsusest ja praktikast parteipropagandas.
10. Propagandisti tähtsaim ülesanne on kuulajaid veenda.
11. Propagandisti meisterlikkuse edasine tõstmine on tähtsaim tingimus propaganda ideelise taseme ja mõjukuse suurenmisel.

IV

1. Parteipropaganda ülesanded kaasajal ja propagandistide osatähtsus.
2. Poliitharidussüsteemi vormid ja töömeetodid, nende edasine täiustamine.
3. Iseseisev poliitiline enesetäiendamine on parteipropaganda peamine meetod.
4. Töö raamatuga poliitilise hariduse süsteemis.
5. Raamatuga töötamise meetodika.
6. Õppuste läbiviimise meetodika õpperingides.
7. Õppuste läbiviimise meetodika kommunistliku töö koolides.
8. Praktiliste ülesannete andmise meetod.
9. Propagandisti vestluse meetodika.
10. Vestluse meetodika õpperingis ja poliitkoolis.
11. Teoreetilise seminari õppuse meetodika.
12. Loengu ettevalmistamine ja pidamine.
13. Teoreetilise konverentsi organiseerimise meetodika.
14. Tehniliste propagandavahendite kasutamine.
15. Kunstiliste filmide kasutamisest propagandatöös.
16. Diafilmide kasutamisest propagandatöös.
17. Näitlike õppevahendite kasutamisest õpperingide ja seminaride õppustel.
18. Propaganda mõjukuse aluseks on leninlik põhimõte: õpi tundma elu, tea inimesi ja oma kuulajaid.
19. Kuidas kasutada kohalikku materjali.
20. Kuidas propageerida eesrindlikke töökogemusi.

ÕPIKUD JA ÕPPEVAHENDID

- Afanasjev, V. **Algteadmisi filosoofiast. Populaarne õpik.** Tln., „Eesti Raamat“, 1966.
- Афанасьев В. **Основы философских знаний.** М., «Мысль», 1965.
- Marksistliku filosoofia alused.** Õpik. Tln., ERK, 1963.
- Основы марксистской философии.** Учебник. М., Политиздат, 1964.
- Teadusliku ateismi alused.** Õpik. Tln., ERK, 1963.
- Основы научного атеизма.** Учебное пособие. М., Политиздат, 1964.
- Kommunistliku kasvatusel alused.** Õpik. Tln., ERK, 1964.
- Основы коммунистического воспитания.** Учебное пособие. М., Политиздат, 1963.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajalugu.** Tln., ERK, 1963.
- История Коммунистической партии Советского Союза.** М., Политиздат, 1964.
- Poliitiline ökonomia.** Õpik. Tln., ERK, 1963.
- Политическая экономия.** Учебник М., Госполитиздат, 1962.
- Nikitin, P. **Poliitilise ökonomia alused.** Populaarne õpik. Tln., ERK, 1962.
- Никитин П. **Основы политической экономии.** Популярный учебник. М., «Мысль», 1964.
- Šiškin, A. **Marksistliku eetika alused.** Tln., ERK, 1963.
- Шишкин А. **Основы марксистской этики.** М., изд. ИМО, 1961.
- Моральный кодекс строителя коммунизма.** Пособие для пропагандистов и слушателей системы партийной учебы. М., Политиздат, 1965.
- Marksistlik-leninliku esteetika alused.** Tln., ERK, 1961.
- Основы марксистско-ленинской эстетики.** М., Госполитиздат, 1961.
- Marksismi-leninismi alused.** Õpik. Tln., ERK, 1963.

- Основы марксизма-ленинизма. Учебное пособие. М., Госполитиздат, 1962.
- Sotsialistliku tööstuse ökonomika. Populaarne õpik. Tln., „Eesti Raamat“, 1965.
- Экономика социалистической промышленности. Популярное учебное пособие. М., Политиздат, 1964.
- Tööstusettevõtete ökonomika. Õpik. Tln., ERK, 1963.
- Экономика промышленных предприятий. Учебник, М., Политиздат, 1965.
- Каменицер С., Конторович В. и Пищулин Г. Организация и планирование промышленного предприятия. Учебник. М., Госполитиздат, 1963.
- Põllumajandusettevõtete ökonomika. Õpik. Tln., ERK, 1962.
- Омаров А. Школа хозяйствования. Книга для чтения по экономике социалистического промышленного предприятия. М., «Молодая гвардия», 1963.
- Экономика сельскохозяйственных предприятий. Учебное пособие. М., Политиздат, 1965.
- Экономика строительства. Учебник. М., Политиздат. 1965.
- Nõukogude kaubanduse ökonomika. Õpik. Tln., ERK, 1963.
- Экономика советской торговли. Учебник. М., Политиздат, 1965.
- Внешняя политика СССР. Учебное пособие. М., Политиздат, 1965.
- Беседы на политические темы. М., Политиздат. 1964.
- NSV Liidu välispoliitika. Õpik. Tln., „Eesti Raamat“, 1966.
- Азбука экономики колхоза. М., Политиздат, 1965.
- Беседы по экономике совхозного производства. М., «Экономика», 1965.

TEATMEKIRJANDUS

- Краткий политический словарь. М., Политиздат, 1964.
- Kolonialismi kokkuvarisemine. Lühiteatmik. Tln., ERK, 1964.
- Крушение колониализма. Краткий справочник, М., Госполитиздат, 1963.
- Революционно-исторический календарь-справочник на 1966 год. М., Политиздат, 1965.
- Международные общественные организации. (Профсоюзные, женские, молодежные, студенческие и др.) Справочник. М., Соцэргиз, 1962.
- Милитаризм. Разоружение. Справочник. М., Госполитиздат, 1963.

- Люди и политика.** Ежегодник журнала «Мировая экономика и международные отношения» за 1963 год. М., «Правда», 1964.
- Международный ежегодник. **Политика и экономика.** Вып. 1965 г. М., Политиздат, 1965.
- Шигер А. **Современная карта зарубежного мира.** (адм.-террит. деление зарубежных стран.) Справочник, М., «Мысль», 1965.
- Шигер А. **Политическая карта мира (1900—1960).** Справочник. М., Госполитиздат, 1961.
- Parteitöötaja käsiraamat.** IV. Tln., ERK, 1964.
- Справочник партийного работника.** Вып. 5 .М., Политиздат, 1964.
- Справочник секретаря первичной партийной организации.** М., Политиздат, 1964.
- Справочник народного контролера.** М., Политиздат, 1965.
- Краткий научно-атеистический словарь.** М., «Наука», 1964.
- Словарь атеиста.** М., Политиздат, 1964.
- Filosoofia leksikon.** Tln., „Eesti Raamat“, 1965.
- Философский словарь.** М., Политиздат, 1963.
- Poliitilise ökonomia leksikon.** Tln., „Eesti Raamat“, 1965.
- Политэкономический словарь.** М., Политиздат, 1964.
- Соревнование двух систем.** Справочник. М., Политиздат, 1964.
- Страны Ближнего и Среднего Востока.** Краткий политико-экономический справочник. М., Политиздат, 1964.
- Sotsialistlik maailm. Arve ja fakte.** Tln., „Eesti Raamat“, 1965.
- Экономика социалистических стран в цифрах.** 1963 год. Краткий статистический сборник. М., «Мысль», 1964.
- СССР в цифрах в 1964 году.** Краткий статистический сборник. М., «Статистика», 1965.
- Народное хозяйство СССР в 1963 году.** Статистический сборник. М., «Статистика», 1965.
- Страны Юго-Восточной Азии.** Краткий политико-экономический справочник. М., Политиздат, 1964.
- Страны мира.** (Краткий политико-экономический справочник). М., Госполитиздат, 1962.
- Maailma maad.** Poliitiline ja majandusalane lühiteatmik. Tln., ERK, 1963.
- Политическая и экономическая карта мира.** М., Воениздат, 1964.
- Азия и Африка 1950—1960 гг.** Статистический сборник, М., «Наука», 1964.

- Труд при капитализме. Статистический сборник, М., «Мысль», 1964.
- В мире мудрых мыслей. М., «Знание», 1962.
- Maailma rahvastik. Teatmik. Tln., „Eesti Raamat“, 1966.
- Население мира. Справочник. М., Политиздат, 1965.
- Parteiaktivisti märkmik. 1965. Tln., „Eesti Raamat“, 1965.
- Записная книжка партийного активиста. 1965. М., Политиздат, 1964.
- Väike esteetika leksikon. Tln., „Eesti Raamat“, 1965.
- Краткий словарь по эстетике. М., Политиздат, 1963.
- Коммунизм и труд. Справочник. М., Политиздат, 1964.
- Календарь атеиста. М., Политиздат, 1964.
- Капитализм против человека. (Справочник). М., 1963.
- Народное хозяйство СССР в 1964 г. Статистический ежегодник. М., «Статистика», 1965.
- Kagu-Aasia maad. Poliitiline ja majandusalane lühiteatmik. Tln., „Eesti Raamat“, 1966.
- Справочник пропагандиста-международника. М., Политиздат, 1966.
- Краткий словарь по этике. М., Политиздат, 1965.
- Экономика Латинской Америки в цифрах. Статистический справочник. М., «Наука», 1965.

**KIRJANDUST PARTEIPROPAGANDA METOODIKA
KÜSIMUSTES**

(Abiks poliithariduskabinetide juha ajatele
näituste organiseerimisel)

- Lenin, V. I. **Ideoloogilisest tööst.** Tln., „Eesti Raamat“, 1965.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm.** Tln., ERK, 1961.
- Partei-propaganda ülesandeist tänapäeva tingimustes.** NLKP Keskkomitee otsus. Tln., ERK, 1960.
- Propagandistide kaadri valiku ja ettevalmistuse parandamise abinõudest.** NLKP Keskkomitee otsus. „Eesti Kommunist“, 1961, nr. 6.
- Krupskaja, N. K. **Lenin ja partei.** Tln., „Eesti Raamat“, 1965.
- Tarassenko, A. **Lenini elav sõna.** Tln., ERK, 1960.
- Kinkar, F. **Praktiliste ülesannete tähtsus õppetöös.** (Ülesannete andmisest poliitharidusringi kuulajaile.) „Eesti Kommunist“, 1965, nr. 3, lk. 62—65.
- Kalits, J. **Propagandisti kontaktist kuulajatega.** „Eesti Kommunist“, 1965, nr. 3.
- Kudu, E. **Kuidas leida vajalikku kirjandust.** (Nõuandeid propagandistile). „Eesti Kommunist“, 1965, nr. 2.
- Ленин В. И. **Об идеологической работе.** М., Политиздат, 1965.
- Ленин В. И. **О пропаганде и агитации.** Изд. 2-е. М., Госполитиздат, 1962.
- Программа Коммунистической партии Советского Союза.** Принята XXII съездом КПСС. М., Госполитиздат, 1962.
- О задачах партийной пропаганды в современных условиях.** Постановление ЦК КПСС от 9 января 1960 года. М., Госполитиздат, 1960.
- Партийная пропаганда и современность.** М., Госполитиздат, 1961.
- Крупская Н. К. **Ленин как пропагандист и агитатор.** М., Госполитиздат, 1957.

- Крупская Н. К. Ленин и партия. М., Госполитиздат, 1963.
- Ленин — мастер революционной пропаганды. М., Политиздат, 1965.
- Мор. Н. Ленинское искусство пропаганды и агитации. М., Политиздат, 1963.
- Тарасенко А. О лекторском мастерстве В. И. Ленина. М., Политиздат, 1964.
- Об ораторском искусстве. (Сборник). Изд. 3-е., Госполитиздат, 1963.
- Ответственное поручение. (Пропагандисты — о своей работе). (Сборник статей). М., «Сов. Россия», 1963.
- Пропагандистам о пропагандистском мастерстве. М., Политиздат, 1965.
- Генц Н. Н. Пропагандист и слушатели. Очерки о мастерстве пропагандиста. М., «Моск. рабочий», 1962.
- Твой долг, пропагандист! О формах и методах пропаганды. (Сборник статей). Л., Лениздат, 1964.
- Левин А. М. Умение убеждать. М., Госполитиздат, 1963.
- Наука убеждать. М., «Правда», 1963.
- Ротин И. П. От сердца к сердцу. (Об эмоциональности пропаганды). М., «Моск. рабочий», 1963.
- Паромов М. Как пользоваться цифрами и фактами, М., «Моск. рабочий», 1963.
- Баженов М. и Фединин В. Наглядно, убедительно, действенно. (О наглядной агитации). М., «Сов. Россия», 1964.
- Яблонский М. Связь пропаганды с жизнью. М., «Моск. рабочий», 1963.
- Ковынев Н. К. Работа с книгой. М., Госполитиздат, 1963.
- Свечников П. В. Наглядно, доходчиво, убедительно. (Технические средства пропаганды). М., «Знание», 1965.
- Кудькин В. П. Пропагандист — организатор и воспитатель. М., «Моск. рабочий», 1962.
- Азар В. Наглядные пособия на лекции. М., Политиздат, 1964.
- Степанов А. Язык и стиль лекции. М., Политиздат, 1964.
- Толмачев А. В. и Беляков В. К. Живо, ярко, доходчиво. О языке пропагандиста. М., Госполитиздат, 1961.
- Айзенштат Б. Собеседники заспорили... (О полемике и ее приемах на политических занятиях). М., «Моск. рабочий», 1963.
- Адамов Е. А. О мастерстве речи пропагандиста. М., «Моск. рабочий», 1962.

- Росман В. **Находить «ключи» к сердцам.** (Заметки пропагандиста). «Парт. жизнь», 1965, № 18, с. 69—70.
- Жуков В. **«Час—другой или больше...»** (Пропагандист о своей работе). «Полит. самообразование», 1965, № 1.
- Оттачивать мастерство пропагандиста.** — «Сов. Эстония», 1965, 11 февр.
- Степаков В. **Литература о пропагандистском мастерстве.** (Обзор). — «Полит. самообразование», 1964, № 8, с. 72—78.
- Личная библиотека пропагандиста.** (Ред. статья). — «Полит. самообразование», 1964, № 2, с. 71—74.
- Кудряев А. **Подготовка пропагандиста к занятиям.** — «Полит. самообразование», 1962, № 3, с. 92—100.
- Летние курсы пропагандистов.** (Ред. статья). — «Полит. самообразование», 1965, № 8, с. 102—104.
- Левин А. **Доказательность и убедительность в выступлении пропагандиста.** — «Полит. самообразование», 1965, № 8, с. 123—128.
- Рупасов Н. **Будить мысль, волновать сердца.** (О мастерстве пропагандиста). — «Полит. самообразование», 1965, № 6, с. 94—98.
- Зборовский И. **Связь с жизнью настоящая и мнимая.** (Заметки пропагандиста). — «Полит. самообразование», 1965, № 8, с. 104—107.
- Генц Н. Н. **О такте и тоне пропагандиста.** (Ответ на письмо в ред.). — «Парт. жизнь», 1965, № 5, с. 45—50.
- Гаврилов В. **Почин в действии.** (О шефстве опытных пропагандистов над молодыми 1-й Моск. часовой завод). — «Полит. самообразование»; 1962, № 3, с. 89—91.
- Ковынев Н. **Что такое пропагандистское мастерство?** — «Полит. самообразование», 1961, № 12, с. 105—113.
- Смирнов И. **Не брошюрой единой...** (О методе практ. заданий в полит. учебе). — «Молодой коммунист», 1965, № 1, с. 75—79.
- Архипенко В. **Умело применять практические задания.** (Советы пропагандисту). — «Полит. самообразование», 1964, № 11, с. 93—96.
- Блохин А. и Чеканов С. **Пропаганда средствами кино.** — «Полит. самообразование», 1962, № 8, с. 92—97.
- Книга и политическое самообразование.** (Ред. статья). — «Полит. самообразование», 1964, № 10, с. 96—103.

KIRJANDUS

ühiskondlikel alustel tegutsevate poliithariduskabinetide
töökogemuste kohta

- О задачах партийной пропаганды в современных условиях.** Постановление ЦК КПСС от 9 января 1960 года, М., Госполитиздат, 1960.
- О мерах по улучшению подбора и подготовки пропагандистских кадров.** Постановление ЦК КПСС. «Полит. самообразование», 1961, № 6, стр. 3—7.
- Халипов Н. А. **О работе с пропагандистами.** М., Госполитиздат, 1961.
- Гранкин Г. **На общественных началах.** М., Госполитиздат, 1961.
- Гундырин П. А. **Кабинет политпросвещения на общественных началах.** М., «Сов. Россия», 1961.
- Пащенко В. Я. **Подготовка пропагандистов.** М., Госполитиздат, 1962.
- Свечников П. В. **Методический совет.** М., Госполитиздат, 1961.
- Некоторые вопросы теоретической и методической подготовки пропагандистов.** (Ред. статья). — «Полит. самообразование», 1965, № 7, стр. 115—120.
- Сурниченко С. **Пропагандистам — теоретическую закалку.** (Организация работы по подбору и подготовке пропагандистских кадров. Из опыта Владимирского обкома КПСС). — «Полит. самообразование», 1965, № 6, стр. 80—83.
- «Так ли мы работаем?»** (О работе кабинетов полит. просвещения на общественных началах). — «Полит. самообразование», 1965, № 9, стр. 123—129. См. также: «Полит. самообразование», 1965, № 1, стр. 98—100.
- Чхараишвили Ш. **Наглядные пособия готовим сами.** (Опыт работы кабинета полит. просвещения завода «Электро-

свет» им. Яблочкова, Москва). — «Полит. самообразование», 1964, № 11, стр. 100—102.

Чем должен заниматься кабинет политического просвещения. (Консультация). — «Парт. жизнь», 1964, № 6, стр. 62—64.

Смирнов И. **Не ради «галочки».** (О работе кабинета полит. просвещения Московского машиностроительного завода). — «Полит. самообразование», 1963, № 1, стр. 88—90.

Данилкин П. и Кривоногов В. **Силами общественности.** (О работе кабинета полит. просвещения в селе Верх-Уба, Вост.-Казахст. обл.). — «Полит. самообразование», 1962, № 4, стр. 105—106.

SISUKORD

Sissejuhatus	3
I. Propagandistide juhendamine	6
II. Poliitharidusmaja nõukogu, metoodikanõukogud ja ainekabinetid	30
III. Raamatukogu ja poliitilise kirjanduse propaganda ..	57
IV. Rahvamajandus-, foto- ja kunstinäitused, propaganda tehnilised vahendid	65
V. Poliitharidusmaja ja poliithariduskabinet	76
VI. Parteilise õppuse edasise täiustamise ja arendamise probleeme	87
VII. Mõtteid metoodikast ehk propagandisti ABC-st	101
Lisa nr. 1. Propagandatöö kogemuste- ja metoodikaalaste loengute, ettekannete ja konsultatsioonide näidistematika	118
Lisa nr. 2. Õpikud ja õppevahendid	120
Lisa nr. 3. Kirjandust parteipropaganda metoodika küsimustes	123
Lisa nr. 4. Kirjandus ühiskondlikel alustel tegutsevate poliithariduskabinettide töökogemuste kohta	126

Уускюла Ханс Хансович
ПРОПАГАНДИСТ И ДОМ
ПОЛИТПРОСВЕЩЕНИЯ
На эстонском языке
Оформление Э. Тали
Издательство «Ээсти Раамат»
Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja H. Sooman

Kunstiline toimetaja L. Kruusmaa

Tehniline toimetaja M. Tüksammel

Korrektorid M. Sepp ja M. Laido

Ladumisele antud 15. II 1966. Trükkimisele antud
18. VII 1966. Paber 54×84, $\frac{1}{16}$. Trükipoognaid 8,25.
Tingtrükipoognaid 6,93. Arvestuspoognaid 6,80.
MB-01539. Trükiarv 2000. Tellimise nr. 390. Trüki-
koda «Punane Täht», Tallinn, Pikk t. 54/58.
Trükipaber nr. 2. Kohila Paberivabrik.

Hind 16 kop.

1—2—4

16 kop.

A-27835

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00410522 9